

แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

นางสาววารกรณ์ ช่อประดิษฐ์กุล

นายชวัลย์ จินชาคำ

นางบุษบา บุญนำนา

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักวิจัย สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
ปีการศึกษา 2541

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ว่าได้รับผลกระทบจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร ทั้งในส่วนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน และสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน (โดยประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนด้านหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านวิทยุกระจายเสียงและด้านวิทยุโทรทัศน์) และผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (มหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ) จำนวนทั้งสิ้น 26 ราย โดยใช้การศึกษาวิจัยแบบสำรวจความคิดเห็นทั้งในเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา และในเชิงปริมาณแบบแจกแจง ด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลมาหาค่าด้วยวิธีการทางสถิติคือหาค่าความถี่และร้อยละที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้โดยที่มิได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยเอาไว้ เพียงแต่กำหนดปัญหาในการวิจัยเอาไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเป็นอย่างไร
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร
3. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน
4. แนวโน้มและท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนนั้น หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐมีแนวโน้มว่าจะรับบุคลากรเพิ่มขึ้นเมื่อวิกฤตทางเศรษฐกิจผ่านพ้นไปแล้ว ซึ่งคาดว่าภาวะดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 1 - 3 ปี ทุกหน่วยงานไม่มีนโยบายคัดคนออกแต่การแก้ปัญหาของทุกหน่วยงานคือใช้วิธีการประหยัดและลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง

สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชน มีแนวโน้มเรื่องการรับบุคลากรเพิ่ม
ไปในทัศนคติทางเดียวกัน คือหน่วยงานขอรอคุณภาพเศรษฐกิจภายหน้าก่อน จึงยังไม่สามารถให้
คำตอบได้ในขณะนี้

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสาร
มวลชนต้องการ ช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจนั้น พบว่า ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ
หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชนต้องการรับบุคลากรเข้าทำงานด้านสื่อสารมวล
ชนโดยที่คน ๆ นั้น จำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องเป็นบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน โดย
ตรงก็ได้ขอให้บุคคลนั้นมีศักยภาพที่จะสามารถปฏิบัติงานตามที่หน่วยงานต้องการได้ทันที และ
อย่างมีประสิทธิภาพแบบมืออาชีพ การมีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง อาจไม่ใช่ข้อได้
เปรียบมากนักในการได้รับการคัดเลือกเข้าปฏิบัติงาน แต่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจะพิจารณา
ที่ว่าบัณฑิตผู้นั้นมีประสบการณ์การทำงานหรือทำกิจกรรมมาหรือไม่ แค่นั้น มาเป็นส่วน
ประกอบหลัก ๆ ส่วนความรู้ ความสามารถพิเศษอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบพิจารณา เช่น ความรู้ด้าน
คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ การใช้เครื่องมือสื่อสาร โสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนด้านคุณธรรมจ
ริยธรรม ขยัน อดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ

3. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในประเทศไทยหลังจากเกิด
วิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน พบว่า ทัศน
คติของผู้ผลิตบัณฑิตในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ยังคงมีท่าทีเหมือนเดิม เพราะเชื่อว่า
งานทางด้านสื่อสารมวลชนทางด้านการบริการข่าวสารยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อโลกอนาคตเพียงแต่
งานด้านนี้จำเป็นต้องปรับตามสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ต้องมีการปรับเรื่องหลักสูตรโดยเพิ่มความเข้ม
ชั้นทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติโดยนักนิเทศศาสตร์ต้องมีความสามารถรอบด้าน **Tau**
จะคัดเลือกเอาคนที่มีความต้องการเรียนด้านนี้จริง ๆ ส่วนการแก้ปัญหาในขณะนี้ คือ ต้องหาทาง
ออกให้นักศึกษา ด้วยการเสริมเพิ่มเติมความรู้ในสาขาใกล้เคียง

4. แนวโน้มและท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษา
หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศ พบว่าสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน มีการปรับ
เปลี่ยนแปลงการบริหารภายในเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม หากมีการนำผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ไปขยายผลเพื่อศึกษาต่อในวงกว้าง
ทั่วประเทศ และออกแบบการศึกษาวิจัยให้ดียิ่งขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพด้านสื่อ
สารมวลชนเป็นอันดังมาก โดยเฉพาะหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน และสถาบันการศึกษาที่ผลิต
บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จะได้ใช้เป็นส่วนประกอบในการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

Abstract

This research was to study the tendencies of Mass Media Professional to see whether they were affected after the economic crisis in Thailand. The samples of this study were 26 administrators or others who are involved in Mass Media sectors e.g. newspapers, public relations, radio and television broadcasting and from private and public tertiary educational institutions e.g. universities and Rajabhat Institutes. The methods used in the study were qualitative in-depth interview and quantitative questionnaires. Both data were analyzed by using tallied and percentage. Though the hypothesis has not been set in this study, there were 4 items set as followed:

1. To study the opinions of the Mass Media units how they feel about the Tendencies of Mass Media Professional after the economic crisis in Thailand.
2. To study what kind of desired expectations of Mass Media graduates are needed from the Mass Media units after the economic crisis in Thailand.
3. To study the opinions of the institutions that produce Mass Media graduates how they see the tendencies of Mass Media Professional after the economic crisis in Thailand.
4. To study the tendencies and attitudes of the institutions that produce Mass Media graduates after the economic crisis in Thailand.

The findings of the study were as followed:

1. It was found that tendencies of Mass Media Professional after the economic crisis in Thailand were likely to be recruited more personnel by the Mass Media units at least within 1-3 year operation. Every Mass Media unit tries to maintain the number of the staff by cutting unnecessary expenses.
2. It was found that the desired expectations of Mass Media graduates during the economic crisis from the administrators or others of both private and public Mass Media units were not changed: however, they need anyone who is capable, professional, experienced, knowledgeable in language and computer, knows how to operate IT

instruments as well as being ethical, industrious, tolerant, and has good human relationships.

3. It was found that the attitudes of both private and public institutions that produce Mass Media graduates towards the tendencies of Mass Media Professional after the economic crisis in Thailand were not changed since they believe that this professional is still needed but need to be adjusted in curriculum both in theories and practice.

4. It was found that tendencies and attitudes of producing Mass Media graduates after the economic crisis in Thailand from both private and public institutions are likely to be adjusted in terms of internal administration especially in curriculum according to the economic situation.

This research hopes to be beneficial to Mass Media units and educational institutions to cooperate in planing the graduate production more effectively.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Pibulsongkram Rajabhat University

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ หน่วยงานผู้ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชนและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชน คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่เอื้อเฟื้อสถานที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยตลอดจนคุณอรทัย ยิ้มอ่ำ ซึ่งเป็นผู้ช่วยพิมพ์งาน และ อ.สกล เกิดผล ซึ่งท่านได้กรุณาแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ ให้คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ให้ความอนุเคราะห์ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่งานวิจัยนี้ จนกระทั่งสำเร็จลงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ปัญหาคำถามการวิจัย	2
นิยามศัพท์	3
ระยะเวลาในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	5
แผนการดำเนินงานวิจัยตลอดโครงการ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
3 ระเบียบวิธีวิจัย	31
รูปแบบการวิจัย	31
กลุ่มตัวอย่าง	31
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4	41
ผลการวิจัย	41
ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้าน	
สื่อสารมวลชน หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็น	
ของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้าน	
สื่อสารมวลชน	42
ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้าน	
สื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการภายหลัง	
เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ	
โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน	50
ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน	
ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ	
โดยตรงต่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน.....	76
ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน	
ของสถาบันการศึกษาช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ.....	84
5	104
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	104
ภาคผนวก	116
บรรณานุกรม	128

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	50
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขา..... สื่อสารมวลชนโดยตรงในจำนวนเปอร์เซ็นต์ต่าง ๆ	51
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ระบุถึงวุฒิการศึกษาสาขาต่าง ๆ ของ บุคลากรที่หน่วยงานฯ ต้องการจะรับเข้าทำงานด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต.....	54
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่แสดงความคิดเห็นถึงความจำเป็นระดับต่าง ๆ ที่จะต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน โดยตรงในหน่วยงานฯ.....	56
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ระบุถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ผู้บริหารหรือผู้ รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานฯ ใช้เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ ในการพิจารณา รับบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเข้าทำงาน.....	58
6	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ให้ความสำคัญในระดับต่าง ๆ ต่อคะแนน การทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน.....	61
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ให้ความสำคัญระดับต่าง ๆ ต่อการสอบ สัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงาน.....	63
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อคุณลักษณะ ด้านต่าง ๆ ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนต่าง ๆ.....	65
9	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่หวังจะเห็นสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลที่ได้รับการพิจารณา ให้เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน.....	67

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่

หน้า

10	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานของตนเองยังขาดหรือไม่ขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน.....	69
11	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญที่ยังขาดอยู่ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาซึ่งบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนผู้นั้นจบการศึกษามา.....	70
12	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าจะต้องมี ไม่มี การเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษานานาชาติ อันไกล เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงานมากที่สุด.....	72
13	แสดงกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงในสถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนแจกแจงตามการสังกัดหน่วยงานรัฐ หรือเอกชน.....	84
14	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่ทราบหรือมีการศึกษาและไม่ทราบหรือไม่มีการศึกษา เกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนที่จะเข้ามาเรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย.....	85
15	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มีเปลี่ยนแปลงจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....	87
16	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่มีและไม่มีเปลี่ยนแปลงจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนด้านสื่อสารมวลชน ในสถาบันการศึกษาของตนหลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....	89

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้าน สื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มี การเปลี่ยนแปลงงบประมาณการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....91
18	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้าน สื่อสารมวลชนที่มี และไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนงบประมาณสำหรับการ พัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤต เศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....93
19	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้าน สื่อสารมวลชนที่มีและไม่มี การให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันฯ ในการให้ดำเนินงานทำหลัง จากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....95
20	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้าน สื่อสารมวลชนที่มีการช่วย และ ไม่มี การช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนเป็นพิเศษ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นใน ประเทศไทย.....97
21	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิต ด้านสื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มี การปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงานต่าง ๆ ภายในภาควิชา โปรแกรมวิชาหรือคณะวิชาของตน หลังจากที่เกิดภาวะ วิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย.....99

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Pibulsongkram Rajabhat Songkhla University

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ท่ามกลางปัญหาอันหลากหลาย และซับซ้อนในสังคมไทย ปัญหาเศรษฐกิจนับเป็นปัญหาใหญ่สุดของประเทศ นับตั้งแต่ปลายปี 2539 เรื่อยมา และได้ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชน ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมสื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจในภาคบริการสารสนเทศ

ปัจจุบันอนาคตของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้านการสื่อสารมวลชน จึงกำลังอยู่ในจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ โดยมีเศรษฐกิจของชาติเป็นตัวแปรสำคัญ ดังนั้น สถานศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตด้านการสื่อสารมวลชน ไม่ว่าในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือแม้แต่สถาบันราชภัฏ จึงควรมีการกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน หรือรูปแบบการจัดการศึกษา ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบัณฑิตให้มีศักยภาพ และขีดความสามารถให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เป้าหมายการผลิตบัณฑิตด้านการสื่อสารมวลชนเป็นไปเพื่อรองรับความต้องการขององค์กรสื่อมวลชน ทั้งองค์กรสื่อขนาดใหญ่ สื่อขนาดกลาง สื่อขนาดเล็ก และสื่อมวลชนท้องถิ่น ถึงแม้ปัญหาการขยายตัวในองค์กรดังกล่าวแทบไม่มีเลย และในทางกลับกันการยุบเลิก รวมถึงกิจการขนาดเล็กมีเกิดขึ้นอย่างมากมาย ดังนั้นหนทางเดียวจะนำพาบัณฑิตของคนเข้าสู่องค์กรสื่อมวลชนได้ในขณะนี้คือ สถาบันการศึกษาจะต้องคำนึงถึงการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพหลากหลายและมีขีดความสามารถสูงกว่าเดิม และประการสำคัญที่สุดคือต้องมองถึง หรือคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงขององค์กร หรือผู้ประกอบการด้วย

จากสภาวะวิกฤตในขณะนี้ ยังไม่มีหน่วยงานใดที่ให้ความสนใจกับประเด็นปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาถึงแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่องค์กรต้องการ หลังเกิดภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนศึกษาแนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนและท่าทีในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านการสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

ปัญหาการวิจัย

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเป็นอย่างไร
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร
3. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเป็นอย่างไร
4. แนวโน้มและท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษา หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร

ข้อตกลงในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรระดับผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเท่านั้น ไม่นับระดับปฏิบัติการทั่วไป และเป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มระดับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเท่านั้น ไม่นับผู้ร่วมงานทั่วไป โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้

รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องเลือกเอาแต่เฉพาะผู้ที่อยู่ในส่วนกลางเท่านั้น เนื่องจากหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ที่เป็นตลาดแรงงานของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนอยู่ในส่วนกลาง ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนนั้น จะมียุทธ์ทั่วประเทศไทย

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องกำหนดโควต้าของกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ 10% ของจำนวนประชากรทั้งหมด รวมทั้งจำกัดขอบเขตของประชากรไว้เฉพาะส่วนที่เหมาะสมกับการศึกษาวิจัยเท่านั้น โดยเฉพาะในส่วนของประชากรหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องนั้นมีจำนวนมากมายและหลากหลาย จึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตประชากรไว้เฉพาะประชากรหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนสนใจจะไปทำงานหลังจากนั้นจึงค่อยกำหนดโควต้าและสุ่มตัวอย่างทั่วไป ซึ่งอาจจะเห็นว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยไป

แต่ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมกับความสามารถในการศึกษาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสร็จทันเวลา และเหมาะสมกับรูปแบบการวิจัยในลักษณะสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

3. เนื่องจากในช่วงที่เก็บข้อมูลเป็นช่วงปิดภาคเรียนในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ (6-19 ธันวาคม 2541) พอดี จึงอาจทำให้ขาดข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่กำหนดไว้แล้ว

นิยามศัพท์

แนวโน้ม หมายถึงความน่าจะเป็นทั้งด้านบวกและด้านลบของการเจริญเติบโตของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน และความต้องการบัณฑิตรวมทั้งทำที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

วิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน หมายถึง วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานในเชิงวารสารศาสตร์ หรือนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่สำคัญ 3 ด้านคือด้านสื่อสิ่งพิมพ์/วิทยุและโทรทัศน์/ โฆษณาและประชาสัมพันธ์

ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ หมายถึง ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปลายปี 2539 จนถึงอีก 10 ปี ข้างหน้า

ระยะเวลาในการวิจัย

หลังจากเค้าโครงวิจัย ได้รับการพิจารณาแล้ว

1. กันยายน 2541 สุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาพร้อมออกแบบ และทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งติดต่อตัวแทนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา
2. ตุลาคม 2541 - ธันวาคม 2541 เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร
3. ตุลาคม 2541 - กุมภาพันธ์ 2542 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้เครื่องมือในการวิจัย และแบบสอบถามกรอกด้วยตนเอง
4. มีนาคม 2542 - เมษายน 2542 วิเคราะห์ข้อมูล แปรผลข้อมูล
5. พฤษภาคม 2542 - มิถุนายน 2542 สรุปผลการวิจัยพร้อมปรับปรุงแก้ไข
6. กรกฎาคม 2542 จัดพิมพ์รูปเล่มสมบูรณ์พร้อมเสนอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ :

1. ได้ทราบถึงแนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านการสื่อสารมวลชนภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาในอนาคต
2. ได้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อสถาบันการศึกษาของได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. ได้ทราบถึงแนวโน้มท่าทีของสถาบันการศึกษาในการวางแผนการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณบัณฑิต เพื่อให้เยาวชนและผู้สนใจรุ่นหลัง ๆ ที่ต้องการจะศึกษาวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต ได้เริ่มวางแผนและเตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง ในการที่จะศึกษาในอนาคตต่อไป
4. ได้ทราบถึงประสิทธิภาพและแนวทางในการปรับการผลิตบัณฑิตด้านการสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

หน่วยงานที่น่าผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ :

1. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
2. ทบวงมหาวิทยาลัย
3. สถาบันราชภัฏทุกแห่งทั่วประเทศที่เปิดสอนสาขาวิชาสื่อสารมวลชน
4. สถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งรัฐและเอกชนทุกแห่งทั่วประเทศ
5. สถาบันศึกษาระดับต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

แผนการดำเนินงานวิจัยตลอดโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ											
	คค	พช	ธค	มค	กพ		เมษ	พค	มิถ	กค	ตค	กย
		41					2542					
1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง	←	→										
2. กำหนดโครงสร้างงานวิจัย	●	→										
3. สร้างเครื่องมือในการทดสอบ		4	→									
4. ทดสอบเครื่องมือ (Pre - test) และหาความเชื่อมั่นก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจริง			←	●								
5. ติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่จะไปเก็บข้อมูล				←	→							
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง				←	→							
7. วิเคราะห์ข้อมูล							→	→				
8. แปลผลข้อมูล							←	→				
9. สรุปผลวิจัย									←	→		
10. จัดพิมพ์รูปเล่ม										←	→	
11. จัดส่งรูปเล่มให้คณะกรรมการ											←	→

สถานที่เก็บข้อมูล

1. สถาบันราชภัฏที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. สถาบันการศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3. หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งของรัฐและเอกชน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างใน
ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสาร,งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางและช่วยสนับสนุนในการศึกษาวิจัย กล่าวคือ

ในส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีองค์การ
2. ทฤษฎีการศึกษาสภาพแวดล้อม
3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างองค์การและสิ่งแวดล้อม
4. ทฤษฎีกลไกการเข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์การ

สำหรับในส่วนของแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แนวคิดการออกแบบองค์การตามทางเลือกกลยุทธ์
2. แนวคิดการออกแบบองค์การตามสภาพแวดล้อมประชากร

ในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน ของดวงรัตน์ กุฬเจริญ
2. คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ ของศันสนี ชูมนุมมี
3. สภาพการผลิตบัณฑิตนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบของสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ของสุนันท์ เครือคล้าย
4. การขยายตัวของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในสมัยต่อมา มีความสัมพันธ์อย่างไรใกล้ชิดกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางสื่อสารมวลชน ของอุบลรัตน์ สิริยิวศักดิ์

ทฤษฎีองค์การ

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ” ที่กำหนดไว้ ส่วนใหญ่มุ่งจะทราบถึง การปรับเปลี่ยน แนวโน้มท่าที ในการดำเนินกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมายระดับองค์กร คือ องค์กรหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน กับองค์กรสถาบันการศึกษาผู้ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

ดังนั้น ทฤษฎีองค์การจึงเป็นทฤษฎี หนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (ทฤษฎีองค์การ 2541 : 7 - 13) กล่าวคือ

ในแง่ของทฤษฎีองค์การนั้น เป็นการพิจารณาในอีกด้านหนึ่งนั่นคือการสนใจหรือ เข้าใจศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารตัวองค์กรจากเป้าหมายและเนื้อหาของงาน ซึ่งหมายถึงการ ก้าวเดินจากการมองทรัพยากรด้านคนด้วย แต่การพิจารณาจะเริ่มต้นด้วยการมองภาพรวมที่เป็น ภาพกว้างกว่า นั่นคือการเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์การจัดโครงสร้าง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ ภายในองค์การ เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อที่จะมุ่งพยายามสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่เริ่มแรก

ดังนั้น ทฤษฎีองค์การจึงมีขอบเขตเป็นเครื่องมือที่ใหญ่กว่า และเป็นสิ่งที่มักจะต้อง กระทำให้เสร็จในขั้นหนึ่งก่อน อันเป็นการเตรียมโครงสร้างใหญ่สำหรับการดำเนินงานปฏิบัติ โดยคนนั่นเอง และในส่วนนี้ก็คือการพยายามมุ่งให้องค์การโดยรวมมีความสามารถปรับตัว และมีทางบรรลุตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ ด้วยความเข้มแข็งจากโครงสร้างและระบบงานนั้น

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมองค์การ จึงเท่ากับเป็นเรื่องของการศึกษาการบริหาร การ ปฏิบัติงานขององค์การ เพื่อมุ่งสู่ประสิทธิผลจากปัจจัยในด้านที่เกี่ยวกับคนไปสู่เป้าหมาย ผล สำเร็จ แต่ทฤษฎีองค์การ จะเป็นการศึกษาปัญหาทางด้านที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์การ หรือทรัพยากรที่ซึ่งมีบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญอยู่ในนั้นด้วย ที่จะให้อยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่า และ เป็นทีมโครงสร้างที่เป็นกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพจัดไว้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ ความ ยากง่ายของเป้าหมายและเงื่อนไขการทำงานในภายนอก เพื่อที่จะให้ทรัพยากรบุคคลทั้งหลายได้ ดำเนินไปภายใต้กรอบที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การเป็นสิ่งที่ชีวิตตามแนวคิดของระบบเปิดตามความหมายของระบบเปิด นั้น คือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ด้วยกันจะเกี่ยวข้องกันและมีผลกระทบต่อกันและกัน (Interaction and

Interdependent) ซึ่งหมายความว่า ภายในองค์การจะมีส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องรวมอยู่ด้วยกันและในเวลาเดียวกัน ส่วนย่อยต่าง ๆ เหล่านี้และองค์การโดยรวมก็จะเกี่ยวข้องกับส่วนต่าง ๆ ภายนอกที่เปลี่ยนแปลง โดยมีผลกระทบทั้งไปและกลับอย่างแตกต่างกันไม่ออก

Daniel Katz และ Robert L. Kahn ได้วางหลักเอาไว้ในหนังสือชื่อ *The Social Psychology of Organizations* ซึ่งประกอบด้วยหลักต่าง ๆ ที่สำคัญ 8 ประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. มีการตระหนักต่อสภาพแวดล้อม นั่นคือ โดยเหตุที่องค์การจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเสมอ ดังนั้นเพื่อการอยู่รอดที่จะมิให้ถูกกระทบจนเกิดความเสียหาย ในสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และการอยากเจริญเติบโตต่อไปในสภาพแวดล้อม องค์การตามแนวคิดในระบบเปิดจึงต้องมีลักษณะเฉพาะที่จะคอยตระหนักถึงสภาพแวดล้อมอย่างสนใจเอาใจใส่เป็นประจำ

2. การมีข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการปรับตัวขององค์การที่จะต้องอยู่รอดและเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาขององค์การจะสร้างกลไกอย่างหนึ่งขึ้นมา คือ การมีข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นเครื่องมือใช้ตรวจสอบวัดผลว่า องค์การได้ทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้แล้วเป็นผลออกมาเป็นอย่างไร ตลอดเวลาเป็นระยะ

ข้อมูลย้อนกลับนี้ จะทำให้ข้อมูลเปรียบเทียบผลการทำงานว่าที่ตั้งใจไว้กับที่ทำได้จริงจากวิธีการต่าง ๆ ที่ดำเนินไปนั้นก่อนผลแตกต่างอย่างไร และที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะสาเหตุต่าง ๆ จากภายนอกและภายในอะไรบ้าง ซึ่งเท่ากับเป็น “ความรู้” จากการบริหารและการทำ งานที่ได้ทำไป ซึ่งความรู้ที่ตนเองจะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารและผู้ที่ทำงานเอาไปใช้ปรับแก้การทำงานให้ดีขึ้นได้

การมีสภาวะที่มั่นคง การสามารถนำพลังงานเข้ามามากกว่า เพื่อใช้ป้องกันหรือต่อต้านการล้มสลายได้นี้ จะสามารถทำให้ภาวะการแตกเปลี่ยนพลังงานมีความคงที่ ซึ่งทำให้้องค์การอยู่ในสภาวะที่มั่นคงไม่สั่นคลอน ทั้งนี้โดยที่ภาวะการไหลเวียนของสิ่งนำเข้และผลผลิตออกยังคงดำเนินไปเรื่อย ๆ สภาพเช่นนี้ก็คื สภาพเคียวกันกับที่ร่างกายมนุษย์มีการเสริมสร้างเซลล์ใหม่ ๆ ทดแทน

3. เซลล์เก่าที่เสื่อมไปโดยร่างกายจะยังคงอยู่ต่อไป โดยมีการเปลี่ยนแปลงในทางกายภาพเล็กน้อยเท่านั้น โดยกระบวนการดังกล่าวที่มีการนำปัจจัยเข้ามีการแปรสภาพเพื่อส่งออกนี้เอง ตัวระบบจึงสามารถดำรงคงอยู่ต่อไปได้

4. การเคลื่อนไหวไปสู่การเติบโตและขยายตัว ที่เหนือกว่าการดำรงฐานะให้คงอยู่ต่อไปได้นั้น องค์กรที่เป็นระบบเปิดสมัยใหม่จะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และมีผลกระทัดล้มใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ต่อต้านการล่มสลายที่ดีขึ้นนั่นเอง ในอีกทิศทางหนึ่งจึงกลายเป็นการทำให้ องค์กรที่เป็นระบบเปิดมีการขยายตัวและเติบโตออกไปมาก กว้างและเร็วกว่าแต่ก่อน

และเพื่อให้มั่นใจในความปลอดภัยที่จะโตต่อไปได้ในระบบที่ซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงนี้เอง องค์กรที่เป็นระบบเปิดส่วนใหญ่จะระมัดระวังตัว โดยสร้างระบบ ปลอดภัยไว้เผชิญกับความผกผันของเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในภายนอก เช่น การรักษา สภาพคล่องทางการเงินเอาไว้ไม่ให้ต่ำกว่ากำหนด หรือไม่ขยายงานเกินกว่ากำลังหาได้ หรือแม้ แค่การขยายสายผลิตภัณฑ์ให้กระจายไปในหลายอุตสาหกรรมหรือผลิตภัณฑ์ โดยในเวลาเดียวกันภายในองค์กรระบบย่อยต่าง ๆ ก็จะมีการระมัดระวังมิให้เกิดการด้อยประสิทธิภาพ อันเป็น โอกาสที่จะทำให้ล่มสลายได้ในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม โดยการขยายตัวนี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นการเติบโตภายในวงจรการทำงานตามระบบเดิมที่มีอยู่ ดังนั้น จึงไม่ก่อผลกระทบต่อลักษณะขององค์กรที่เป็นอยู่นั้นคือ งานหลักต่าง ๆ จะยังคงมีอยู่ และจะมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการขยายตัวในด้านปริมาณ แต่ คุณลักษณะจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก หรือถ้าจะมีก็จะเป็นคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยที่งาน เก่าทั้งหลายที่เป็นงานประจำยังคงมีอยู่ต่อไป

5. การสร้างความสมดุลกันระหว่างกิจกรรมการบำรุงรักษากับกิจกรรม เพื่อการ ปรับตัว ภายใต้ระบบเปิด กิจกรรมทั้งสองชนิดนี้ที่มักจะไม่ไปด้วยกัน จะมีการพยายาม ประสานให้เข้ากันได้

สำหรับกิจกรรมการบำรุงรักษา(Maintenance Activities) นั้นจะเป็นกิจกรรมที่ช่วย เสริมสร้างให้ระบบย่อยต่าง ๆ ในองค์กรมีความสมดุลระหว่างกัน และทำให้ระบบขององค์กร โดยรวมสอดคล้องเข้าได้กับสภาพแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เท่ากับเป็นเครื่องมือในการใช้ ป้องกันผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่ซึ่งอาจมีผลกระทบก่อ ให้เกิดความไม่สมดุลแก่องค์กรได้

ในทางตรงข้ามกิจกรรมเพื่อการปรับตัวนั้น จะเป็นกิจกรรมที่จำเป็นเพื่อที่จะช่วย ทำให้ระบบสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกได้ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้ว่า ขณะที่บางคนที่มุ่งพยายามรักษาให้เกิดความมั่นคงและการคงไว้ซึ่ง ฐานะสภาพต่าง ๆ นั้น การดำเนินการอาจทำโดยวิธีการจัดซื้อ การบำรุงรักษา และการซ่อมแซมเครื่องจักรต่าง ๆ การอบรมและพัฒนาพนักงาน และการออกกฎระเบียบต่าง ๆ มาใช้กำกับ

ให้การทำงานต่างอยู่ในสภาพตามที่ต้องการนั้น แต่ในเวลาเดียวกัน สำหรับคนอื่นกลับจะไปมุ่งสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่า โดยพยายามจับคิดและเกาะติดสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งปัจจุบันและอนาคตด้วยวิธีการจัดให้มีการวางแผน การวิจัยตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และอื่น ๆ เป็นต้น(หน้า 12)

กิจกรรมทั้งสองชนิดนี้ คือทั้งกิจกรรมการบำรุงรักษาและการปรับตัว ต่างก็มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ระบบอยู่รอดได้ องค์กรที่มีแต่ความมั่นคง และได้รับการบำรุงรักษาถึงต่าง ๆ อย่างดี แต่ไม่อาจปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นั้น ย่อมจะไม่สามารถอยู่รอดตลอดไปได้ ซึ่งในทำนองเดียวกัน องค์กรที่เอาแต่ปรับตัวเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาโดยหาความแน่นอนหรือมั่นคงไม่ได้เลย สภาพก็จะไม่ต่างกับ “ไม้หลักที่ปักอยู่บนเลน” หรือ “ความไม่แน่นอน (การเปลี่ยนแปลง) คือความแน่นอน” ซึ่งจะเป็นสภาพที่ทำให้คนที่อยู่ในองค์กรหาหลักยึดไม่ได้ จนในที่สุดก็จะอยู่รอดต่อไปไม่ได้เช่นกัน

6. การมีหลายหนทางที่จะไปสู่จุดหมายปลายทาง แนวคิดนี้เรียกว่า “Equifinality” ซึ่งมีความเชื่อว่าการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายผลสำเร็จนั้น ทางเลือกปฏิบัติจะมีหลายทางต่างกันได้นั้นคือ ระบบหรือองค์การใดก็ตาม จะสามารถเริ่มต้นจากเงื่อนไขพื้นฐานที่แตกต่างกัน และเดินทางด้วยเส้นทางที่ต่างกัน ในอันที่จะเดินทางไปสู่เป้าหมายได้เช่นเดียวกัน ตามความหมายนี้ย่อมแสดงว่าองค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการนำเข้าและกระบวนการสภาพที่เหมือนกัน ทั้งนี้ด้วยความจริงข้อนี้เองที่แสดงให้เห็นชัดว่า หนทางไปสู่จุดวางความนั้นมีได้แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องไปผูกติดยึดมั่นหรือลอกเลียนแบบของผู้อื่น หรือที่เคยได้ยินได้ฟังมาว่าดีที่สุด ทำนองเดียวกับนักจัดองค์การที่จะต้องเข้าใจใช้ทฤษฎีองค์การ โดยต้องหาทางไปคิดแปลงประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การของตน มากกว่าที่จะต้องเอาอย่างคนอื่น

ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับระบบ โดยเฉพาะการใช้แนวคิดระบบเปิดตามแนวทางวิเคราะห์ข้างต้นจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทำให้ผู้บริหารทุกคน ทุกระดับ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และที่มีผลกระทบต่อองค์การ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารต้องปรับตัวประสานงานระหว่างกัน และปรับการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยที่สามารถรู้จักนำเอาความรู้ทางการจัดการมาใช้บริหารระบบขององค์การให้มั่นคงและเติบโตได้จนบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม ระบบคงเป็นเพียงเครื่องช่วยที่เป็นเพียงแนวคิดเท่านั้น การประยุกต์ปฏิบัติที่ได้ผลนั้น จะอยู่ที่ความสามารถของผู้บริหารเอง ที่จะสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลง

ได้ถูกต้องและการสามารถเลือกดำเนินการให้เกิดเป็น “สัมฤทธิ์ผล” ได้เอง ดังนั้น ค่านิยมต่าง ๆ และความคิดของนักบริหารจึงมีความสำคัญโดยตรงต่อวิธีการแก้ปัญหาองค์กรต่าง ๆ ตามที่นักบริหารทั้งหลายกำลังทำอยู่

ทั้งนี้ ผู้บริหารอาจใช้ประกอบการพิจารณา และระมัดระวังในการบริหารงานให้เติบโตได้สุดแต่สถานการณ์และเงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่มีอยู่แตกต่างกัน

จากการแบ่งวิวัฒนาการของทฤษฎีการจัดองค์การออกเป็น 4 ทฤษฎีด้วยกันนั้น ในทฤษฎียุคที่ 3 ซึ่งนักทฤษฎีในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 โดยประมาณ ต่างก็มองว่า องค์การน่าจะเป็นระบบที่มีการจัดขึ้นให้สมบูรณ์ด้วยหลักเหตุผล เพื่อประกันความสำเร็จของการทำงานตามเป้าหมายต่าง ๆ ขององค์การที่วางไว้ให้ได้ (เล่มเดียวกัน : 20)

ตามแนวทางนี้ นักทฤษฎีหันกลับมาทบทวนใจพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ คือขนาดองค์กร เทคโนโลยีที่กระทบต่อองค์การและความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม ทั้งนี้โดยถือว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ล้วนแต่เป็นปัจจัยค้นแปรที่สำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบโครงสร้างที่เหมาะสมขององค์การขึ้นมาได้ นักทฤษฎีกลุ่มที่ 3 นี้ มีแนวทางที่ขึ้นช้นและเชื่อมั่นว่า ถ้าหากสามารถปรับ โครงสร้างขององค์การ โดยให้มีความสมดุลและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้แล้วก็จะช่วยเอื้ออำนวยให้องค์การมีประสิทธิภาพทำงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่วางไว้ได้ ในทำนองกลับกันถ้าหากโครงสร้างที่นำมาใช้ดำเนินการจัดขึ้นมาอย่างไม่ถูกต้องแล้ว ผลเสียหายนี้อาจกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การได้ นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็คือนักทฤษฎีที่วิเคราะห์องค์การในเชิงระบบที่มองว่าองค์การสัมพันธ์ต่อระบบภายนอก แต่มุ่งพยายามที่จะสร้างประสิทธิภาพด้วยกลไกของระบบงาน และเหนือกว่านั้นขึ้นไปอีกก็คือ ด้วยการพยายามที่จะให้มีประสิทธิภาพในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำงานด้วย นั่นคือการสร้างระบบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ตำแหน่งบริหารที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างองค์การที่มีภารกิจหรืองานต่าง ๆ จัดไว้ในส่วนนั้น ซึ่งเมื่อสองอย่างถูกจัดระบบเข้าที่อย่างดีแล้ว โครงสร้างองค์การก็น่าจะมีประสิทธิภาพสูงสุดได้

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า ทางออกที่ดีต้องเป็นวิธีที่ผสมผสานกันของวิธีทั้งสองนั้น คือ การใช้วิธีการตามสถานการณ์ หรือ Contingency Approach นั้นเอง

Herbert Simon นักทฤษฎีกลุ่มนี้ เห็นว่าองค์การที่ใช้ได้จะต้องไม่สูงเลอเลิศเกินไป และก็ไม่ใช่ดิน ๆ หรือผิวเผินด้วย หากแต่จะต้องเป็นหลักการต่าง ๆ ที่ต้องสามารถนำมาคัดเลือกและสามารถนำมาใช้กับเงื่อนไขสถานการณ์ที่เป็นอยู่ได้

นักทฤษฎีอีก 2 ท่านคือ Daniel Katz และ Robert Kahn ให้นำนักความสำคัญต่อการจัดองค์การให้สอดคล้องตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่เป็นเงื่อนไขอยู่ โดยข้อเขียนความหนังสือชื่อ The Social Psychology of Organizations ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งหรือข้อดีของการพิจารณาตามแนวทางระบบเปิด สำหรับตรวจสอบความสัมพันธ์ขององค์การที่มีต่อสภาพแวดล้อมและความจำเป็นขององค์การต่าง ๆ ที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อที่จะให้อยู่รอดต่อไปได้

หลังจากความคิดข้างต้น นักทฤษฎีที่วิเคราะห์และวางหลักความสัมพันธ์ระหว่างกันของสภาพแวดล้อมและโครงสร้างก็เกิดขึ้นมากมาย โดยได้มีการวิเคราะห์ศึกษาสภาพแวดล้อมแบบต่าง ๆ ออกมา และได้มีการวิเคราะห์วิจัยเพื่อดูว่า โครงสร้างแบบไหนสอดคล้องเข้ากับสภาพแวดล้อมแบบใด จนทุกวันนี้ได้มีการยอมรับโดยทั่วกันว่า ทฤษฎีองค์การใดก็ตาม ถ้าหากมิได้มีการประเมินสภาพแวดล้อมเพื่อนำเข้ามาประกอบใช้กับการจัดองค์การแล้ว ความสมบูรณ์ก็จะขาดหายไป และทำให้โครงสร้างไม่มีประสิทธิภาพ

องค์การ และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการออกแบบองค์การก็คือ สภาพแวดล้อมที่ซึ่งองค์การนั้น ๆ ก่อตั้งและดำเนินการอยู่

สภาพแวดล้อมจะเป็นแหล่งที่ซึ่งองค์การต้องมีความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา โดยต้องมุ่งจัดหาทรัพยากรที่ขาดแคลนเข้ามาดำเนินการตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ซึ่งได้กำหนดขึ้นมา(ภายใต้การวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัด) จากสภาพแวดล้อมนั่นเอง

โดยที่สภาพแวดล้อม จะมีผลกระทบต่อการออกแบบองค์การจากวงกว้างในภายนอก ดังนั้นจึงสมควรที่จะได้ทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมว่ามีขอบเขตความหมายอย่างไร

การกำหนดขอบเขตสภาพแวดล้อม และทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์การและการบริหารที่มีต่อโครงสร้าง และการออกแบบนั้น William Starbuck ได้เคยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมไว้อย่างละเอียด โดยมีวิธีการพิจารณามากมายหลายวิธีด้วยกัน

ทั้งนี้ รูปแบบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของวงกว้างโดยทั่วไปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมวงกว้าง มักจะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ (เล่มเดียวกัน : 102)

1. ด้านสังคม (Social) จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาอายุและเพศประชากร แบบการใช้ชีวิต และค่านิยมในสังคม และทำการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ ว่ามีแนวโน้มเปลี่ยนไปในทางใด

2. ด้านเศรษฐกิจ(Economics)คือการศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ภาวะการค้าและการผลิตทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่วนนี้นับว่าจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการประกอบการขององค์กร

3. ด้านการเมือง(Political)คือการศึกษาติดตามการทำงานของรัฐบาล กระบวนการทางรัฐสภา ซึ่งนับเป็นส่วนที่เอาแน่นอนไม่ได้มากที่สุด

4. ด้านเทคโนโลยี(Technological) คือการศึกษาถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นการเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ กระบวนการผลิตใหม่ๆ วัสดุใหม่ ๆ รวมทั้งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ด้วย

ภายใต้กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมข้างต้น เกณฑ์ที่จะใช้เพื่อติดตามสภาพแวดล้อมแต่ละด้าน จะมีอยู่ 3 เกณฑ์ คือ

1. ชนิดของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นไปทั้งระบบ หรือเปลี่ยนทีละส่วนก็ได้ ถ้าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างช้า ๆ มีความต่อเนื่องและติดตามได้ ก็ถือว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ แต่ถ้าเป็นการเปลี่ยนทีละอย่างโดยไม่สัมพันธ์กันและคาดหมายได้ยาก ดังนี้ ก็จะถือว่าการเปลี่ยนแปลงที่ขาดความต่อเนื่อง

2. ณ ระดับที่สูงขึ้นไปกว่าการดูการเปลี่ยนแปลงก็คือ การประเมินเกี่ยวกับพลังผลักดันต่าง ๆ (Driving Forces) ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีการวิเคราะห์ลึกลงไปถึงปัจจัยแต่ละตัวในแต่ละด้านพลังผลักดันต่าง ๆ เหล่านี้ ต่างจะมีผลกระทบถึงกันและกันได้เสมอ และการกระทบถึงกันอาจก่อผลในทางขัดแย้ง เสริม หรือแยกไปเป็นคนละเรื่องกันก็ได้

3. การคาดคะเนแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต คือ การวิเคราะห์ติดตามจากปัจจุบันว่า ในอนาคตสิ่งต่าง ๆ จะเป็นไปในทางใด และจะมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรหรือต่อปัจจัยอื่น ๆ ไปในทิศทางใดบ้าง เช่น การคาดคะเนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอีก 5-6 ปีข้างหน้า

ลักษณะการเชื่อมโยงกับกิจการ

กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากกว้าง จะเชื่อมโยงถึงกิจการ 2 ทางด้วยกัน คือ (1) การเชื่อมโยงทางอ้อม และ (2) การเชื่อมโยงทางตรง

สำหรับการเชื่อมโยงทางอ้อมนั้น จะเป็นปรากฏการณ์เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมจากกว้าง แล้วส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม ที่ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมของการแข่งขันกันประกอบธุรกิจก่อน แล้วต่อจากนั้นจึงจะสร้างผลกระทบต่อไปยังสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับงาน หรือกระทบต่อกลยุทธ์องค์การอีกต่อหนึ่ง

แต่การเชื่อมโยงถึงกันโดยตรงนั้น จะเป็นอีกลักษณะหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมวงกว้างอาจก่อผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของงาน โดยที่ไม่กระทบต่ออุตสาหกรรมนั้น ๆ ก็ได้

ในการเชื่อมโยงกันของสภาพแวดล้อมวงกว้างถึงองค์การนี้ ในทางปฏิบัติจะก่อผล 2 ทางด้วยกัน คือ ประการแรก การเชื่อมโยงและก่อผลกระทบดังกล่าว จะมีผลทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงโดยอาจกลายเป็นข้อจำกัด (Threats) และเป็นโอกาส (Opportunities) สำหรับกิจการ ซึ่งในที่สุดก็จะมีผลในการกระตุ้นให้กิจการต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น

อีกประการหนึ่ง เนื่องจากการเชื่อมโยงดังกล่าวมีผลไปมาทั้งขาไปและขากลับเสมอ ดังนั้น กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจึงสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ผลกระทบที่มีถึงองค์การ หรือทางกลับกัน คือ ผลการกระทบขององค์การที่กระทบต่อสภาพแวดล้อม ได้ในอีกทางหนึ่งด้วย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กับการออกแบบองค์การ นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้สำหรับการออกแบบองค์การโดยตรง ลักษณะของการเชื่อมโยงนับเป็นรูปแบบอย่างง่ายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ด้วย ดังนี้

(1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจะช่วยให้สามารถได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญต่าง ๆ เช่น นำมาใช้จัดวางกลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์โดยตรง ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจึงเป็นงานที่พึงต้องกระทำก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทางกลยุทธ์

(2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากจะสามารถช่วยให้ได้เนื้อหาข้อมูลการวิเคราะห์แล้ว ในเวลาเดียวกันยังเชื่อมโยงไปถึงกระบวนการบริหารทางกลยุทธ์อื่นๆ อีกด้วย โนแ่งของเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ได้มีการวิเคราะห์ออกมานั้น สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่คาดคะเนว่าจะเป็นไปอย่างไรในอนาคตนั้น นับว่าเป็นข้อมูลหลักสำหรับ

การยึดถือประกอบพิจารณาจัดทำกลยุทธ์ของกิจการ นั้นคือการวางกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์และตลาด ทั้งในระดับกิจการ ระดับหน่วยดำเนินงาน และระดับปฏิบัติของหน้าที่งานต่าง ๆ รวมตลอดถึง กลยุทธ์ทางการบริหารอื่น ๆ ที่ต่อเนื่องกันด้วย

นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมยังส่งผลช่วยให้ได้เป็น ข้อมูลที่จะนำไปประกอบการพิจารณาใช้จัดโครงสร้างองค์การของกิจการอีกด้วย

โครงสร้างองค์การที่ออกแบบถูกต้อง จึงต้องอาศัยพื้นฐานมาจากการศึกษาสภาพแวดล้อมนั่นเอง

จะเห็นว่ากระบวนการกำหนดกลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ต่างก็อาศัย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และข้อมูลรายงานจากการวิเคราะห์เสมอ ทั้งนี้ก็เพราะรายงานการศึกษาและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเหล่านี้ ส่วนมากมักจะมีผลต่อทัศนคติและการคิดของผู้บริหารระดับสูงที่ต้องทำการตัดสินใจทั้งหลายนั่นเอง

(3) โดยปกติแล้วการจัดเตรียมให้มีการศึกษาสภาพแวดล้อม จะเป็นงานที่มีการจัดทำขึ้นเป็นเอกเทศอยู่แล้วตามสภาพ แต่ในทางปฏิบัตินั้น ขณะที่กิจการกำลังดำเนินการจัดวางกลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์นั่นเอง อาจได้มีการค้นพบปัจจัยสาเหตุบางประการที่ซึ่งส่งผล ทำให้ต้องมีการหันกลับไปศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มเติมเข้ามาอีกก็ได้ การค้นพบสาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจต้องทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมขึ้นมานี้ ส่วนมากมักจะมี ได้มีการคาดคิดมาก่อน และจำเป็นต้องมีการติดตามวิเคราะห์เสาะหาข้อมูล เพื่อนำมาใช้คาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านั้น

โดยสรุป ในเรื่องของกรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนี้ ขอบเขตจะเป็นดังกรอบใหญ่ ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามที่กล่าวมา ซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่องค์การธุรกิจขนาดใหญ่ มักจะต้องทำ ก็คือ การศึกษาถึงปัจจัยด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี กรอบการวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น เพื่อติดตามดูการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้ สาเหตุสำคัญที่ทำการวิเคราะห์ คือ การศึกษาถึงชนิดของการเปลี่ยนแปลง พลังผลักดันต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และความเป็นไปที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า และในที่สุดทั้งหมด นี้ก็จะมีผลโดยตรงสำหรับการนำไปใช้ออกแบบวางกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่วางไว้

ด้วย

ทฤษฎีการศึกษาสภาพแวดล้อม

แนวทางของทฤษฎีการศึกษาสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่จะแยกแยะได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ

กลุ่มแรก มุ่งสนใจจับภาพรวมของสภาพแวดล้อม และสังเกตดูการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

กลุ่มที่สอง มุ่งสนใจถึงอิทธิพลผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อองค์การ

กลุ่มที่สาม มุ่งสนใจที่ตัวองค์การว่ามีกลไกที่จะเข้าใจความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือดำเนินการวิเคราะห์ทัศนคติความสภาวะแวดล้อมทั้งหลายอย่างไร

วิธีการทั้งสามนี้ ส่วนใหญ่ต่างก็มีจุดมุ่งที่จะสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ขององค์การกับสิ่งแวดล้อม(Organization - Environment Relationships) เป็นสำคัญ การศึกษาของทุกทฤษฎีต่าง ๆ มุ่งที่จะพยายามให้คำจำกัดความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พยายามแยกแยะลักษณะส่วนประกอบที่สำคัญของสภาพแวดล้อมออกมาให้เห็นชัด รวมทั้งการหาวิธีประเมินอิทธิพลผลกระทบที่มีต่อองค์การ

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างองค์การและสิ่งแวดล้อม

ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ

n) การเลือกรูปแบบโดยธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า Natural Selection Models ซึ่งอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงขององค์การ โดยการพิจารณาตรวจสอบคุณลักษณะและวิธีการกระจายทรัพยากรภายใต้สภาพแวดล้อมขององค์การ กล่าวคือ พลังผลักดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม จะมีผลทำให้การแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร กลายเป็นหัวใจของเรื่องทั้งหมด หรือกลายเป็นงานหลักที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมขององค์การ

ด้วยเหตุดังกล่าว รูปแบบขององค์การจะมีรูปแบบโครงสร้าง หรือกลยุทธ์เน้นหนักไปในทางใดนั้น จึงย่อมมีผลมาจากการกำกับ หรือหลอมขึ้นโดยสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นจากการมีรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาแทนที่รูปแบบโครงสร้างเก่าหรืออาจเป็นแบบค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนจากรูปแบบที่เป็นอยู่ อย่างชนิดค่อยเป็นค่อยไปก็ได้ ซึ่งรูปแบบโครงสร้างตามแนวคิดของทฤษฎีนี้อาจแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการแตกต่างระหว่างองค์การ (variation) ซึ่งเป็นการเตรียมการสำหรับนำไปใช้ประกอบการผลักดัน การเปลี่ยนแปลงให้เข้าสู่ขั้นตอนของการเลือกสรรรูปแบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นตอนการเลือกสรร(Selection) หมายถึง การเลือกรูปแบบองค์การ ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนที่มี

ความสำคัญยิ่ง และจะเกิดขึ้นเพราะสืบเนื่องมาจากผลของข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั่นเอง ภายใต้อสภาพของข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อมนี้เอง องค์กรที่ซึ่งสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้ ย่อมจะสามารถดำรงสภาพคงอยู่ต่อไปได้ และอาจอยู่รอดปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันองค์กรอื่นที่ซึ่งไม่สามารถปรับตัว หรือเปลี่ยนแปลงสภาพให้ กับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ก็จะสูญสลายหมดอายุไปหรือจบสิ้นไปในที่สุด

ในการรักษาสภาพให้คงอยู่ต่อไปได้เช่นนี้ องค์กรจะค่อย ๆ ปรับตัวช้า ๆ โดยวิธีการค่อย ๆ รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ หรือรับเอาทรัพยากรบางอย่างเข้ามา ทั้งนี้โดยมิได้กระทำในครั้งเดียว องค์กรที่มีประสิทธิภาพในการปรับตัวที่คืบคั้น วิธีการจะดำเนินไปแบบช้า ๆ แต่มั่นคงโดยก้าวขึ้นไปสู่ฐานะที่คืบคั้นตลอดเวลา ภายใต้อสภาพแวดล้อมร่วมอันเดียวกันร่วมกับองค์การ กลายเป็นองค์การที่สามารถถ่ายทอด หรือให้ข้อมูลความรู้แก่ฝ่ายอื่น ๆ องค์กรที่สามารถคงสภาพรูปแบบนี้ จะมีได้เมื่อไม่มีสิ่งผิดแผกแตกต่างใด ๆ ที่เป็นสิ่งใหม่เข้ามากระทบได้ หรือไม่เช่นนั้นก็อาจจะเป็น เพราะปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่สำคัญทั้งหลายต่างเป็นไปในทางเกื้อกูล หรือสนับสนุนต่อรูปแบบขององค์การที่เป็นอยู่เหนือกว่าของฝ่ายอื่น ๆ

ทฤษฎีค้ำนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็น “รูปแบบของวิธีการดำรงชีพ” ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ ในเชิงรวมโดยพิจารณาจากกลุ่มองค์กรทั้งหมดที่อยู่ด้วยกัน การศึกษาตามวิธีนี้นับว่ามีประโยชน์ 2 ทาง คือ

ประการแรกรูปแบบนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยโอกาสต่าง ๆ ภายนอกที่จะมีอิทธิพล ผลกระทบ ความอยู่รอดขององค์กรซึ่งมักจะเป็นจริง ดังเช่นหลายองค์กรที่อาจถูกกระทบโดย เรื่องที่มีได้มีการคาดคิดมาก่อนก็ได้

ประการที่สอง คือชี้ให้เห็นว่า ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ก็คือการ ช่วยให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างของปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร

ข) รูปแบบของการพึ่งพาทางทรัพยากร (Resource Dependence Models) คือ รูปแบบการศึกษาที่มองว่า องค์กรทั้งหลายต่างต้องผูกพันอยู่กับสภาพแวดล้อม เพราะต้องการที่จะ ให้ได้ทรัพยากรต่าง ๆ ตามต้องการและการที่องค์กรจะมีประสิทธิภาพคืบคั้น ความสำคัญ จะอยู่ที่ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรเข้ามา ได้อย่างต่อเนื่องและรวมทั้งการสามารถชำระ รักษาทรัพยากรต่าง ๆ ให้ยังคงมีอยู่ต่อไป และที่จะนำมาใช้ได้อย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

สภาพแวดล้อมจะสัมพันธ์จะเชื่อมโยงกับ (เล่มเดียวกัน : 112)

(1) กลยุทธ์ต่าง ๆ ทั้งกลยุทธ์ทางธุรกิจที่เกิดจากการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และตลาดและ
กล

ยุทธ์อื่น ๆ เช่น ที่สัมพันธ์กับรัฐบาล การเมือง และกลุ่มผู้บริโภค เป็นต้น

(2) โครงสร้างองค์การ

(3) กระบวนการปฏิบัติงานองค์การ

ทฤษฎีกลไกการเข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์การ

ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมกลุ่มที่สอง คือกลุ่มทฤษฎีที่ศึกษาถึงกลไกการ
เข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์การนี้ นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะชี้ให้เห็นถึงงาน วิเคราะห์
ที่สำคัญ ๆ และงานที่ผู้บริหารต้องกระทำเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทฤษฎีกลุ่มนี้มี 3
แนวทางที่สำคัญ คือ

1) ทฤษฎีการระบอบขอบเขตสิ่งแวดล้อม คือ องค์การจะมีกระบวนการที่ค้นคว้า
โดยวิธีที่สมาชิกขององค์การต่างจะทำหน้าที่พิจารณาแยกแยะ และระบอบขอบเขตสิ่งแวดล้อมของ
องค์การที่จะใช้อ้างอิงประกอบการทำงานและปรับตัว

2) รูปแบบการวิเคราะห์พิจารณา หรือก็คือกลไกหลักที่องค์การจะเปิดรับรู้ข้อมูล
สภาพแวดล้อม นั่นคือ วิธีการปฏิบัติของนักบริหารเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ
แวดล้อม เช่น การรับรู้ข้อมูลแบบกว้าง ๆ การรับข้อมูลแบบมีจุดมุ่งหมายแน่ชัด การแสวงหาข้อ
มูลอย่างไม่เป็นทางการ และวิธีการหาข้อมูลที่กระทำเป็นทางการ

3) รูปแบบการเก็บข้อมูลเชิงระบบ ซึ่งจุดเด่นจะอยู่ที่การที่องค์การจะเปิดรับรู้ข้อมูล
สภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบ แต่อาจแตกต่างกันในหลายทาง เช่น การจัดระบบข้อมูลที่
กระทำแบบเฉพาะครั้งหรือระบบที่สร้างขึ้นเป็นช่วงระยะเวลาและระบบที่สร้างขึ้นใช้อย่างต่อเนื่อง

องค์การแต่ละองค์การ จึงต่างก็มีสิ่งที่ยึดมั่นของตนเองที่ต่างกัน และต่างก็จะมี
สภาพแวดล้อมของงานที่แตกต่างกันไปเสมอ ทั้งนี้ แม้ว่าจะอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันก็ตาม
แต่ก็ต่างจะมีสภาพแวดล้อมของงานที่ยึดมั่นของตนเองต่างกันไป กล่าวโดยสรุป สภาพแวดล้อม
ทั่วไป จึงเป็นส่วนที่เป็นวงกว้าง ที่ซึ่งเป็นส่วนของชุมชนที่องค์การทั้งหลายดำเนินการอยู่ แต่
สภาพแวดล้อมของงานจะหมายถึงส่วนต่าง ๆ ที่เป็นส่วนเฉพาะของสภาพแวดล้อมทั่วไปที่ซึ่ง
องค์การแห่งใดแห่งหนึ่งกำลังดำเนินการอยู่ และส่วนดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดขึ้น โดยส่วนสำคัญ
ของกิจการที่ดำเนินการอยู่นั่นเอง

การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อม (เล่มเดียวกัน : 113-115)

วิธีการที่จะจัดให้องค์การมีภาวะสอดคล้องสมดุลเข้าได้กับสภาพแวดล้อม และสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น คือ มีกระบวนการจัดการที่ดี, มีโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม และมีกลยุทธ์เป็นเลิศนั้น สามารถแยกแยะได้เป็น 3 วิธีการ คือ

1. **วิธีการตามสถานการณ์ (THE CONTINGENCY APPROACH)** คือวิธีการที่ยึดถือตามแนวความคิดเกี่ยวกับระบบ (SYSTEM THEORY) ที่นำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาทางสังคมศาสตร์ แนวความคิดตามสถานการณ์นี้ ต่างจะมุ่งพยายามหาทางออกแบบขององค์การให้สอดคล้องเข้าได้กับเงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันให้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับองค์การอื่น ๆ โดยมีข้อสรุปว่า ผู้บริหารทุกคนจะต้องหมั่นเลือกหาวิธีที่จะให้การออกแบบขององค์การเข้าอย่างดีกับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม

2. **วิธีการเกี่ยวกับทางเลือกทางกลยุทธ์ (THE STRATEGIC CHOICE)** เกิดจากการที่สังเกตเห็นว่าการใช้วิธีตามสถานการณ์นั้นเป็นวิธีที่ "สิ้นเปลือง" ตามสถานการณ์มากเกินไปจนยากที่จะกำหนดออกมาเป็นรูปแบบได้ และในเวลาเดียวกัน ก็ดูเหมือนว่า องค์การจะเสียดุลยภาพ และความเป็นตัวของตัวเองไป โดยต้องอยู่ได้สถานการณ์สภาพแวดล้อมอย่างไม่มีทางเลือก

ทฤษฎีทางเลือกทางกลยุทธ์ ได้ให้เหตุผลโต้แย้งว่าในทางปฏิบัติที่ถูกที่ควรแล้ว ผู้บริหารจะต้องสร้างและเลือก สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ขึ้นมาเอง โดยจะต้องทำการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรม หรืองานพื้นฐานที่องค์การจะยึดมั่นดำเนินการ (ORGANIZATION'S DOMAIN OF OPERATION) ซึ่งการทำงานนี้เท่ากับจะทำให้ผู้บริหารอยู่ในสถานะที่กำลังสามารถพิจารณาองค์การได้จริง ๆ นั่นคือ เขาจะต้องเปลี่ยนแปลง (หรือติดตามทัน) สภาพแวดล้อมขององค์การโดยไม่ขาดช่วง และจะปรับเปลี่ยนตัวเองเข้าหาสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ดีกว่าได้เรื่อยตลอดเวลาอีกด้วย

3. **วิธีการพิจารณาตามสภาพแวดล้อมทางประชากร (POPULATION ECOLOGY)**
วิธีนี้จะแตกต่างจากการปรับตามสถานการณ์และการใช้วิธีกำหนดทางเลือกกลยุทธ์

การจัดโครงสร้างองค์การตามปัจจัยสภาพแวดล้อม (เล่มเดียวกัน : 121-122)

ขณะที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงมาก และมีเงื่อนไขของปัจจัยต่าง ๆ สลับซับซ้อนมากขึ้นนั้น จะมีผลทำให้องค์การต้องเผชิญกับข้อมูลต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมเป็นเงาตามตัวด้วย ความไม่แน่นอนและความ

๑
๑๐๘.๑๑๑
๑๑๑๑

128725

ยากลำบากในการตัดสินใจ จึงกลายเป็นปัญหายุ่งยากที่เกิดขึ้นควบคู่กันกับการเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมภายนอกเสมอ ในการนี้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงสามารถกระทำได้โดยการหาวิธีให้องค์การสามารถมีวิธีการ ที่จะช่วยให้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว เพื่อที่จะใช้ช่วยในการตัดสินใจต่าง ๆ แบบโครงสร้างองค์การที่จัดขึ้น จึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการช่วยผู้บริหารให้บริหารงานเผชิญกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้

HENRY MINTZBERG นักทฤษฎีการจัดองค์การผู้มีชื่อเสียงได้ชี้ให้เห็นว่า แบบโครงสร้างองค์การต่าง ๆ ก็จะมีสาระสำคัญต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามสภาพเงื่อนไขความแตกต่างของสภาพแวดล้อม โดยลักษณะข้อแตกต่างจะปรากฏดังภาพสรุปดังนี้ คือ

ภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่ซึ่งเป็นไปอย่างเรียบง่ายนั้น องค์การต่าง ๆ ต่างก็สามารถดำเนินการไปได้โดยไม่คิดขัด และสามารถมีประสิทธิภาพในการทำงานไปได้เรื่อย ๆ เป็นปกติและ โดยที่ไม่ต้องประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ โดยมีเพียงการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มีสาระสำคัญ จึงทำให้องค์การสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นมาตรฐานได้ เช่น การจัดวางระบบ กระบวนการ และวิธีการผลิต รวมทั้งรูปแบบวิธีการบริหารงานต่าง ๆ ด้วยลักษณะการบริหารในสภาพดังกล่าวจึงมีแนวโน้มเรื่องที่จะเป็น "การบริหารโดยอาศัยหลักเกณฑ์" (MECHANISTIC) หรือมีระเบียบทางการและมีการรวมอำนาจการบริหารงานเอาไว้ค่อนข้างมากด้วย ตัวอย่างของกิจการเหล่านี้ คืออุตสาหกรรมการผลิตใหญ่ ๆ หรือ บริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบทั้งหลายที่ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาล้วนแต่ทำมาหากินมาอย่างสบาย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เรียบง่าย และมั่นคงมาตลอด

แต่ในสภาพกลับกัน หากเงื่อนไขสภาพแวดล้อมเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเร็วแล้ว ผู้บริหารก็จะใช้วิธีการรักษาอำนาจการตัดสินใจทางกลยุทธ์รวมเอาไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถแก้ไขเรื่องสำคัญ ๆ ทางกลยุทธ์ แต่บางขณะก็อาจใช้ทั้งแบบกระจายอำนาจ และรักษาอำนาจการตัดสินใจไปพร้อม ๆ กันแล้วแต่ความเหมาะสมของสภาพเงื่อนไข การแข่งขัน และขนาดขององค์การเป็นสำคัญ

แนวความคิดออกแบบของค์การตามทางเลือกกลยุทธ์ (เล่มเดียวกัน : 125 - 126)

เป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างองค์การมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับสภาพแวดล้อม แนวความคิดออกแบบของค์การใหม่นี้ ได้แย้งว่า ความวิธีที่ต้องการความทันสมัยของการดำเนินงาน

แวดล้อมนั้น จุดอ่อนคือ ผู้บริหารอาจกระทำไปโดยมิได้มีการตื่นตัว ทำให้ตามไม่ทันกับสภาพ
เงื่อนไขที่เป็นจริงที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งในขณะนั้นและในอนาคต

ด้วยเหตุดังกล่าว จุดสนใจจึงพุ่งไปที่ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางบริหารที่จะต้องสร้าง
ความมั่นใจให้เกิดขึ้นได้ว่า “การออกแบบองค์กร” กับ “เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ”
สอดคล้องเข้ากันได้เป็นอย่างดี นั่นคือ ผู้บริหารจะต้องมีความตื่นตัว ระวังระไว โดยมีบทบาท
เป็นเชิงรุก ด้วยการระมัดระวังตื่นตัว เลือกลงและคอยปรับสภาพแวดล้อมขององค์กรอยู่เป็น
ประจำ หลังจากนั้นก็จะทำการปรับองค์กรของตนให้สอดคล้องเข้ากันได้กับสภาพแวดล้อม
เหล่านั้นอยู่เสมอ ซึ่งภายใต้กระบวนการดังกล่าวนี้ เครื่องมือสำคัญ ก็คือ กลยุทธ์ (STRATEGY)
จะเป็นกลไกที่สำคัญที่สุด ที่จะต้องสอดแทรกเข้ามาอยู่ระหว่าง สภาพแวดล้อมกับโครงสร้าง
และจะเป็นส่วนที่ผู้บริหารระดับสูงจะยึดมั่นกระทำให้เกิดขึ้น และนำไปใช้พื้นฐานสำหรับการ
จัดองค์กร

แนวคิดการออกแบบองค์กรตามสภาพแวดล้อมประชากร

ตามแนวคิดนี้ หรือในกระบวนการปรับตัวขององค์กรที่ซึ่งองค์กรจะปรับรูปแบบ
ของตนเองไปเรื่อย ๆ ภายในสังคม และอุตสาหกรรมที่ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามแรงกดดันของ
สภาวะแวดล้อมในระยะยาว

ตามแนวคิดการจัดองค์กรตามสภาพแวดล้อมทางประชากรนี้ ยังคงเป็นการศึกษาวิธี
การจัดองค์กรที่พยายามให้มีการปรับตัวระหว่างสภาพแวดล้อม กลยุทธ์ กับโครงสร้างเช่นเดิม
แต่แทนที่จะให้ความสำคัญต่อสภาวะแวดล้อม เหมือนกับการจัดองค์กรตามสภาพการณ์หรือ
การจัดองค์กรตามกลยุทธ์ กลับกลายเป็นการมาสนใจในภาพการปรับตัวที่กล่าวคือ “ลักษณะ
การปรับตัว” (NATURE OF ALIGNMENT) ซึ่งก็เชื่อว่าดีกว่า 2 วิธีแรก เพราะ

1) องค์กรที่เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ โดยมากมักจะล้มหายตายจากไปในอัตราสูงกว่าองค์กร
ที่เกิดขึ้นใหม่ และสามารถอยู่รอดมาได้ ในระยะปีแรก ๆ ซึ่งสภาพเช่นนี้เท่ากับช่วยให้เกิดการ
ก่อตั้งเป็นองค์กร โดยองค์กรที่มีปัญหาจะหายไป และองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นและ
เข้ามาทดแทน 2) เมื่อมีโอกาสใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาในแต่ละอุตสาหกรรม กิจกรรมค้าขนาดเล็กของ
ผู้ประกอบการจะฉวยโอกาสโดยเข้ามาจัดตั้งเป็นองค์กรใหม่ ๆ แทนที่องค์กรเก่าที่ซึ่งมักจะ
ไม่สามารถปรับทิศทางขององค์กรได้สำเร็จผล 3) ตลอดเวลาองค์กรบางชนิดจะล้มหายตาย
จากไปได้

ผลการวิจัยของ TUSHMAN & NADLER ชี้ว่า ปัจจัยหลาย ๆ ประการจะมีผลทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการทำงานได้ และด้วยเหตุดังกล่าวนี้จะทำให้ความจำเป็นและต้องการข้อมูลในการปฏิบัติงานมีแตกต่างกันด้วย ซึ่งลักษณะสภาพแวดล้อมของงาน ก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งจากวงกว้างคือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่งานนั้นทำอยู่ ซึ่งรวมไปถึงสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร the ซึ่งการพิจารณาจะมีใน 2 ทางคือ ดูว่าคงที่หรือเปลี่ยนแปลง และการดูถึงความเร็วของอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย (เล่มเดียวกัน : 150-151)

ถ้าหากสภาพแวดล้อมของงานที่ทำเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงมาก ความไม่แน่นอนก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย และการต้องเร่งปรับตัวให้ทันกับโอกาสต่าง ๆ ก็จะต้องเร็วด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทันกับความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ในสภาพเช่นนี้ การจะวางแผนทำอะไรล่วงหน้าอาจทำได้หรือถ้าทำก็อาจใช้ไม่พอเพียงและการจะทำอะไรได้เท่าทันเหตุการณ์ได้นั้น บุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว กล่าวโดยสรุป คือ หากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ตลอดเวลา ความจำเป็นด้านการประมวลข้อมูลก็จะเพิ่มสูงขึ้น

การออกแบบขององค์กรเพื่อลดความต้องการด้านการประมวลข้อมูลให้มึ้น้อยลง (เล่มเดียวกัน : 224)

ทางเลือกที่สามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ของออกแบบขององค์กรก็คือ การใช้วิธีเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อให้ความต้องการประมวลข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ สามารถมีน้อยลงกว่าเดิมได้โดยที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพบริหารงานขององค์กรเสียหายแต่อย่างใด ซึ่งได้แก่ การบริหารสภาพแวดล้อม โดยที่สภาพแวดล้อมเป็นต้นเหตุสำคัญของความไม่แน่นอน และเป็นปัจจัยหลักที่มีผลโดยตรงต่อความต้องการด้านข้อมูลที่ใช้ตัดสินใจและบริหารงานในองค์กร ดังนั้นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรสามารถลดขนาดความไม่แน่นอนก็คือ การที่องค์กรจะต้องสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทัน โดยอาศัยวิธีการพยายามหาทางควบคุมหรือลดการผันแปรส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ก็โดยการใช้วิธีการบริหารสภาพแวดล้อม ซึ่งก็คือ การวางระบบวิเคราะห์ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและผันแปรในสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถลดขนาดความไม่แน่นอนให้มึ้น้อยลงได้ วิธีการอาจกระทำได้ด้วยกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน เช่น อาจใช้วิธีหาทางให้องค์กรสามารถปึกหลักอย่างมั่นคงในส่วนแบ่งตลาดส่วนใดส่วนหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้มีฐานรองรับอันมั่นคง ไว้เพื่อสำหรับเผชิญกับการแปรปรวนในภายนอก หรือโดยการอิงกับกฎระเบียบของรัฐให้มันไว้ หรือด้วยวิธีอื่นใด

ประโยชน์ที่ได้จากการบริหารความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมนี้ ก็คือ การสามารถลดความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมได้นี้ ย่อมจะช่วยให้ความจำเป็นต้องมีกลไกในโครงสร้าง

หน่วยงานมีน้อยลงได้ ซึ่งจะส่งผลทำให้กระบวนการบริหารที่มีการตัดสินใจและใช้ข้อมูลต่าง ๆ ในชั้นปฏิบัติสามารถมีขนาดน้อยลงได้ด้วย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกับงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ” มีดังนี้

สมชาย หิรัญภักดี (2539 : 562-563) สรุปว่าวันเวลาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริหารที่วางแผนไปถึงอนาคตกำลังพิจารณาใคร่ครวญถึงความท้าทายของสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอีก 10 ปีข้างหน้า แม้ว่าจะมีความเป็นไปได้ยากในการทำนายมูลเหตุ (Cause) ธรรมชาติ (Nature) และผลกระทบ (Impact) ได้อย่างถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเฉียดไม่ทันกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก อาจมีอิทธิพลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรทุกแห่งทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างไรก็ตามกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารทุกองค์การจำเป็นต้องเตรียมการสำหรับปัญหา และโอกาสที่อยู่ข้างหน้า ผู้บริหารที่ได้รับชื่อเสียงโด่งดังจากผลการปฏิบัติงานที่สูง และจากผลงานที่ให้กับองค์กรอย่างสม่ำเสมอ อาจไม่สามารถรับประกันได้ว่า ความสำเร็จของเขาในปัจจุบันจะสามารถช่วยเหลือเขาได้ในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมุ่งความพยายามไปสู่ขอบเขตที่จะมีผลกระทบมากที่สุดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยมีประเด็นที่ควรพิจารณา ได้แก่

1. กฎเกณฑ์ข้อบังคับของการจัดการ (Management imperatives) ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ข้อบังคับสำคัญ 4 ข้อที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

- 1.1 การตอบสนองความต้องการของลูกค้า
- 1.2 การเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพ
- 1.3 การตอบสนองต่อการท้าทายของการแข่งขัน
- 1.4 การสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์

2. คุณภาพ การเพิ่มผลผลิต และความพึงพอใจของลูกค้า (Quality, product and customer satisfaction)

อรอนงค์ แจ่มผล (2523 อ้างในวรรณวิภา จิตุชัย 2535 : 20) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับการตัดสินใจเลือก

อาชีพ ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 453 คน โดยใช้แบบสำรวจภาวะทางอาชีพของ John O. Crites แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของ Andrew Kobal, J. Wayne Wrihstone and Karl R. Kunze และแบบสำรวจการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างเอง พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว น่าจะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษาต่อของบุตร เพราะในการศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตามจำเป็นต้องใช้เงินทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่าหากระดับการศึกษาที่สูงเพียงใดฐานะทางเศรษฐกิจย่อมมีส่วนในการกำหนดโอกาสทางการศึกษามากขึ้นเพียงนั้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น นักศึกษาไม่เพียงแต่จะต้องมีรายจ่ายในรูปค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าครองชีพอื่น ๆ ที่สูงขึ้นเท่านั้น หากยังต้องสูญเสียรายได้อันพึงได้ ซึ่งเป็นผลจากการเลือกศึกษาต่อแทนที่จะเลือกทำงานอีกด้วย

ดังนั้น หากรัฐมิได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจนหรือได้รับกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ย่อมเป็นอุปสรรคหรือเพิ่มความยากที่จะมีโอกาสศึกษาต่อไปได้

วรรณวิภา จัตุชัย (2535 : 93) สรุปว่า เจตคติต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษามีผลต่อความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียน โดยที่เจตคตินั้นเป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคล และมีเป้าหมายในทางปฏิบัติ ดังนั้นการที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว ย่อมมีความต้องการที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาสูงด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การกระทำตามความรู้สึกของคนนั้นบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

โดยปกตินักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงมีเจตคติต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาในทางที่ดี และเมื่อได้ศึกษาวิจัยเพิ่มถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเหตุผลในการเลือก(คณะวิชา)สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มของค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด ซึ่งผลการวิจัยที่สอดคล้องกันนี้แสดงให้เห็นว่า เจตคติต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นสัมพันธ์และส่งผลไปยังเหตุผลในการเลือกสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แต่จากข่าวคราวและสภาพการณ์เด่นชัดที่เกิดขึ้นภายหลังภาวะวิกฤตเศรษฐกิจก็คือ แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนน่าจะเป็นไปในทางลบ กล่าวคือวิชาชีพ ด้านนี้น่าจะได้รับความนิยมน้อยลงหรือเป็นที่ต้องการน้อยลงอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากแนวโน้มก่อนหน้านี้ที่จะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้นจากสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ น่าจะมีผลต่อเจตคติในการศึกษาต่อระดับ

อุดมศึกษาในสาขาวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร เป็นสิ่งที่จะต้องศึกษาต่อไปในกลุ่มประชากรผู้เรียน แต่สำหรับในงานวิจัยเรื่องแนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเจตคติที่มีต่อวิชาชีพด้านนี้ในกลุ่มประชากรผู้ใช้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน กับกลุ่มประชากรผู้ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเท่านั้น

ควงรัตน์ อุทเจริญ และรัตนาดี ศิริทองถาวร (2531-2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน พบว่าเกณฑ์ในการพิจารณาเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ปริญญาตรีทางนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/การสื่อสารมวลชน
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
3. บุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

ส่วนตัวแทนโฆษณาส่วนใหญ่ มีเกณฑ์ในการพิจารณาเรียงตามลำดับความสำคัญ

ดังนี้

1. ผลการเรียนตลอดหลักสูตร
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
3. บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และผลงานหรือผลการ

ทดสอบงานนอกจากนี้ ในการศึกษายังพบอีกว่า

1. หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ และหัวหน้าหน่วยงานของบริษัทตัวแทน

โฆษณาต้องการให้บัณฑิตมีคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถพิเศษที่ช่วยในการปฏิบัติงาน และบุคลิกภาพในการปฏิบัติงานสูงกว่าคุณลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทุกตัวแปร

2. คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานนั้น หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ต้องการให้บัณฑิตมีความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนในระดับมากที่สุด ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง ส่วนหัวหน้าหน่วยงานของบริษัทตัวแทนโฆษณาต้องการเห็นบัณฑิตมีความสามารถในการเรียนรู้งาน และความสามารถในการสื่อสารทั้งด้านการพูดและการเขียนในระดับมากที่สุด ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง

3. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถพิเศษที่ช่วยในการปฏิบัติงานนั้น หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ต้องการให้บัณฑิตมีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ในระดับมาก ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อย ส่วนหัวหน้าหน่วยงานของ

บริษัทตัวแทนโฆษณาต้องการให้บัณฑิตมีความรู้ภาษาต่างประเทศ ความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ความสามารถทางด้านภาพ ความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ และความสามารถทางนันทนาการในระดับมาก ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับน้อย

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในการปฏิบัติงานนั้น หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ต้องการให้บัณฑิตมีมนุษยสัมพันธ์ และความรับผิดชอบในระดับมากที่สุด ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับมาก ส่วนความขยันและอดทน ความมีเหตุผล ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความสามารถในการโน้มน้าวใจระดับมากที่สุด ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับปานกลาง

5. หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์และหัวหน้าหน่วยงานของบริษัทตัวแทนโฆษณาเสนอว่า บัณฑิตควรมีจรรยาบรรณหรือจริยธรรมในวิชาชีพ และมีความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะด้วย

6. หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชนประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม และธุรกิจเอกชนประเภทบริการและการเงิน ต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันตามภาระหน้าที่ของหน่วยงานและลักษณะของงาน

ศิวสนี ชุมนุมี (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ พบว่า

1. เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรมีของนักข่าว บรรณาธิการมีความเห็นด้วยมากกว่าอาจารย์ในด้านจับประเด็นต่าง ๆ สามารถทำงานได้รวดเร็วภายใต้ภาวะกดดันของเวลา เสียสละเพื่องาน มีใจรักงานหนังสือพิมพ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ส่วนอาจารย์เห็นด้วยมากกว่าบรรณาธิการในด้านทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และผ่านการศึกษาด้านการหนังสือพิมพ์

2. เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นจริงในปัจจุบัน บรรณาธิการมีความเห็นด้วยมากกว่าอาจารย์ในด้านมารยาทและความสุภาพ ความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน และความแม่นยำเที่ยงตรง

3. เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่นักข่าวควรมีในการพัฒนาสังคม บรรณาธิการมีความเห็นด้วยมากกว่าอาจารย์ในด้านการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการริเริ่มพัฒนาตนเอง และการสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ดี ทั้งบรรณาธิการและอาจารย์ต่างก็มีความเห็นว่าที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบัน นักข่าวมีคุณลักษณะและบทบาทในการพัฒนาสังคมต่ำกว่าที่ควรมีในทุกด้านที่ทำการศึกษา นอกจากนี้ฝ่ายบรรณาธิการมักมองบทบาทของนักข่าว โดยเฉพาะบทบาทที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบันในทางบวกมากกว่าฝ่ายอาจารย์

สุนันท์ เกรือกล้าย(2537) สรุปผลการศึกษาสภาพการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ห้องเรียนในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา พบว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ในเชิงธุรกิจและการจัดการทั่วไป อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน คืออาจารย์และนักศึกษายอมรับร่วมกันในลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ในเชิงธุรกิจและการจัดการทั่วไปในระดับปานกลางและความมีเจตคติที่มีต่องานบริการ และการประกอบการอิสระในระดับมาก

นอกจากนี้ ยังพบว่าความคิดเห็นที่สอดคล้องกันทุกเรื่องในระดับมาก ได้แก่ หลักการและทฤษฎีวิชาชีพนิเทศศาสตร์ วิธีประยุกต์ทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษา ไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยยังสรุปได้อีกว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในเชิงธุรกิจและการจัดการทั่วไป หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีความเห็นไม่แตกต่างกันทุกเรื่อง ยกเว้นวิชาองค์การและการจัดการที่มีความเห็นแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังยอมรับบัณฑิตที่มีความสามารถในงานอาชีพที่เกี่ยวกับนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับมาก รวมทั้งค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี igitary ซึ่งจะยอมรับในระดับมากและมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติไว้ว่า

1. ควรจัดโครงการฝึกปฏิบัติงานในระหว่างเรียนให้เป็นระบบและต่อเนื่อง มีการติดตามผล ประเมินผลทุกระยะ
2. อาจารย์ผู้สอนควรสละเวลาให้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์ให้มากขึ้น คอยเอาใจใส่ ติดตาม ดูแลการทำกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อให้เกิดผลเชิงพัฒนาการในตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง
3. ผู้บริหารควรกำหนดระบบการฝึกงานให้เป็นนโยบายหลัก และทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทุกรูปแบบ เพื่อเป็นการกระตุ้นสังคมและรายงานสังคมตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย โดยเน้นศึกษาเฉพาะบัณฑิตของแต่ละสถาบันซึ่งสรุปได้ ค้งงานวิจัยของอุบลรัตน์ศิริวุฒิกุล(2527 : บทคัดย่อ) พบว่า การขยายตัวของศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในสมัยต่อมา มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ทางสื่อสารมวลชน ซึ่งมหาวิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้จัดหลักสูตรซึ่งเน้นทางด้านธุรกิจควบคู่กับวิชาด้านนิเทศศาสตร์ ส่วนสถาบันอื่น ๆ ที่สอนสาขานิเทศศาสตร์ ก็ได้เพิ่มแขนงวิชาด้านโฆษณาเข้ามาในหลักสูตร

ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยตั้งคำถามหรือกำหนดสิ่งที่ต้องการทราบในการวิจัยครั้งนี้ว่า ในเมื่อการขยายตัวของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการบุคลากรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้ว

ดังนั้น ถ้าหากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตั้งแต่ปลายปีพุทธศักราช 2539 ไปจนถึงอีกประมาณ 10 ปีข้างหน้า การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในสถาบันการศึกษาหรือความต้องการบุคลากรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจะมีการปรับเปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร เพราะขณะนี้กำลังเกิดกระแสความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างว่า หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยขึ้นแล้ว วิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจะกลายเป็นวิชาชีพที่ไม่ได้รับความนิยมนอีกต่อไป บัณฑิตสาขาสื่อสารมวลชนจะเป็นที่ความต้องการน้อยลงอย่างมากและอย่างรวดเร็วอีกด้วย ในขณะที่ก่อนหน้านั้นเพียงไม่นานนักซึ่งสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงอยู่นั้น วิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้น อย่างมากและในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการศึกษา เรื่อง “แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ” มีดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ” ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณเป็นส่วนประกอบ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth - Interview) ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ สำหรับในส่วนของวิจัยเชิงปริมาณ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถาม ด้วยวิธีการทางสถิติ

ทั้งนี้ โดยคณะผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ได้ศึกษาก่อนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์ขึ้นไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายได้เตรียมคำตอบไว้พร้อมล่วงหน้าตามแบบสัมภาษณ์ก่อนการให้สัมภาษณ์จริง หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นัดหมายนัดหมายวัน, เวลา และสถานที่สำหรับการเข้าสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างต่อไป ส่วนแบบสอบถามที่จัดส่งไปพร้อมกับแบบสัมภาษณ์นั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายสามารถกรอกข้อมูลไว้ก่อนล่วงหน้าได้เลย และหลังจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยขออนุญาตเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างกรอกไว้ล่วงหน้ากลับมาพร้อมกันเลย

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค
2. ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

ทั้งนี้ โดยไม่มีการกำหนดลักษณะทางประชากรศาสตร์ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ส่วนสถาบันการศึกษา คณะผู้วิจัยกำหนดให้เป็นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชา ที่

เกี่ยวข้องกับด้านสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคก็ตาม แต่ไม่ได้กำหนดขนาด, อายุ ฯลฯ ของสถาบันแต่อย่างใด

ทั้งนี้ ในการทำวิจัยเรื่อง “แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ” คณะผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. แบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับแบบเจาะจงเลือกกลุ่มประชากรนี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งหรือกำหนดกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น

1.1.1 ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาของรัฐ ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค

1.1.2 ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาของเอกชน ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค

2. ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผน ของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งประชากรในกลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยได้ตกลงกันในเบื้องต้นแล้วว่า จะทำวิจัยกับประชากรเฉพาะที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น เนื่องจากหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่สำคัญ ๆ เกือบทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ดังนั้น ประชากรกลุ่มผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับนโยบายและแผน ของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จึงถูกแบ่งออกเป็น ดังนี้

2.1 หน่วยงานด้านงานประชาสัมพันธ์ในองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ

2.2 หน่วยงานด้านงานประชาสัมพันธ์ในองค์กรต่าง ๆ ของเอกชน

2.3 หน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์

2.4 หน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง

2.5 หน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์

2. แบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) สำหรับการกำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่จะทำวิจัย คณะผู้วิจัยได้ตกลงร่วมกันที่จะกำหนดโควตาของแต่ละกลุ่มตัวอย่างของประชากรแค่เพียง 10% ของประชากรทั้งหมด

3. แบบสุ่มตัวอย่างทั่วไป (Random Sampling) คณะผู้วิจัย ได้เลือกตัวแทนหรือตัวอย่างของประชากร ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างทั่วไปอย่างมีระบบที่เชื่อถือได้

วิธีการที่ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาวิจัย

สำหรับประชากรเป้าหมายที่ทำวิจัย เรื่อง “แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้” ซึ่งได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. **ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ หรือเกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน**

1.1 **ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบัน**

การศึกษาของรัฐที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ หรือเกี่ยวข้องกับด้านสื่อสารมวลชน ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีจำนวนรวม ประมาณ 60 แห่ง ทั้งนี้โดยกำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างให้ 10% ของประชากรเป้าหมาย ซึ่งจะได้ประมาณ 6 แห่งขึ้นไป โดยสุ่มตัวอย่างและศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1.1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.1.2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 1.1.3 สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- 1.1.4 สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- 1.1.5 มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 1.1.6 สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- 1.1.7 สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
- 1.1.8 สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- 1.1.9 สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1.2 **ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาของเอกชนที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ หรือเกี่ยวข้องกับด้านสื่อสารมวลชน ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีจำนวนรวม ประมาณ 30 แห่ง ทั้งนี้โดยกำหนดโควตากลุ่มตัวอย่างให้ 10% ของประชากรเป้าหมาย ซึ่งจะได้ประมาณ 3 แห่งขึ้นไป โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้**

- 1.2.2 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 1.2.3 มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- 1.2.3 มหาวิทยาลัยรังสิต

2. ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

2.1 หน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ในองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ

สำหรับหน่วยงานระดับกระทรวงในประเทศไทยมีทั้งสิ้น 15 กระทรวง(14 กระทรวงกับ 1 ทบวง) แต่ละกระทรวงมีหน่วยงานระดับกรม(ราชการและรัฐวิสาหกิจ)ในสังกัด กระทรวงละประมาณ 10 หน่วยงาน ดังนั้น หน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ในองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ(ระดับกรม)หรือประชากรกลุ่มนี้ จะมีทั้งหมดอยู่ประมาณ 150 แห่ง โดยกำหนดโควต้ากลุ่มตัวอย่างให้ 10% ของประชากร ซึ่งจะได้ประมาณ 15 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.2.1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

2.2.2 ทบวงมหาวิทยาลัย

2.2.3 สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา

2.2.4 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

2.2.5 บริษัท การบินไทย จำกัด

2.2.6 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.2.7 กรมประชาสัมพันธ์

2.2.8 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

2.2.9 กรมประชาสัมพันธ์

2.2 หน่วยงานด้านงานประชาสัมพันธ์ในองค์กรเอกชน

สำหรับหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์องค์กรต่าง ๆ ของเอกชน ซึ่งค่อนข้างลำบากในการระบุได้ว่ามีจำนวนทั้งสิ้นเท่าไรเนื่องจากมีจำนวนหลากหลาย ดังนั้นในการวิจัยนี้ขอ กำหนดจำนวนประชากรเฉพาะที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรขนาดใหญ่ ที่นักศึกษาด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน สนใจไปฝึกงานกันเป็นจำนวนมาก และเป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป และเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ประมาณ 40-50 แห่ง ทั้งนี้โดยกำหนดโควต้าให้ 10% ของประชากรเป้าหมาย หรือได้ประมาณ 4-5 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.2.1 บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด

2.2.2 บริษัท เซ็นทรัล จำกัด

2.2.3 โรงแรมรอยัลริเวอร์

2.2.4 บริษัท แกรมมี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด(มหาชน)

2.3 หน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์

สำหรับหน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ เป็นที่ยอมรับมีการจัดจำหน่ายทั่วประเทศ และมีชื่อเสียงซึ่งทั้งหมดจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ประมาณ 30 กว่าแห่ง ทั้งนี้กำหนดโควต้าให้ 10% ของประชากรเป้าหมาย หรือได้ประมาณ 3 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.3.1 หนังสือพิมพ์มติชน

2.3.2 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

2.3.3 นิตยสารสารคดี

2.4 หน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง

สำหรับหน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง ทั่วประเทศมีจำนวนประมาณ 500 แห่ง แต่ทุกแห่งสังกัดหน่วยงานราชการซึ่งมีทั้งหมด 25 สังกัด ซึ่งหน่วยงานราชการที่เป็นต้นสังกัดของสถานีวิทยุกระจายเสียงแต่ละสถานีได้กำหนดแนวนโยบายของหน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียงในสังกัดของตนทุกแห่งเหมือนกันหมดทั่วประเทศ

ดังนั้น จำนวนประชากรเป้าหมาย ของหน่วยงานสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง จึงคิดตามจำนวนต้นสังกัด คือเท่ากับ 25 ทั้งนี้กำหนดโควต้าให้ 10% ของประชากรได้ประมาณ 2.5 แห่งขึ้นไป โดยสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.4.1 สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

2.4.2 วิทยุเดอะเนชั่น

2.5 หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์

สำหรับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์ (นับเฉพาะสถานีแม่ข่าย ไม่ใช่สถานีเครือข่าย) ในประเทศไทยมีทั้งสิ้น 14 แห่ง แต่หน่วยงานต้นสังกัดของวิทยุโทรทัศน์มี 4 สังกัด(ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์, กองทัพบก, องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และเอกชนดำเนินการ) ทั้งนี้กำหนดโควต้าให้ 10% ของประชากรเป้าหมาย ซึ่งจะได้ประมาณ 1 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.5.1 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวโน้มวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยภาย หลังเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ” ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิต ด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
2. แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้าน สื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
3. แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
4. แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิต บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะเป็นการตั้งคำถามปลายเปิดแบบกว้าง ๆ จำนวน 5 คำถาม ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ได้อย่างกว้างขวาง

เช่น หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเกิดขึ้นแล้ว ท่านหรือ หน่วยงานของท่านมีการติดตามหรือได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ วิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนบ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร (เช่น เรื่องบัณฑิตด้านสื่อสาร มวลชนทั่วไปและบัณฑิตของท่านเองที่เคยทำงานอยู่กลายเป็นคนตกงาน หรือภาวะการได้ งานของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของท่านช้าลงกว่าเดิม หรือมีคนสนใจเรียนสาขาวิชาสื่อสาร มวลชนในสถาบันของท่านน้อยลงกว่าเดิม ฯลฯ)

หรือหลังจากที่ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ ประกอบวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนแล้ว ในฐานะที่ท่านเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตบัณฑิต ด้านสื่อสารมวลชน ท่านเกิดความรู้สึกหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ความรู้สึกหรือทัศนคติของท่านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร

หรือในช่วงนี้ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับปัญหา และวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

หรือเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นเรื่องสำคัญสำหรับการผลิตบัณฑิตให้เหมาะ สมกับงานหรือวิชาชีพต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมีผลกระทบต่องานหรือวิชาชีพ ด้านสื่อสารมวลชนแล้ว หน่วยงานของท่านจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียน

การสอนวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

และท่านคิดว่าภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ขณะนี้ จะมีผลกระทบต่อวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนต่อไปอีกนานหรือไม่ อย่างไร

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จะเป็นการตั้งคำถามปลายเปิดแบบกว้าง ๆ จำนวน 5 คำถาม ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

เช่น นับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจจนกระทั่งถึงปัจจุบัน บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานของท่านได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้บ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

(เช่น การลดเงินเดือน/ ค่าตอบแทน/ ค่าทำงานล่วงเวลา/ การลดสวัสดิการ/ การคัดคนออก/ การลดงบประมาณพัฒนาบุคลากรด้านนี้ ฯลฯ)

หรือท่านคิดว่าผลกระทบที่มีต่อบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน จะดำเนินต่อไปอีกนานแค่ไหน อย่างไร และระหว่างนี้หน่วยงานของท่านเตรียมหาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้อย่างไรต่อไป

ท่านมีหลักในการพิจารณาอย่างไร หากท่านจำเป็นต้องเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนให้เหลือเฉพาะส่วนที่จำเป็นมากที่สุด

หรือถ้าภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว หน่วยงานของท่านมีแนวโน้มหรือมีแผนที่จะขยายการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

และหากภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว และมีแนวโน้มว่าหน่วยงานของท่าน จะมีการขยายตัวในการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้น ท่านคาดหวังว่าจะได้บุคลากรใหม่ที่มีคุณลักษณะสำคัญในด้านต่อไปนี้ อย่างไร (เช่น ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ด้านความสามารถพิเศษอื่นๆ ด้านบุคลิกภาพ ฯลฯ)

ในส่วนของแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดที่มีตัวเลือกให้เลือก โดยมีมาให้แสดงเหตุผลและรายละเอียดของการเลือกตัวเลือกนั้นประกอบด้วย จำนวน 8 ข้อ

เช่น หน่วยงานของท่านทราบ หรือมีการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนที่จะเข้ามาเรียน ในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่ม/คงที่ จำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน หรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่ม/คงที่ จำนวนอาจารย์ด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มงบประมาณการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนด้านต่างๆ หรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ แก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในเรื่องการจะได้งานทำต่อไปหรือไม่ อย่างไร

หรือหน่วยงานของท่านมีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนเป็นพิเศษ (เช่น ชีวระยะเวลาการชำระค่าเล่าเรียน ยกเว้นค่าเล่าเรียน ฯลฯ) หรือไม่ อย่างไร

และหน่วยงานของท่านมีการปรับแผนการบริหารงานต่าง ๆ ภายในภาควิชา, โปรแกรมวิชา หรือคณะวิชาของตนเองหรือไม่ อย่างไร

สำหรับแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ เกี่ยวกับนโยบายและแผนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและที่มีตัวเลือกให้เลือก และปลายเปิด โดยมีการแสดงเหตุผลหรือรายละเอียดประกอบการเลือกตัวเลือกนั้นด้วย ซึ่งมีคำถามด้วยกัน 11 ข้อ

เช่น ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนมากน้อยเพียงใด(น้อยกว่า 20%, 20%-40%, มากกว่า 40%-60%, มากกว่า 60%-80%, มากกว่า 80% ขึ้นไป)

หรือในอนาคต หากหน่วยงานของท่านมีแนวโน้มจะรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่ม ท่านจะรับ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านใดบ้าง(ด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงเท่านั้น, ด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือด้านอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันก็ได้, ด้านใดก็ได้ ที่จะมีศักยภาพในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน, อื่น ๆ โปรดระบุ)

หรือสำหรับงานด้านสื่อสารมวลชนแล้ว ในทัศนะของท่าน มีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหนที่จะต้องรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง (จำเป็นมากที่สุด, จำเป็นมาก, จำเป็นอยู่บ้าง, ไม่จำเป็น)

หรือนอกจากวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงานที่ทำแล้ว ถ้าท่านต้องการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเข้าทำงาน ท่านจะพิจารณาคุณสมบัติข้อไหนเป็นอันดับต่อไป(เกรดเฉลี่ยรวม, คะแนนรายวิชาที่สำคัญ และจำเป็นต่อสายงาน, ประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน, การเรียกร้องค่าตอบแทน/สวัสดิการ, ประสบการณ์การทำกิจกรรม, ความรู้ความสามารถพิเศษ, สถาบันการศึกษาที่จบ, อื่น ๆ โปรดระบุ)

หรือในการคัดเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน เข้าทำงาน ท่านให้ความสำคัญกับคะแนนการทดสอบความรู้ ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนโดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร (ให้ความสำคัญมากที่สุด, ให้ความสำคัญมาก, ให้ความสำคัญปานกลาง, ไม่ค่อยให้ความสำคัญ, ไม่ให้ความสำคัญเลย)

หรือท่านให้ความสำคัญกับการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ก่อนรับเข้าทำงานหรือไม่ (มากน้อยแค่ไหน, ให้ความสำคัญมากที่สุด, ให้ความสำคัญมาก, ให้ความสำคัญปานกลาง, ไม่ค่อยให้ความสำคัญ, ไม่ให้ความสำคัญเลย)

หรือในการสอบสัมภาษณ์ผู้ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชน สิ่งใดที่ท่านให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ สำหรับการพิจารณาคัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน(บุคลิกภาพ, ภายนอก (การแต่งกาย, การเดิน, การวางท่า, รูปร่าง หน้าตา, ความมั่นใจที่แสดงออกมาทางการพูด, ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี, การใช้ความรู้ความสามารถตอบคำถามได้ดี, อื่น ๆ โปรดระบุ)

หรือบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง ในหน่วยงานของท่านยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านใดที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ (ไม่ขาด ยังขาด โปรดระบุ) และท่านคิดว่า สถาบันการศึกษาที่จบจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขาดคุณสมบัติดังกล่าวหรือไม่ (เกี่ยวข้องมากที่สุด, เกี่ยวข้องมาก, เกี่ยวข้องอยู่บ้าง, ไม่เกี่ยวข้องเลย)

หรือหลังจากที่ท่านตัดสินใจเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนได้แล้ว สิ่งที่ท่านหวังจะเห็นเป็นอันดับแรกจากบุคคลนั้น คืออะไร(ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างดี, การจงรักภักดี, การอุทิศตน, เสียสละเพื่อองค์กร, ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร, การเรียนรู้งาน และการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กร ได้อย่างรวดเร็ว, การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร เช่น การช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาองค์กร ฯลฯ, อื่น ๆ (โปรดระบุ)

หรือท่านคิดว่าการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับความต้องการ

ของหน่วยงานมากที่สุด (จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุด, จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก, จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร, จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย, ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง)

และท่านคิดว่าบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ควรฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในด้านใดเป็นพิเศษอีกหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ผู้ใช้บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ๑ แรกให้ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ชุดที่สองสำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายและแผนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากส่วนต่าง ๆ เช่น เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ จากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการปรึกษาหารือหรือสอบถามจากผู้รู้หรือผู้ที่อยู่ในวงการสื่อสารมวลชน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดของการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ผล และการสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้
2. แยกชุด จัดกลุ่ม และลงรหัสข้อมูล
3. ทำการประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในส่วนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์รวมทั้ง เอกสาร งานวิจัย และบทความ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ(ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์)ในส่วนที่ได้จากแบบสอบถาม
4. ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ การหาค่าความถี่ และการหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าคะแนน

บทที่ 4
ผลการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ”นี้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น ส่วนใหญ่ๆ ตามวัตถุประสงค์ และปัญหานำการวิจัยที่กำหนด ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในประเทศไทยหลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในประเทศไทยภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

ส่วนที่ 1 การอภิปรายผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนและผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการใช้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย” นี้ สิ่งที่คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาหาคำตอบคือ ต้องการทราบแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ ตลอดจนต้องการทราบแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน และศึกษาถึงแนวโน้ม และทำทึในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาในอนาคต

การนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าว จะนำเสนอโดยแบ่งกลุ่มอภิปรายเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน (สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ-โทรทัศน์ และหน่วยงานประชาสัมพันธ์) ประกอบด้วย 2 กลุ่ม
 - 1.1 หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐและรัฐวิสาหกิจ
 - 1.2 หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชน
2. ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ
 - 2.1 มหาวิทยาลัยรัฐ
 - 2.2 มหาวิทยาลัยเอกชน
 - 2.3 สถาบันราชภัฏ

และการนำเสนอผลการวิจัย จะเสนอตามลำดับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาคำตอบดังจะอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านการสื่อสารมวลชนของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ
2. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านการสื่อสารมวลชนของเอกชนภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

3. ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐ และรัฐวิสาหกิจต้องการ
4. ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชนต้องการ
5. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยของรัฐ ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
6. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยของเอกชนภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
7. แนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของสถาบันราชภัฏภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
8. แนวโน้ม ทำที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของมหาวิทยาลัยของรัฐ ช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
9. แนวโน้ม ทำที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของมหาวิทยาลัยของเอกชน ช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
10. แนวโน้ม ทำที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ของสถาบันราชภัฏช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงาน ด้านการสื่อสารมวลชนของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

การศึกษาแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 แห่งได้แก่ กองประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

งานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

งานประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

กองประชาสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย

และหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

กองประชาสัมพันธ์ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5

และกองประชาสัมพันธ์ บ. การบินไทย จำกัด

ซึ่งการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานทั้ง 8 แห่งดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ข้อสรุปที่เป็นคำตอบที่ใกล้เคียงกัน ในเรื่องของแนวโน้มการรับบุคลากรภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ คือ มีแนวโน้มว่าภายหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจผ่านพ้นไปแล้ว 7 หน่วยงาน ยกเว้น บ. การบินไทย จำกัด มีแนวโน้มจะรับพนักงานเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เหมาะสม ตามกำลังงานที่เพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจก็มีความต้องการคนเพิ่มขึ้นอีก 20 - 30 % ของที่มีอยู่ และมีหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจแห่งเดียวที่มีความคิดในเรื่องนี้แตกต่างออกไปคือผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ บ.การบินไทย จำกัด ที่ตอบว่า

“ไม่มีแผนที่จะรับบุคลากรเพิ่มขึ้น และแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า บุคลากรด้านนี้ในปัจจุบันมีมากอยู่แล้ว แต่ที่จะหา มีคุณภาพดีนั้นเป็นเรื่องยาก”..... (สัมภาษณ์ นายสุนันท์ อิศวพรชัย ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด, 29 มกราคม 2542)

ส่วนหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่น ดังนี้

“ยังขอยืนยันว่า จะจ้างหน่วยงานภายนอก แต่ไม่มีการคัดคนเก่าออก และไม่มีการรับเพิ่ม เพราะมีหน่วยงานที่รับจ้างตรงนี้อยู่แล้ว คิดว่าเป็นการประหยัดดี อย่างเช่นในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ของเขาทำให้เรา อีกอย่างในเรื่องของสื่อสารมวลชน หรือคนที่ทำงาน Pr ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสื่อสารมวลชน การทำงานประชาสัมพันธ์เกือบจะเท่ากับศูนย์ เราต้องหันมาคิดว่าเมื่อเราเขียนข่าวหรือผลิตข่าวอะไรออกมาแล้ว ไม่ได้รับการเผยแพร่ก็จะเท่ากับศูนย์ เพราะฉะนั้นเราต้องคิดว่าเขียนแล้ว ทำอย่างไรให้ได้รับการเผยแพร่” (สัมภาษณ์นายกมล ศรีสาธน์ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย , 8 ธันวาคม 2542)

ส่วนการตอบคำถามในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ จะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน นานเพียงไร และแต่ละหน่วยงานมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรนั้น หน่วยงานทั้ง 8 แห่ง ตอบคำถามในเรื่องดังกล่าวใกล้เคียงกัน คือ

ผลกระทบจะขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจหรือประมาณ 1-3 ปี การแก้ปัญหาจำเป็นต้องประหยัด ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และทุกหน่วยงานไม่มีนโยบายลดคน เนื่องจากไม่ใช่หน่วยงานของเอกชน แต่ละหน่วยงานอาจได้รับผลกระทบบ้าง แต่จะใช้วิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไปคือ

งานประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (สจพ.) จะใช้การจ้างลูกจ้างชั่วคราวมาช่วยงานแบบง่าย ๆ เช่น ฝึกให้เขียนข่าวเบื้องต้นได้ ช่วยส่งข่าว เผยแพร่ข่าว เป็นต้น ส่วนผลกระทบที่ได้รับนั้น จะกระทบตรงที่เป็นงบประมาณซื้อของขวัญให้สื่อมวลชนที่เคยได้ จะถูกลดลง ไปครึ่งหนึ่ง

ในส่วนของกองประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีนโยบายการแก้ปัญหาโดยการใช้นุเคราะห์ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด แต่จะไม่เพิ่มบุคลากรอีก ส่วนผลกระทบมีบ้างเล็กน้อย เช่นการลดค่าตอบแทน ลดค่าทำงานล่วงเวลา

สำหรับ ฝ่ายประชาสัมพันธ์สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (ททบ. 5) จะใช้วิธีให้ขวัญกำลังใจ แก่พนักงาน และเจ้าหน้าที่ภายใน หรือใช้การอบรมที่ได้ผล ภายใต้งบประมาณที่จำกัด สำหรับผลกระทบที่ได้รับจะคล้ายกับหน่วยงานอื่น คือค่าตอบแทน และค่าทำงานล่วงเวลาจะถูกลดลงบ้าง

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชนช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

คณะผู้วิจัย ได้ทำการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจาก บริษัทเอกชนด้านการสื่อสารมวลชน จำนวน 7 แห่ง ได้แก่

บริษัท กันคนา จำกัด

หนังสือพิมพ์ ฐานเศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น

นิตยสารสารคดี

หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์

หนังสือพิมพ์ มติชน

บริษัท เซ็นทรัล จำกัด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชนทั้ง 7 แห่ง ถึง แนวโน้มการรับพนักงานเพิ่มขึ้น ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งทุกหน่วยงานขอรอดูสภาพเศรษฐกิจ ภายหน้า ตลอดจนรายได้จากการประกอบการ รวมทั้งงบประมาณ ก่อนซึ่งยังไม่สามารถให้คำตอบได้ในขณะนี้

ส่วนประเด็นผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละหน่วยงานนั้น คำตอบที่ได้รับใกล้เคียงกับหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจ คือ คาดว่าผลกระทบที่เกิดกับหน่วยงาน จะยาวนานจนกว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้น อาจจะ 1 - 3 ปี และทุกหน่วยงานมีวิธีแก้ปัญหาเหมือนกันคือ ใช้นุ้คคลที่มีอยู่ให้มีความรับผิดชอบต่องานมากขึ้น ต้องทำงานมากขึ้นกว่าเดิม ภายใงบประมาณที่จำกัด ต้องใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หนังสือพิมพ์ ฐานเศรษฐกิจ กล่าวว่า “เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว แต่สื่อกลับเหมือนสร้างเนื้อสร้างตัวใหม่ ความหวังว่า จะกลับไปดีแบบเดิมคงไม่มีทาง ส่วนทางแก้ปัญหาคือต้องอธิบายให้พนักงานเข้าใจถึงสภาพที่เกิดขึ้น ซึ่งทุกคนเข้าใจและบางคนสมัครใจออกจากงานเอง” (สัมภาษณ์นายรัชวัฒน์ วณิชวัฒนา หัวหน้ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 18 ธันวาคม 2542)

ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ อาจมีคำขอบแตกต่างจากหน่วยงานอื่นอยู่บ้างคือ “ขณะนี้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ อยู่ในสภาพขาดทุนกำไร สภาพเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อหนังสือพิมพ์เดลินิวส์เท่าไร ยังมีความต้องการบุคลากรเพิ่มขึ้นเท่าที่จำเป็น ส่วนแนวทางการแก้ปัญหา คือ ใช้นโยบายประหยัด” (สัมภาษณ์นายกำแหง ภริตานนท์ ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 17 ธันวาคม 2542)

ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐ และรัฐวิสาหกิจต้องการ

ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในหน้าที่

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ 8 หน่วยงาน ให้ความเห็นในเรื่องลักษณะของบัณฑิตที่แทบทุกหน่วยงานต้องการ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากดังนี้ คือ บัณฑิตควรจะมีการมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะเรียนรู้งานใหม่ๆ มีความรู้ตรงกับงาน ทำงานได้

สำเร็จในตัวเอง มีความสามารถทางการเขียน ควรจะจบนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรืออักษรศาสตร์ หรือมีคุณวุฒิใกล้เคียงเช่นมนุษยศาสตร์ มีผลงานระหว่างเรียนติดมือมาด้วยจะได้เปรียบเขียนบทความ เขียนสารคดีได้

ส่วนสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กล่าวว่า นอกจากความสามารถทั่ว ๆ ไปดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังต้องการบุคลากรที่มีความสามารถรอบตัว ในขณะที่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บอกว่า ความสามารถเป็นเรื่องรอง แต่จะมองคุณสมบัติตรงที่ มอบงานอะไรให้แล้วลงมือปฏิบัติงานได้ ใฝ่หาความรู้ มีความรับผิดชอบ และรู้หน้าที่

ด้านความสามารถพิเศษอื่น ๆ

คำตอบที่ได้จากหลายหน่วยงานถึงคุณลักษณะด้านความสามารถพิเศษที่หน่วยงานต้องการจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือต้องการผู้ที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ใช้ Information Technology ได้ ส่วนความคล่องตัวเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานเห็นว่าเป็นความจำเป็น

ส่วนการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเห็นว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะมีประโยชน์ในการสร้างกิจกรรม สำหรับการประชาสัมพันธ์ภายใน ซึ่งจะทำให้เกิดความสามัคคีในสมาชิกได้ ในขณะที่ ททบ. 5 และ งานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (สรภ.) ต้องการให้มีความสามารถด้านงานศิลป์เพิ่มขึ้น ส่วนคุณสมบัติทั่วไป เช่น ขยัน อดทน มีทัศนวิสัย เจตคติที่ดี มีความซื่อสัตย์ สนใจข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานต้องการเหมือนกัน

ด้านบุคลิกภาพและอื่น ๆ

สำหรับเรื่องบุคลิกภาพนั้น ทุกหน่วยงานมีความต้องการบัณฑิตที่มีบุคลิกภาพคล้าย ๆ กัน คือ มีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส คล่องแคล่วน่าเชื่อถือ เป็นมิตรดีเยี่ยม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย และทันสมัย มีอารมณ์ขัน มีสัมมาคาราวะ รู้จักกาลเทศะ ส่วนที่พิเศษเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นคือ สรภ. ที่ต้องการคนที่รู้จัก “หน้าชื่นอกครม” มีความเป็นข้าราชการภักดีต่อองค์กร รู้จักเป็นฝ่ายให้บริการ ส่วน สจพ. มองว่าภาพลักษณ์ของบุคลากรต้องดี มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นได้

ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชนต้องการ

ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในหน้าที่

สำหรับลักษณะของบัณฑิต ตามความต้องการของหน่วยงานเอกชนอาจมีความแตกต่างกับความต้องการของหน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจอยู่บ้าง ดังจะเสนอรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยงานเอกชนมีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถรอบด้าน มีประสบการณ์มาก น้อย โดยหนังสือพิมพ์เนชั่นมีความคิดแตกต่างจากความคิดของหน่วยงานราชการคือ “ไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาตรงสาขา โดยที่ผ่านมา เนชั่นมีนโยบายสร้างคน จะรับคนมาฝึกเอง แต่ช่วงนี้จะใช้ความคิดแบบเดิมคงไม่ได้ เพราะงานต้องเดินหน้าอย่างรวดเร็ว” (สัมภาษณ์ นายกนก รัตนวงศ์ สกฤต หัวหน้าข่าววิทยุเนชั่น, 17 ธันวาคม 2542)

ส่วนหนังสือพิมพ์มติชนกล่าวว่า “ถ้าหาที่จบนิเทศศาสตร์ตรง ๆ ไม่ได้ก็จะเลือกสาขาที่ใกล้เคียง” (สัมภาษณ์ นางสุภา ประชบุรุษ หัวหน้าบรรณาธิการเฉพาะกิจ หนังสือพิมพ์มติชน, 11 มกราคม 2542)

และสำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ตอบว่า ลักษณะที่ต้องการขึ้นอยู่กับแผนกเช่น ถ้าเป็นแผนกกีฬาก็ต้องมีความรู้เรื่องกีฬา” (สัมภาษณ์ นายกำแหง ภริตานนท์, อ้างแล้ว)

ส่วนบริษัท กันตนาต้องการคนที่มีความสามารถรอบตัว

ด้านความสามารถพิเศษอื่น ๆ

สำหรับความสามารถพิเศษนั้น คณะผู้วิจัยพบว่าหน่วยงานเอกชน ต้องการผู้ที่มีความอดทนมาเป็นอันดับหนึ่ง คืออดทนไม่เกียจงาน รองลงมาเป็น ความสามารถทางภาษา คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และมี 2 หน่วยงานที่มีความต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถพิเศษต่างจากหน่วยงานอื่น คือหนังสือพิมพ์เนชั่น ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร และหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจต้องการ คนที่ชอบร่วมกิจกรรม มีลักษณะเป็นนักกิจกรรม

บุคลิกภาพและอื่น ๆ

สำหรับเรื่องบุคลิกภาพนั้น หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของเอกชน ให้ความสำคัญกับเรื่อง นี้ไม่มากนัก คือทุกหน่วยงานมองว่าบุคลิกภาพควรจะดีพอสมควร และสำหรับ หนังสือพิมพ์เนชั่น กล่าวว่าบุคลิกภาพไม่จำเป็นต้องเป็นทางการมากนัก แล้วแต่สายข่าว ถ้าเกี่ยวกับนักการเมืองการแต่งกายจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่ถ้าเป็นสายอาชญากรรมก็ไม่เคร่ง สำหรับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ต้องการผู้มีมนุษยสัมพันธ์ ตรงต่อเวลา คล่องแคล่ว ว่องไว ชยัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่
หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ ช่วงภายหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้
บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน .

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อ
สารมวลชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประเภทของผู้บริหาร/ผู้รับผิดชอบฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หน่วยงานรัฐ	9	56.25
หน่วยงานเอกชน	7	43.75
รวม	16	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
ที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 16 ราย คิดเป็น ร้อยละ 100 โดยที่กลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนประเภทหน่วยงานของรัฐ
จำนวน 9 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 56.25 ส่วนที่เหลืออีก 7 ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ 43.75 เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนประเภทหน่วยงานเอกชน

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงในจำนวน(เปอร์เซ็นต์)ต่าง ๆ

จำนวน(เปอร์เซ็นต์)บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20%	5	31.25
20% - 40%	5	31.25
มากกว่า 40% ขึ้นไป - 60%	5	31.25
มากกว่า 60% ขึ้นไป- 80%	1	6.25
มากกว่า 80% ขึ้นไป	0	0
รวม	16	100

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University

จากตารางที่ 2 พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 5 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 31.25 จะมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวนน้อยกว่า 20% อยู่ในหน่วยงานฯ
2. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนอีก 5 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 31.25 จะมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวน 20-40% อยู่ในหน่วยงานฯ
3. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนอีก 5 ใน 16 รายจะมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวนมากกว่า 40% ขึ้นไป - 60% อยู่ในหน่วยงาน

มีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 1 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 เท่านั้น ที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวนมากกว่า 60% ขึ้นไป - 80% อยู่ในหน่วยงาน และยัง ไม่ปรากฏว่ามีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้

รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานใดที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวนมากกว่า 80% ขึ้นไปอยู่ในหน่วยงานฯ

ในส่วนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรง น้อยกว่า 20% นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเพียงขยายงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานขึ้นมาไม่นาน บางหน่วยงานต้องการใช้บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเป็นจำนวนมากในช่วงที่ผ่านมา แต่สถาบันการศึกษาผลิตได้ไม่ทันในคอนนั้น จึงจำเป็นต้องรับบุคลากรที่มีวุฒิสาขาอื่น ๆ (ใกล้เคียง) มาเสริมไว้ก่อน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นก็อยู่ในหน่วยงานมาจนถึงปัจจุบัน ขณะที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนบางแห่ง(โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐ)มีบุคลากรที่ไม่ได้จบสาขาสื่อสารมวลชน แต่อาจจะจบในสาขาใกล้เคียงกัน ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับด้านสื่อสารมวลชนมาตั้งแต่แรกแล้ว(ตั้งแต่สาขาสื่อสารมวลชนยังไม่เป็นที่นิยม)จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

สำหรับในส่วนของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรง 20-40% อยู่ในหน่วยงานนั้น ก็จะมีลักษณะเหตุผลและความจำเป็นคล้าย ๆ กับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงน้อยกว่า 20%

ส่วนหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรง มากกว่า 40%-60% นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐ ที่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอบบรรจุอัตราไว้เรียบร้อยแล้ว ต้องจบสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงเท่านั้น เช่นเดียวกับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่มีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวนมากกว่า 60% ขึ้นไป - 80% นอกจากจะเป็นหน่วยงานของรัฐแล้ว ยังมักเป็นหน่วยงานที่มีการขยายตัวด้านงานสื่อสารมวลชนในช่วงที่สาขาวิชาสื่อสารมวลชนกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นพอดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ระบุถึงวุฒิการศึกษาสาขาต่างๆของบุคลากรที่หน่วยงานฯต้องการจะรับเข้าทำงานด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต

ประเภทวุฒิการศึกษาของบุคลากรฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีวุฒิด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง(เท่านั้น)	2	12.50
มีวุฒิด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือด้านอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันก็ได้	7	43.75
มีวุฒิด้านใดก็ได้ที่มีศักยภาพในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน	7	43.75
อื่น ๆ	0	0
รวม	16	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 7 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 43.75 ต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือไม่ก็ด้านอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันก็ได้ เข้าทำงานในด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯในอนาคต ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 7 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 43.75 เท่ากัน ต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านใดก็ได้ที่มีศักยภาพในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน(ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือใกล้เคียง) เข้าทำงานในด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯในอนาคต

มีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 2 ใน 16 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.50 เท่านั้น ที่ต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงเท่านั้น(ไม่รับวุฒิด้านอื่น ๆ)เข้าทำงานในด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯในอนาคต

ในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีแนวโน้มต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง(เท่านั้น) เข้าทำงานในด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯในอนาคต ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่าบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาหรือวิชา

ชีพด้านนี้โดยตรง น่าจะมีมุมมองที่เข้าใจงานที่จะทำได้ดีกว่า ไม่ต้องเสียเวลาในการศึกษางาน เช่น งานประชาสัมพันธ์, งานด้านการเขียน, การส่งเสริม(ภาพพจน์)กิจการ

ขณะที่ในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีแนวโน้มต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงก็ได้ หรือวุฒิการศึกษาด้านอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันก็ได้ นั้น มีเหตุผลและรายละเอียดว่า บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงที่มีคุณภาพจริง ๆ ยังมีไม่เพียงพอ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันซึ่งมีคุณภาพดีเข้าทำงาน ขณะที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนบางแห่งอ้างว่า เพราะกำลังปรับองค์กรเข้าสู่สากล มีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น สายงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสื่อสารมวลชนมีความจำเป็นต้องใช้ภาษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องรับบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันแต่มีความสามารถทางภาษาและอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านอักษรศาสตร์ มาทำงานทางด้านสื่อสารมวลชนด้วย แต่อย่างไรก็ตามถ้าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนมีความสามารถพิเศษอื่น เช่น เรื่องภาษาต่างประเทศ ก็ถือว่าน่าจะทำงานได้ง่ายและดีขึ้น

ถ้าสำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่มีแนวโน้มจะรับบุคลากรด้านใดก็ได้ที่มีศักยภาพในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนได้ (ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือใกล้เคียง) ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่รับผิดชอบ แม้แต่งานข่าวก็ควรมีผู้ที่จบวุฒิด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ มาร่วมงานทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับหัวหน้างาน อีกทั้งบางหน่วยงานก็ให้เหตุผลว่าจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าระดับหัวหน้างานล้วนแต่ไม่ได้จบด้านสื่อสารมวลชนมา โดยเฉพาะงานด้านวารสารศาสตร์(การเขียนหนังสือ) เป็นงานที่เรียนรู้กันได้ วุฒิการศึกษาตรง(สาขาสื่อสารมวลชน)ไม่ใช่เป็นข้อได้เปรียบ แต่ข้อสำคัญขั้นต้นต้องจบปริญญาตรี ขณะที่บางแห่งก็อ้างหลักในการทำงานว่าการทำงานด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานคนต้องการมุ่งความสำเร็จในเป้าหมาย ทันเวลา มีประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่ว่าใครจะจบหรือมีวุฒิการศึกษาอะไรก็ตาม ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถฝึกฝน หาประสบการณ์เอาได้

ตารางที่ 4

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่แสดงความคิดเห็นถึงความจำเป็นระดับต่าง ๆ ที่จะต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษา ด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงในหน่วยงานฯ

ระดับของความจำเป็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำเป็นมากที่สุด	1	6.25
จำเป็นมาก	6	37.50
จำเป็นอยู่บ้าง	8	50
ไม่จำเป็น	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือ 8 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 50 คิดว่ามีความจำเป็นอยู่บ้างที่จะต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงอยู่ในหน่วยงานฯ รองลงมา คือ 6 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 37.50 ของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่คิดว่า มีความจำเป็นมากที่จะต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงต่อหน่วยงานฯ และมีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 1 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 ที่คิดว่ามีความจำเป็นมากที่สุดที่จะต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงอยู่ในหน่วยงานฯ ขณะที่ มีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 1 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 ที่คิดว่าไม่จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงอยู่ในหน่วยงานฯ

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่คิดว่า มีความจำเป็นมากที่จะต้องรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง เข้าทำงานในด้านการสื่อสารมวลชน เพราะคิดว่าผู้ที่จบการศึกษาในด้านการสื่อสารมวลชน น่าจะประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน ได้ดีกว่า(ผู้จบการศึกษาในด้านอื่น ๆ) อีกทั้งบางส่วนเชื่อว่าผู้ที่จบด้านสื่อสารมวลชนมาโดยตรงจะทำให้งานด้านนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย

การที่คนมีความรู้พื้นฐานที่ดี(ด้านสื่อสารมวลชน)มาแล้ว ก็จะเป็นการง่ายขึ้นในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เรียนมาได้ ไม่ต้องมาฝึกสอนคนที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนอีก(เสียเวลากว่าที่จะใช้งานได้)

สำหรับในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่า มีความจำเป็นอยู่บ้างที่จะต้องรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง ต่างให้เหตุผลและรายละเอียดว่า ไม่ว่าจะเรียนจบด้านสื่อสารมวลชนหรือด้านอื่นใด เมื่อมาทำงานด้านสื่อสารมวลชนแล้วก็ต้องถือว่าเป็น “หน้าที่ด้วยกันทั้งนั้น” ในการที่จะต้องเข้าใจจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกเหนือจากการเรียนรู้งาน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคืองานด้านสื่อสารมวลชน ยังเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะที่สามารถจะเรียนรู้กันได้ไม่ยาก (Generalize) ไม่ใช่สาขาวิชาเฉพาะที่ใคร ๆ จะเรียนรู้ไม่ได้ (Specialize) ดังนั้น ถ้าจะมีบุคลากรสาขาอื่น ๆ มาร่วมงานนี้บ้างตามความเหมาะสมก็เป็นสิ่งที่ควรและกระทำได้

นอกจากนี้ บางส่วนยังให้เหตุผลและรายละเอียดอีกว่า งานด้านสื่อสารมวลชน ควรได้ผู้ที่มีความรู้กว้าง โดยเฉพาะด้านสังคมศาสตร์เป็นพื้นฐาน ไม่จำกัดว่าจะต้องมีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงก็ได้ เนื่องจากลักษณะงานสามารถเรียนรู้กันได้ แต่ถ้าใครที่เรียนรู้ทฤษฎีมาบ้างแล้ว(พวกที่จบสาขาสื่อสารมวลชนมาโดยตรง)ก็อาจจะช่วยให้เรียนรู้เรื่องการทำงานได้ดีขึ้น อีกทั้งวิชาการด้านสื่อสารมวลชนบางแขนงจะเป็นประโยชน์ต่องานซึ่งเรียนรู้กันได้ไม่ยากนัก เช่น สาขาวิชาด้านการโฆษณาฯลฯ

สำหรับในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่า จำเป็นมากที่สุดที่จะต้องรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง ให้เหตุผลและรายละเอียดว่างานบางอย่าง เช่น งานด้านประชาสัมพันธ์เป็นงานที่สร้างภาพพจน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับสื่อมวลชน บุคลากรในหน่วยงาน(อย่างสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ) ต้องการผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา นำสิ่งที่เรียนมาหรือประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในงานได้เหมาะสม และต้องมองออกว่าเราต้องการอะไรจากสื่อ อะไรเปิดเผยได้ อะไรเปิดเผยไม่ได้

ขณะที่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าไม่จำเป็นนั้น ไม่ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดที่ชัดเจน

ตารางที่ 5

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ระบุถึงคุณสมบัติสำคัญต่าง ๆ ที่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานฯ ใช้เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ ในการพิจารณารับสมัครด้านสื่อสารมวลชนเข้าทำงาน(นอกเหนือจากการมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงานแล้ว)

คุณสมบัติสำคัญต่าง ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ยรวม	2	12.50
คะแนนรายวิชาที่สำคัญและจำเป็นต่อสายงาน	1	6.25
ประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน	9	56.25
การเรียกร้องค่าตอบแทน/สวัสดิการ	0	0
ประสบการณ์การทำกิจกรรม	1	6.25
ความรู้ความสามารถพิเศษ	2	12.5
สถาบันการศึกษาที่จบ	0	0
อื่น ๆ	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือ จำนวน 9 ใน 16 ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ 56.25 ใช้คุณสมบัติสำคัญเกี่ยวกับการมีประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน(ของบัณฑิต) เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ(นอกเหนือจากการมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงานแล้ว)

รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียงอย่างละ 2 ใน 16 ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ 12.50 ใช้คุณสมบัติสำคัญด้านเกรดเฉลี่ยรวม(ของบัณฑิต) กับใช้คุณสมบัติสำคัญด้านความรู้ความสามารถพิเศษ เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ (นอกเหนือจากการมีวุฒิ

การศึกษาตรงกับสายงานแล้ว) มีหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเพียงอย่างละ 1 ใน 16 แห่ง(คน)หรือคิดเป็น ร้อยละ 6.25 เท่ากันที่ใช้คุณสมบัติสำคัญเกี่ยวกับคะแนนรายวิชาที่สำคัญและจำเป็นต่อสายงาน กับใช้คุณสมบัติสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน กับใช้คุณสมบัติสำคัญอื่น ๆ เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน(นอกเหนือจากการมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงาน)

หมายเหตุ สำหรับคุณสมบัติสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การแสดงออกถึงความตั้งใจ กระตือรือร้นและขยันขันแข็งในการทำงาน ฯลฯ

สำหรับในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่จะใช้คุณสมบัติด้านประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ ต่างให้เหตุผลและรายละเอียดต่าง ๆ ว่างานด้านสื่อสารมวลชน จะเน้นที่ความสามารถในการทำงาน การเรียนรู้งาน และประสบการณ์เป็นหลัก สำหรับเกรดเฉลี่ยเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ เพียงทำให้รู้ว่าคนไหนเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ มีความตั้งใจในการทำงานสายนี้

นอกจากนี้ประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสายการทำงานทั้งหมดได้ และสามารถทำงานนั้น ๆ ได้เลย เพราะที่ผ่านมามีประสบการณ์ได้ว่าคนที่มีความสามารถมาก่อนจะได้เปรียบในการทำงานมากกว่า

ทางด้านผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ใช้คุณสมบัติด้านเกรดเฉลี่ยรวม เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานใน

หน่วยงานฯ ต่างให้เหตุผลและรายละเอียดต่าง ๆ ว่าองค์กรบางแห่งมีกฎระเบียบ กำหนดเรื่องเกรดเฉลี่ยรวมของบุคลากรที่จะรับ ไว้ว่าต้องไม่ต่ำกว่า 2.7 ซึ่งเกรดเฉลี่ยนั้นจะบอกถึงความรู้พื้นฐานที่ได้เรียนมา แต่ที่สำคัญจะต้องมีการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสอบ(ข้อเขียน)ด้วย

ส่วนผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ใช้คุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถพิเศษ เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ ต่างให้เหตุผลและรายละเอียดว่า ปัจจุบันเรื่องเครื่องมือสื่อสารทันสมัยมาก การเป็นนักสื่อสารมวลชน(นักประชาสัมพันธ์)จะต้องปรับปรุงตัวให้ใช้เครื่องมือสื่อสารเหล่านั้นได้ และข้อสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งคือต้องมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ อีกทั้งงานสื่อสารมวลชนเป็นงานที่กว้าง หากบุคลากรมีความรู้ในแขนงวิชาอื่น ๆ และมีความสามารถพิเศษ จะเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างยิ่ง

ในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ใช้คุณสมบัติด้านคะแนนรายวิชาที่สำคัญและจำเป็นต่อสายงาน เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ ให้เหตุผลว่า จริง ๆ แล้วน่าจะดูที่เกรดเฉลี่ยรวมเป็นหลักมากกว่า แต่เท่าที่เคยมีประสบการณ์มา พบว่าคนจะเก่งแต่ตำรา ส่วนการปฏิบัติหรือการออกภาคสนามจะอ่อนกว่า คะแนนรายวิชาประกอบกับประสบการณ์การทำงาน น่าจะบ่งบอกถึงความคล่องตัว ปฏิภาณไหวพริบ ฯลฯ ในการทำงานด้านนั้น ๆ

ส่วนผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่พิจารณาคุณสมบัติอื่น ๆ (นอกเหนือจากที่กำหนดให้เลือก) เช่น ความตั้งใจ และความกระตือรือร้น เพราะคิดว่าหากเก่งแต่ขาดคุณสมบัติข้างต้น ก็ไม่สามารถทำให้งานได้ดี

ขณะที่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ใช้คุณสมบัติด้านประสบการณ์การทำงาน เป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ สำหรับประกอบการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงานฯ ไม่ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดที่แน่ชัด

ตารางที่ 6

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ให้ความสำคัญในระดับต่าง ๆ ต่อคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนในการสอบเข้าทำงาน)

ระดับการให้ความสำคัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ให้ความสำคัญมากที่สุด	3	18.75
ให้ความสำคัญมาก	5	31.25
ให้ความสำคัญปานกลาง	7	43.75
ไม่ค่อยให้ความสำคัญ	1	6.25
ไม่ให้ความสำคัญเลย	0	0
รวม	16	100

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือจำนวน 7 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 43.75 จะให้ความสำคัญระดับปานกลางต่อคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน (โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนฯ) รองลงมาคือ มีผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 5 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 31.25 จะให้ความสำคัญระดับมากต่อคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนฯ)

รองลงมาคือ มีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 3 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 18.75 จะให้ความสำคัญระดับมากที่สุดต่อคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนฯ) และมีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 1 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 เท่านั้น ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนฯ)

ในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญระดับปานกลางกับคะแนนการทดสอบความรู้ ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียน สำหรับการคัดเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเข้าทำงานนั้นบางส่วนให้เหตุผลและรายละเอียดว่า ปกติหน่วยงานของคนไม่มีการสอบข้อเขียนอยู่แล้ว ส่วนหน่วยงานที่มีการสอบข้อเขียนก็จะดูที่การนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ ที่ตอบในการทดสอบข้อเขียน แต่อย่างไรก็ตามข้อเขียนที่ท่องจำคำรานั้นก็เป็นแค่ส่วนประกอบเท่านั้น เพราะการทำงานด้านสื่อสารมวลชน(หนังสือพิมพ์)ต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบสูงกว่า

ด้านกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญระดับมากกับคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียน ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า คนที่จบด้านสื่อสารมวลชนจะต้องสื่อสาร กำหนดความคิดทางอักษรได้ชัดเจนเป็นพิเศษกว่า บัณฑิตสาขาอื่น ๆ ถึงเขียนไม่เก่งแต่ต้องเขียนได้บ้าง โดยเฉพาะนักประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องมีความรู้ด้านการเขียนเป็นอย่างดี เช่น การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ เขียนบทความสารคดีลงเผยแพร่ในสื่อต่างๆ ได้รวมทั้งการร่างสุนทรพจน์ ทำวารสารภายใน จดหมายข่าว ฯลฯ ได้

ขณะที่บางหน่วยงานฯ ให้เหตุผลว่าข้อสอบที่ออกต้องเป็นแบบเดิมคำเท่านั้น โดยจะพิจารณาจากข้อสอบว่าได้ใช้เหตุผลในการตอบคำถามหรือไม่ มีการยกตัวอย่างพอเพียงหรือไม่ มีทัศนคติอย่างไรกับวิชาชีพ ฯลฯ

สำหรับ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับคะแนนการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนระดับมากที่สุด บางส่วนให้เหตุผลและรายละเอียดว่า ในการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานโดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐ จะต้องผ่านการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์ตามลำดับ เพื่อดูความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานที่จะต้องปฏิบัติ และทัศนคติต่อการทำงาน ทั้งนี้องค์กรจะออกข้อสอบให้สอดคล้องกับงานขององค์กร ดังนั้นคะแนนที่ออกมาจะชี้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

ส่วนผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคะแนนการทดสอบความรู้ ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียนนั้น ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า การวัดความสามารถของคนจากการสัมภาษณ์จะใช้ได้ดีกว่า กระทำและทราบผลได้เร็วกว่า(ไม่น่าจะเสียเวลากับการสอบข้อเขียนมากนัก)

ตารางที่ 7

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่ให้ความสำคัญระดับต่างๆ ต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ก่อนรับเข้าทำงาน

ระดับการให้ความสำคัญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ให้ความสำคัญมากที่สุด	9	56.25
ให้ความสำคัญมาก	7	43.75
ให้ความสำคัญปานกลาง	0	0
ไม่ค่อยให้ความสำคัญ	0	0
ไม่ให้ความสำคัญเลย	0	0
รวม	16	100

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งหมด จะให้ความสำคัญต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงาน ระดับมากที่สุด ไปจนถึงระดับมากที่สุด โดยที่ส่วนใหญ่ คือจำนวน 9 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 56.25 จะให้ความสำคัญอย่างมากที่สุดต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงาน นอกนั้น จำนวน 7 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 43.75 ของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จะให้ความสำคัญอย่างมากต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ก่อนรับเข้าทำงาน

ดังนั้น จึงไม่ปรากฏว่ามีผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนรายใดที่ให้ความสำคัญระดับปานกลาง ไม่ค่อยให้ความสำคัญ หรือไม่ให้ความสำคัญเลยต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงาน

ซึ่งในส่วนของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญต่อการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ทั้งในระดับระดับมากที่สุดและในระดับมากที่สุดก่อนรับเข้าทำงาน คงให้เหตุผลและรายละเอียดในภาพรวมโดยสรุปว่า บางหน่วยงานต้องสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนอย่างต่ำ 3 รอบ โดยที่การสัมภาษณ์ครั้งแรก จะมีบุคคลหลายคนร่วมสอบสัมภาษณ์(เช่น บรรณาธิการข่าวฝ่ายต่าง ๆ, ฝ่ายบุคคล ฯลฯ)

ครั้งที่สองจะเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวจากหัวหน้าสายงานโดยตรง และครั้งสุดท้ายเป็นการพูดคุยกับผู้บริหารระดับสูง(บรรณาธิการ)เกี่ยวกับเงื่อนไขการทำงาน

บางหน่วยงานก็ต้องการทดสอบว่าสิ่งที่บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเขียนกับที่พูดนั้น ใกล้เคียงกันหรือไม่ มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร อีกทั้งการสอบสัมภาษณ์สามารถประเมิน(คาดการณ์)การทำงานหรือความเข้าใจในงานได้ใกล้เคียงความเป็นจริง

อย่างไรก็ตาม ในการให้ความสำคัญต่อการสอบสัมภาษณ์ระดับมากที่สุดนี้ ส่วนหนึ่งต้องการดูท่าที บุคลิก และทัศนคติเป็นสำคัญ บางส่วนก็อยากรู้ว่าผู้ที่สมัครเข้าทำงาน พูดจาหรือสื่อสารด้วยคำพูดชัดเจน ฉะฉาน รู้จักสนทนาตอบโต้ได้แค่ไหน เพราะในโลกวิชาชีพจริง ๆ ต้องใช้ทักษะด้านนี้แน่นอน หรือบางส่วนก็อยากรู้การตอบปัญหา หรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าว่าทำได้ขนาดไหนตลอดจนความอ่อนน้อมถ่อมตนกับผู้ใหญ่ และอื่น ๆ ที่แสดงออกมาเกี่ยวกับวิชาชีพของตนเอง

อย่างไรก็ตาม บางส่วนเน้นการสอบสัมภาษณ์ระดับมากที่สุด ก็เพราะต้องการจะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ต้องการทราบถึงแนวทางการทำงานของแต่ละบุคคล ตลอดจนทราบถึงแนวความคิด และวิถีทางของชีวิตของแต่ละคน ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 8

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ค่อนข้างงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนดังต่อไปนี้(สำหรับใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน) ในการสอบสัมภาษณ์

คุณลักษณะของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคลิกภาพภายนอก(การแต่งกาย, การเดิน, การวางท่า ฯลฯ)	1	6.25
รูปร่าง, หน้าตา	0	0
ความมั่นใจที่แสดงออกมาทางการพูด	2	12.50
ปฏิภาณ ไหวพริบในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี	10	62.50
การใช้ความรู้ความสามารถตอบคำถามได้ดี	3	18.75
อื่น ๆ	0	0
รวม	16	100

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือจำนวน 10 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 62.50 ให้ความสำคัญต่อเรื่องปฏิภาณ, ไหวพริบในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ในการสอบสัมภาษณ์ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน รองลงมา คือมีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 3 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 18.75 จะให้ความสำคัญต่อเรื่องการใช้ความรู้ความสามารถในการตอบคำถามต่าง ๆ ได้ดีของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในการสอบสัมภาษณ์ ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน

รองลงมา คือ มีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจำนวน 2 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 12.50 จะให้ความสำคัญต่อเรื่องความมั่นใจที่แสดงออกมาทางการพูดของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในการสอบสัมภาษณ์ ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน และมีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 1 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 เท่านั้น ที่ให้ความสำคัญ

สำคัญต่อบุคลิกภาพภายนอก(การแต่งกาย, การเดิน, การวางท่า ฯลฯ) ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ในการสอบสัมภาษณ์ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ ในเรื่องปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีในการสอบสัมภาษณ์ผู้ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชน สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงานนั้น ให้เหตุผลและรายละเอียดในภาพรวมโดยสรุปว่า นักสื่อสารมวลชนต้องทำงานแข่งกับเวลา สติ สมาธิต้องนิ่ง สามารถวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจได้รวดเร็วทันเวลา

ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ ในเรื่องการใช้ความรู้ ความสามารถตอบคำถามได้ดีในการสอบสัมภาษณ์ผู้ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชน สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงานนั้น ให้เหตุผลและรายละเอียดในภาพรวมโดยสรุปว่า การให้ความสำคัญต่อความสามารถในการใช้ความรู้ความสามารถในการตอบคำถามได้ดี(ในการสอบสัมภาษณ์) เพื่อต้องการทราบว่าบุคคลนั้นเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ได้อย่างไร มีบุคลิกลักษณะ ความสามารถในการพูด ความคล่องแคล่ว การเป็นผู้ฟังที่ดี การมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ การมีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อมวลชน ฯลฯ แต่ไหนอย่างไร

ส่วนผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ ในเรื่องความมั่นใจที่แสดงออกมาทางการพูด กับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ ในเรื่องบุคลิกภาพภายนอก(การแต่งกาย การเดิน การวางท่า ฯลฯ) ในการสอบสัมภาษณ์ผู้ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชน สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงานนั้น ไม่ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้

ตารางที่ 9

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่หวังจะเห็นสิ่งต่าง ๆ (เป็นอันดับแรก) จากบุคคลที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน

สิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหวังจะเห็นเป็นอันดับแรกๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคนอย่างดี	13	81.25
การจงรักภักดี การอุทิศตน เสียสละเพื่อองค์กร	0	0
ความมีมนุษยสัมพันธ์อย่างดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร	1	6.25
การเรียนรู้งาน และการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กรได้อย่างรวดเร็ว	2	12.50
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร เช่น การช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ, การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีต่อองค์กรพัฒนาองค์กร ฯลฯ	0	0
อื่น ๆ		
รวม	16	100

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือจำนวน 13 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 81.25 หวังจะเห็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคนอย่างดีเป็นอันดับแรกจากบุคคล ที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ใน 16 ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ 12.50 หวังจะเห็นการเรียนรู้และการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กร ได้อย่างรวดเร็วเป็นอันดับแรก จากบุคคลที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 1 ใน 16 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.25 เท่านั้นที่หวังจะเห็นความมีมนุษยสัมพันธ์อย่างดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรเป็นอันดับแรกจากบุคคลที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่หวังจะเห็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคนอย่างดีเป็นอันดับแรกจากบุคคลที่ตนตัดสินใจเลือกรับเข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดในภาพรวมโดยสรุปว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่ถือเป็นความจำเป็น นอกจากนี้บางแห่งยังให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าสิ่งที่จะวัดคุณภาพของคน ได้ดีที่สุดคือความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตัวเองให้ดีที่สุด ก่อนที่จะคิดไปทำอะไร เพื่อใครหรือเพื่อองค์กรใด ๆ นอกจากนี้ ความรับผิดชอบยังบ่งบอกถึงความเป็นบุคลคนนั้น ๆ ได้ดี และจะเป็นก้าวสำคัญในการปรับปรุงการเรียนรู้ และพัฒนาในส่วนอื่น ได้อย่างดีทีเดียว

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่หวังจะเห็นการเรียนรู้ และการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กร ได้อย่างรวดเร็วเป็นอันดับแรกกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่หวังจะเห็นความมีมนุษยสัมพันธ์อย่างดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรเป็นอันดับแรกจากบุคคลที่ตัดสินใจเลือกเข้ามาปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนนั้น ไม่ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดและชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้

ตารางที่ 10

แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน โดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานของตนเอง ยังขาด หรือ ไม่ขาด คุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น) กับงานด้านสื่อสารมวลชน

ความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานฯ	10	62.50
ไม่ขาดคุณสมบัติสำคัญด้านใดที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานฯ	6	37.50
รวม	16	100

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือจำนวน 10 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 62.50 เห็นว่าบุคลากรด้านงานสื่อสารมวลชน โดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานของตนเองยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชน อีก 6 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 37.50 ของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน เห็นว่าบุคลากรด้านงานสื่อสารมวลชน โดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานของตนเอง ไม่ได้ขาดคุณสมบัติสำคัญด้านใดที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชน

สำหรับในส่วนของคุณสมบัติสำคัญที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชน ที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเห็นว่า บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยตรงยังขาดอยู่ ได้แก่ เรื่องการเขียน ประสบการณ์ด้านงานสื่อสารมวลชน ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ความกระตือรือร้นที่จะสร้างงานใหม่ ๆ ในงาน(ยังทำงานเป็นกิจวัตรอยู่)การตัดสินใจที่เหมาะสม การปลูกฝังความคิดในการทุ่มเทให้กับงาน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยตรงที่ยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชนจะมีอยู่เป็นส่วนน้อย(ประมาณ 10%)ในหน่วยงานฯ

ตารางที่ 11

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญ(ที่ยังขาดอยู่)ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนมีความเกี่ยวข้อง(ในระดับต่าง ๆ)กับสถาบันการศึกษาซึ่งบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนผู้นั้นจบการศึกษามา

ระดับความเกี่ยวข้องกัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกี่ยวข้องกันมากที่สุด	2	12.50
เกี่ยวข้องกันมาก	4	25
เกี่ยวข้องกันอยู่บ้าง	8	50
ไม่เกี่ยวข้องกันเลย	2	12.50
รวม	16	100

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือจำนวน 8 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 50 มีความคิดเห็นว่าการขาดคุณสมบัติที่สำคัญของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่อยู่ในหน่วยงานนั้น มีความเกี่ยวข้องกันอยู่บ้างกับสถาบันการศึกษาที่บัณฑิตผู้นั้นจบมา รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 25 มีความคิดเห็นว่าการขาดคุณสมบัติที่สำคัญของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่อยู่ในหน่วยงานนั้น มีความเกี่ยวข้องกันมากกับสถาบันการศึกษาที่บัณฑิตผู้นั้นจบมา

และมียกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 12.50 เท่ากัน มีความคิดเห็นว่าการขาดคุณสมบัติที่สำคัญของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่อยู่ในหน่วยงานนั้น มีความเกี่ยวข้องกันมากที่สุดและไม่เกี่ยวข้องกันเลย กับสถาบันการศึกษาที่บัณฑิตผู้นั้นจบมา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนที่มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญที่**เกี่ยวข้องอยู่บ้าง**กับการขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่างๆ ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่จบมา มีความรู้ความสามารถตรงกับที่ต้องการหรือไม่นั้น เรื่องนี้อาจขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนและตัวผู้เรียนเองด้วยว่าต้องการเน้นอะไรเป็นหลัก และอะไรเป็นรอง และสถาบันการ

ศึกษานั้น ๆ มีนโยบายอะไร เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจงานและสภาพแวดล้อมด้วย อีกทั้งเห็นว่า บทเรียนไม่ได้สอนงานจริง ๆ การทำงานด้านสื่อสารมวลชนต้องอาศัยประสบการณ์ และการเรียนรู้แบบปฏิบัติงานจริง และเท่าที่ทราบพบว่าบางสถาบัน มีปริมาณนักศึกษาในความรับผิดชอบมาก ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกงานเขียน จะทำให้เด็กไม่คล่องตัวด้านนี้ เช่น ขาดมาตรฐานด้านวิชาชีพ อย่างบางคนจบด้านนี้มาโดยตรงแต่ยังเขียนข่าวไม่ได้ ไม่ว่าจะเขียนภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าสถาบันการศึกษาที่บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนจบมา มีส่วนเกี่ยวข้องมากกับการขาดคุณสมบัติที่สำคัญ

บางแห่งยังเจาะจงไปตรงประเด็นที่ว่า ตัวอาจารย์ผู้สอนอาจมีผลต่อการขาดคุณสมบัติสำคัญดังกล่าวของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(ดูอาจารย์ผู้สอน ถ้าอาจารย์ผู้สอนเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็จะเป็นอย่างนั้นด้วย) รวมทั้งกล่าวไปถึงประเด็นที่ว่านักศึกษาที่จบมาจะมีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานหรือไม่นั้น สถาบันการศึกษามีส่วนไปทางอย่างมาก โดยเฉพาะสถาบันการศึกษายังให้น้ำหนักสอนอิงตำราหรือสอนโดยอิงกับโลกภายนอก

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าสถาบันการศึกษาที่จบมาเกี่ยวข้องมากที่สุดกับการขาดคุณสมบัติสำคัญของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน กับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าสถาบันการศึกษาที่จบมา ไม่เกี่ยวข้องเลยกับการขาดคุณสมบัติสำคัญของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ต่างก็ไม่ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้

ตารางที่ 12

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าจะต้องมี(ไม่มี)การเปลี่ยนแปลง(ในระดับต่างๆ) ในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาขนาดคณิศร เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงานมากที่สุด

ระดับการเปลี่ยนแปลง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุด	4	25
จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก	7	43.75
จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร	3	18.75
จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย	1	6.25
ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือ จำนวน 7 ใน 16 ราย หรือคิดเป็น ร้อยละ 43.75 มีความเห็นว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 25 มีความเห็นว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุดในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 3 ใน 16 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 18.75 มีความเห็นว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ และมีกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 1 ใน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25(เท่ากับ) ที่เห็นว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย และไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงานมากที่สุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่าในอนาคตอันใกล้นี้การเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ให้เหตุผลและรายละเอียดในภาพรวมโดยสรุปว่า เพราะบางหลักสูตรที่เรียนเป็นแค่การชี้แนะในขั้นพื้นฐานเท่านั้น ในส่วนของกรจบการศึกษาออกมาแล้วจะปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่เป็นคนละเรื่องกัน ทางสถาบันการศึกษาต้องตรวจสอบดูว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนนั้นตรงตามความต้องการของตลาดหรือไม่ เช่น เรื่องการทำแผนการประชาสัมพันธ์ การเขียนข่าว/คำโฆษณา ซึ่งมีหลายรูปแบบด้วยกัน ขณะที่บางหน่วยงานให้เหตุผลและรายละเอียดว่า นักศึกษาที่จบมาใหม่ ๆ ต้องปรับตัวเข้ากับองค์กร ต้องเรียนรู้พฤติกรรม ทักษะคติของผู้บริหาร ต้องมีศักยภาพในการใช้เครื่องมือสื่อสาร(Information Technology – IT) ทุกชนิด ภาษาอังกฤษต้องดีมาก ไม่ใช่รู้แค่ๆ ปลาๆ

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อ หน่วยงานที่คิดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ การเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุด ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า ทั้งนี้เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ และออกมาทำงานแบบมืออาชีพได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่มาเป็นแค่พนักงานฝึกงาน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนได้ให้เหตุผลและรายละเอียดเสริมอีกว่า บทเรียน ตำรา อาจารย์ ต้องปรับใหม่ทั้งหมด อย่างไรก็ตามสำหรับบทเรียน ตำรานั้นยังพอสามารถนำทฤษฎีมาใช้ได้จริงบ้าง แต่ถ้าอาจารย์ขาดประสบ

การณ์จะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ กลยุทธ์ต่าง ๆ สู่นักศึกษา เพราะอาจารย์จะเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่แปลหรือขยายความตามตำราให้นักศึกษาเท่านั้น

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานที่คิดว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ การเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร ได้ให้เหตุผลและรายละเอียดว่า หลักสูตรในสถาบันไม่สอดคล้องกับงานจริง ๆ ครูอาจารย์ยุคเก่าควรเปิดกว้างให้มากขึ้น รับประสบการณ์ภายนอกมาสอนให้มากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มสรุปว่าอยากให้เน้นเรื่องจรรยาบรรณ และความเข้าใจในสภาพสังคมไทยทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งวัฒนธรรม มิใช่เน้นแต่ทฤษฎีต่างประเทศมาเป็นกรอบ ซึ่งไม่เข้ากับสังคมไทย ๆ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังกล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสภาพของสังคมและเทคโนโลยี(ที่สำคัญไม่ควรเน้นเรื่องธุรกิจจนเกินไปต้องยึดความเป็นกลางและข้อเท็จจริงเป็นหลัก)

ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ที่คิดว่า ในอนาคตอันใกล้นี้การเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยก็สรุปภาพรวมว่า ควรเน้นประสบการณ์ภาคสนามและการศึกษาเฉพาะกรณีจากสังคมให้มากขึ้น

นอกจากนี้ ข้อมูลจากแบบสอบถามได้ระบุถึงสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน คิดว่าสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ เป็นพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต ดังนี้

1. ด้านการพูด
2. ด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์การสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สำนักงาน ฯลฯ เป็นอย่างดี
3. ด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีเหตุผลและทันท่วงที
4. ด้านการมีความรู้เฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เช่น ด้านการเมืองการปกครอง หรือด้านเศรษฐกิจ

หรือด้านสังคม หรือด้านการกีฬา หรือด้านวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นด้านที่ตนเองถนัดจริง ๆ

5. ด้านภาษาต่างประเทศ(โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ) อยู่ในระดับดีถึงดีมาก
6. ด้านงานสารสนเทศ การสืบค้นข้อมูล
7. ด้านการรู้จักทำตัวให้มีความทันสมัย รู้เรื่องทั่ว ๆ ไปตลอดเวลา
8. ด้านความรู้เรื่องการติดต่อสื่อสารอย่างฉับไวและมีประสิทธิภาพ
9. ด้านการจับชี้ยนวนายคพาหนะประเภทต่าง ๆ ได้
10. ด้านความรู้เรื่องจิตวิทยา
11. ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา(ไทย) ในการเขียน เป็นอย่างดี

ฯลฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนและผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยของรัฐที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง คือ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลจากการวิจัย ได้รับคำตอบที่แตกต่างกันออกไป ในคำถามที่ว่า ได้มีการติดตามเกี่ยวกับการได้งานทำของบัณฑิตหรือไม่ และอยู่ในสถานะอย่างไร ซึ่งในเรื่องนี้ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกล่าวว่า “ ยังไม่พบว่าใครว่างงาน ส่วนใหญ่ได้งานหรือเปลี่ยนงานหรือเรียนต่อ ขณะนี้มีคนสมัครเรียนลดลง แต่ก็เห็นแนวโน้มก่อนเศรษฐกิจ เหตุผลเพราะไม่ต้องการเข้ามาแข่งขันกับคนที่มีความสูงส่งกว่า” (สัมภาษณ์ รศ.จุมพล รอดคำดี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7 มกราคม 2542)

ในขณะที่ คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยอมรับในเรื่องเดียวกันว่า บัณฑิตหางานไม่ตรงกับสายงานทำ ทุกสาขาคงงานเหมือนกัน แต่สาขาสื่อสารมวลชนถูกกล่าวถึงมาก เพราะได้รับความนิยมมาก ช่วงหนึ่ง (สัมภาษณ์ รศ.ปิยะกุล เลาว์ณย์ศิริ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 16 ธันวาคม 2542)

ส่วนคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ยอมรับว่า “สาขานิเทศศาสตร์ ลดความนิยมลงไปบางส่วน จึงหันมาทบทวนว่าทำอย่างไรบัณฑิตของเราจึงจะมีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นสถาบันใหม่และเป็นอุดมศึกษาในต่างจังหวัด” (สัมภาษณ์นางสาวมณวิภา วงรุจิระ หัวหน้าภาควิชาการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 8 ธันวาคม 2542)

ในเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพนิเทศศาสตร์ และสื่อสารมวลชนนั้น คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตอบว่า “ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพนี้ยังไม่เปลี่ยนไปจากเดิม ทั้งนี้เนื่องจากมองเห็นว่าในอนาคตยังมีความจำเป็นต้องผลิตบัณฑิตอย่างเดิม แต่เพิ่มความประณีตตรงกับสภาพ สภาวะ และผลิตข่าวสารที่ต้องกระชับ ตรงกับความต้องการในโลกอนาคต มีการเตรียมพร้อมเพราะผลิตวันนี้ก็ 4 ปี ถึงจะได้ใช้งาน” (สัมภาษณ์ รศ.จุมพล รอดคำดี, อ่างแล้ว)

ซึ่งทัศนคติของคณบดี คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์ฯ เหมือนกับ ทางมหาวิทยาลัยนเรศวรที่กล่าวว่า ทัศนคติไม่เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะไม่ใช่ตงงานเฉพาะนิเทศศาสตร์

ในขณะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเห็นในเรื่องนี้แตกต่างจากสถาบันอื่น ๆ คือบอกว่า มีทัศนคติเปลี่ยนไปอย่างมาก กล่าวคือ “แทนที่จะให้ครูเป็นผู้สอนวิชาความรู้อย่างเดียวเหมือนในอดีต ก็ต้องปรับให้ผู้เรียนมีโอกาสหาความรู้เองและคิดอย่างกว้างขวาง ต่อไปควรจะต้องเป็นการศึกษาเอง และให้อาจารย์เป็นที่ปรึกษา เช่น เราจะเรียนรู้เรื่องการบริหารงานภาพยนตร์ในประเทศไทย ต่อไปไม่ใช่ให้ครูมาสั่งสอน ครูต้องมอบหมายให้ นักศึกษาไปหาข้อมูลจากสถาบันประกอบการด้านภาพยนตร์จริง ๆ เช่น บ.ไฟว์สตาร์มีการบริหารงานอย่างไร มีการแก้ปัญหาการทำงานอย่างไร ช่วงนี้มีโรงภาพยนตร์ในเครือเมเจอร์ให้ไปดูว่ามีการบริหารงานอย่างไร ต่อไปจะเป็นเช่นไร แล้วมาอภิปรายหน้าห้อง แล้วเอาปัญหามาพูดคุยอภิปรายให้ฟัง ซึ่งจะเป็นการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ” (สัมภาษณ์ รศ.ปิยะกุล เลาว์ณศิริ อ่างแล้ว)

สำหรับความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้ง 3 แห่ง เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจขณะนี้ว่าจะมีผลกระทบนานแค่ไหนและทางมหาวิทยาลัยมีแนวทางการแก้ปัญหาฉบับบัณฑิตทางด้านนี้ อย่งไรนั้น

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ กล่าวว่า “.....คงอีก 2-3 ปี ในไม่ช้าอาชีพนี้จะกลับมาได้รับความสนใจใหม่คนที่ทำหน้าที่ทำข่าวสารก็จะกลับมาใหม่ เพราะความต้องการทางด้านข่าวสารยังคงมีความจำเป็นเมื่อพ้นภาวะวิกฤตจะปรับตัวให้เข้าที่ใหม่ ในอนาคตจะเป็นยุคของสื่อสารมวลชน อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนจะมีการแข่งขันในระดับโลก เราต้องสร้างมาตรฐานให้ได้ในระดับที่โลกต้องการ และยังคงต้องการคนอีกมากมายมหาศาลที่จะทำงานด้านนี้ เรามีเทคโนโลยีที่ดีแต่ยังขาดบุคลากรผู้ที่จะเสนอข่าวสารที่ดี.....

.....สำหรับการแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นที่จุฬาฯ มีการแก้ปัญหาอยู่แล้ว เพราะจุฬาฯ เตรียมออกนอกระบบราชการ เป็นมหาวิทยาลัยอิสระ สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อยู่แล้ว มีการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินผลเข้มข้นขึ้น ทั้งผู้เรียนผู้สอน การปรับปรุงงบประมาณ การบริหารจัดการ ทั้งมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการอยู่.” (สัมภาษณ์ รศ.จุมพล รอดคำดี ,อ่างแล้ว)

แต่ในเรื่องเดียวกันนี้ทางมหาวิทยาลัยนเรศวร มองว่า “งานนิเทศศาสตร์จะต้องปรับไปตามเศรษฐกิจและจะเป็นอย่างนี้อยู่ระยะหนึ่ง เมื่อเศรษฐกิจฟื้น งานจะมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อเศรษฐกิจถดถอย งานก็จะน้อยลงตามไปด้วย และทางมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หลังจากการประเมินและจะปรับไปทางไหนก็ต้องดูเศรษฐกิจ ดูว่ามีกิจกรรมเสริมอะไร

บ้างเพื่อเพิ่มคุณภาพ และปริมาณนักศึกษาที่เลือกเข้ามาน้อยลง เราจึงไม่เพิ่มหลักสูตรคือ ไม่แตกสาขาวิชาเอก และเนื่องจากงบประมาณ มีจำกัดด้วย”(สัมภาษณ์นางสาวณวิภา วงจรูระ, อ่างแล้ว)

ส่วนคณะกรรมการศาสตร มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า “คงเป็นอย่างนี้ไปอีกช่วงเวลาหนึ่ง ความจริงวิกฤตอย่างนี้สอนให้เรากระตือรือร้นขึ้น แสวงหางานทำด้วยตนเองไม่ใช่ถูกจ้างใคร ซึ่งเป็นการดี ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหานั้น พยายามให้เน้นการเรียนของนักศึกษามากกว่าการสอน ให้เด็กได้เรียนรู้และคิดเองเป็นและให้อาเทคน โนโลยีมาช่วยในการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ เพราะงานในปัจจุบันต้องใช้ความรู้ด้านความรู้ ภาษา และอินเตอร์เน็ต มาก”(สัมภาษณ์ รศ.ปิยะกุล เลาวัฒนศิริ อ่างแล้ว)

แนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของมหาวิทาลัยเอกชนที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

จากการเก็บรวบรวมของคณะผู้วิจัย ได้สำรวจข้อมูลจากมหาวิทาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทาลัยศรีปทุม ซึ่งมหาวิทาลัยเอกชนทั้ง 2 แห่ง มีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ในคำถามเรื่องผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลให้ยอดผู้สมัครลดลงหรือไม่ รวมทั้งสภาวะการได้งานทำของบัณฑิตนั้น

มหาวิทาลัยหอการค้าไทย มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า “จำนวนนักศึกษาที่สมัครเรียนไม่ลดลง สาขาที่สมัครมากที่สุดได้แก่สาขาโฆษณา คือ 25 : 1 สาขาที่สมัครน้อยที่สุดคือสาขาวารสารศาสตร์ คิดเป็น 16 : 1 คิดว่าเศรษฐกิจจะกระทบกับสาขาวารสารศาสตร์มากที่สุด”(สัมภาษณ์ นายราชันย์ สุเชิน คณบดีคณะนิเทศศาสตร์มหาวิทาลัยหอการค้าไทย, 8 มกราคม 2542)

แต่มหาวิทาลัยศรีปทุม กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “จำนวนผู้สมัครลดลง เพราะนักศึกษามีความคิดว่าจบไปแล้วจะตกงาน”(สัมภาษณ์ นางสาวสุวิทย์ ชิตะปรีชา , เลขานุการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทาลัยศรีปทุม, 8 มกราคม 2542)

ในเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อสาขาวิชาชีพสื่อสารมวลชน สถาบันการศึกษาเอกชนมีทัศนคติเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่นั้น มหาวิทาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่า “ทัศนคติไม่เปลี่ยนไปจากเดิมแต่เห็นว่าควรพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ให้ทันยุคทันสมัยตลอดเวลาและต้องเน้นคุณธรรมและจรรยาบรรณมากขึ้น เพื่อมิให้ปัญหาเศรษฐกิจชักนำให้บัณฑิตสายนี้ถูก

รายได้หรือผลประโยชน์ชักนำให้หันเหอุดมการณ์ และจรรยาบรรณจนขาดคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวิชาชีพด้านนี้มีแนวโน้มเป็นธุรกิจมากกว่าการบริหารสาธารณะ” (สัมภาษณ์ นายราชันย์ สุเชษฐ์, อ่างแล้ว)

เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่มีทัศนคติไม่เปลี่ยนไปจากเดิม แต่เห็นว่า “ในสภาพที่การแข่งขันสูงในขณะนี้ นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนจะเก่งงานในทุก ๆ ด้านเพิ่มขึ้น เพราะมีการแข่งขันในตลาดแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ก็ยังทำให้บัณฑิตพัฒนาคุณภาพตัวเองมากขึ้นถึงจะมีงานทำ” (สัมภาษณ์ นางสาวสุวิทย์ ชิตะปรีชา, อ่างแล้ว)

สำหรับความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 2 สถาบัน เกี่ยวกับคำถามที่ว่า ภาวะเศรษฐกิจแบบนี้จะมีผลต่อไปอีกนานแค่ไหน และแต่ละสถาบันมีทางแก้ปัญหาอย่างไร

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มีความเห็นในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยศรีปทุม โดย ม.หอการค้าไทย คาดว่าจะมีผลกระทบต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชน อีกระยะหนึ่ง จนกว่าเศรษฐกิจจะกระเตื้องขึ้น เช่น สาขาวารสารศาสตร์ แต่ในสาขาอื่น ๆ จะยังอยู่ในฐานะทรงตัวไปอีกระยะหนึ่ง เพราะยังมีความจำเป็นสำหรับตลาดอยู่เช่น สาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาการโฆษณา เนื่องจากยังมีการแข่งขันกันสูงในสาขาวิชาการโฆษณา แต่ผู้ประกอบการต้องมีศักยภาพ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และมีความรอบรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหานั้น ม.หอการค้าไทย กล่าวว่า มีการติดตาม วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับปัญหานี้เป็นระยะ ๆ และได้พบว่า การสร้างสัมพันธ์กับองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ในสายสื่อสารมวลชนจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งในการสร้างบัณฑิตที่แข็งแกร่ง ในวิชาชีพและการสร้างงานแก่บัณฑิตเหล่านั้น จึงได้มีกิจกรรมร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นเป็นประจำทุกปีการศึกษา อาทิเช่น สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าว สมาคมช่างภาพหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมโฆษณารัฐกิจแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ฯลฯ ในขณะที่ ม.ศรีปทุม กล่าวว่าไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของสถาบันราชภัฏ

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันราชภัฏรวม 6 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันราชภัฏจอมบึง และสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ในคำถามว่าเศรษฐกิจที่ตกต่ำมีผลกระทบต่อให้คนสมัครเรียนสาขานี้ลดลงหรือไม่ ซึ่งสถาบันราชภัฏ 4 แห่งคือ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏจอมบึง และสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ตอบเหมือนกันว่า ไม่ลดลง คงมีปริมาณเท่าเดิม แต่สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ตอบว่า “อาจมีบ้างด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1. นักศึกษามีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียนและอีกเหตุผลคือ เราเปิดหลายสาขามากขึ้น นักศึกษาก็กระจาย” (สัมภาษณ์ นายพิทยา พัฒนปัญญา หัวหน้าภาควิชาการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์, 25 มกราคม 2542)

มีเพียงแห่งเดียว คือสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ที่นักศึกษาตกงานเนื่องจากการลดปริมาณจ้างงาน

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับงานอาชีพสาขานิเทศศาสตร์นั้น สถาบันราชภัฏ ทั้ง 6 แห่ง ตอบเหมือนกัน คือ ทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยที่สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ เห็นว่า “ทุกสาขาวิชาชีพกระทบเหมือนกันหมด แต่สำคัญอยู่ที่การเรียนการสอนจะต้องปรับปรุงโดยมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถมากขึ้น” (สัมภาษณ์ นายพิทยา พัฒนปัญญา, อ่างแล้ว)

โดยที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิตกล่าวว่า...จำนวนของบัณฑิตควรลดลง

และสถาบันราชภัฏนครราชสีมา กล่าวเพิ่มเติมว่า “สิ่งที่เราควรระวังและตระหนักคือสื่อยังคงอยู่ เหตุการณ์ข่าวประจำวันยังมีความเคลื่อนไหว และยังคงมีบุคลากรที่ทำงานด้านสื่อสารมวลชน ดังนั้นเพื่อให้สถาบันทำหน้าที่สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์มากที่สุดคือ หาวิธีว่าทำอะไรที่จะทำให้บัณฑิตของสถาบันมีความแกร่งและเก่งทางวิชาการ มีทักษะความสามารถและรอบรู้เหมาะสมที่จะเข้าสู่สายอาชีพและมีความรู้สึกที่ นักศึกษายังมีทักษะด้านปฏิบัติและประสบการณ์ด้านวิชาชีพน้อย ดังนั้นในปีการศึกษา 2542 โปรแกรมนิเทศศาสตร์ เปิด 3 สาขา คือสาขาวิชาโฆษณา สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้ นักศึกษาจะได้เลือกเรียนและฝึกทักษะให้ตรงกับความสามารถของตนเองอย่างลึกซึ้งซึ่งคิดว่าจะเรียนแบบรวม ๆ ทุกด้าน” (สัมภาษณ์นางสาวเนตรชนก คงทน, หัวหน้าภาควิชาการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 5 มกราคม 2542)

และมุมมองของสถาบันราชภัฏจันทรเกษมที่มีต่อเรื่องนี้คือ “การผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารนั้นควรมีความเข้มข้นเน้นคุณภาพ ทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ ซึ่งการผลิตบัณฑิตไม่ควรรับจำนวนมาก ควรจะมีการพัฒนากลั่นกรอง คัดเลือกนักศึกษาที่มีความต้องการเรียนด้านนี้จริง ๆ ไม่ใช่เรียนตามความนิยม การเกิดวิกฤตเช่นนี้ อาจทำให้ผู้ที่ต้องการทำงานหรือเรียนด้านนี้จริง ๆ ไม่ใช่เรียนตามความนิยม เพราะบัณฑิตอาจกลัวตกงาน เป็นการทำให้ผู้ที่ต้องการเข้าเรียนได้มีโอกาสคัด พิจารณาถึง

ความชอบ ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง” (สัมภาษณ์ ผศ.นุจรินทร์ ศศิพิบูลย์, อดีตหัวหน้าภาควิชาการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม , 8 ธันวาคม 2541)

สำหรับคำถามที่ว่าภาวะวิกฤตในขณะนี้มีผลอีกนานเท่าไร และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร นั้น สถาบันราชภัฏทั้ง 6 แห่งตอบคล้ายกันว่า น่าจะเป็นช่วงเดียวสภาพเศรษฐกิจ แต่ถึงอย่างไรสื่อสารสารมวลชนก็มีความสำคัญทั้งในสภาวะปัจจุบัน และความเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สถาบันราชภัฏนครราชสีมาเสนอมุมมองที่น่าสนใจ คือ “ถ้าสภาพเศรษฐกิจเป็นอยู่เช่นนี้ต่อไป ก็เป็นจุดกระตุ้นให้มีการตื่นตัวทางการศึกษามากขึ้นเช่นกัน เพราะทางสถาบันจะคิดหาทางว่าทำอะไรจึงจะทำให้บัณฑิตที่จะจบนั้นมีงานทำ บัณฑิตจะต้องเก่งจริง และมีความสามารถรอบด้าน เช่น ผู้ที่จบด้านวารสารศาสตร์ ไม่เพียงแต่สื่อข่าวเท่านั้น แต่จะต้องเขียนข่าว ส่งข่าว โดยเครื่องมือทันสมัยได้ กล่าวคือบัณฑิต 1 คน ต้องมีความสามารถในการทำงานเท่ากับคน 2 - 3 คน เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจปัจจุบัน” (สัมภาษณ์นางสาวเนตรชนก คงทน, อ่างแล้ว)

ในขณะที่สถาบันราชภัฏจันทรเกษม มองว่า “ควรปรับทิศทางการทำงานด้านนี้ เช่น การมองหาลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ ไม่ใช่ดวงอยู่แต่ลูกค้ากลุ่มเดิม ก็จะทำให้ตลาดกว้างออกไป และไม่ขีดวงจำกัดตัวเองแต่เฉพาะงานในภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น แต่กลับจะเป็นการนำความรู้ ความสามารถไปใช้ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น ทำทายมากขึ้น กว้างขึ้นซึ่งจะเป็นทางที่อยู่รอดได้ต่อไป” (สัมภาษณ์ ผศ.นุจรินทร์ ศศิพิบูลย์, อ่างแล้ว)

สำหรับแนวทางวิธีการแก้ปัญหานั้นสถาบันราชภัฏทั้ง 3 แห่ง คือ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม และสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ไม่มีการแก้ไขปัญหาใด ๆ ส่วนสถาบันราชภัฏสวนดุสิต กล่าวว่า “สำนักวิจัยสถาบันกำลังวิจัยเรื่องนี้อยู่ และสถาบันราชภัฏจอมบึงแก้ปัญหาโดยการพิจารณางานข้างเคียงปพลิเคชันของนิเทศศาสตร์อยู่บ้าง เช่นรับจ้างถ่าย VDO อาชีพผู้ประสานงาน อาชีพแต่งหน้าในสาขาวิทยุโทรทัศน์ และให้นักศึกษาเรียนคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม รวมทั้งภาษาต่างประเทศด้วย ส่วนสถาบันราชภัฏนครราชสีมา กล่าวว่า มีการวิเคราะห์ปัญหาแล้วว่า นักศึกษายังมีทักษะความสามารถเฉพาะอย่างและประสบการณ์ด้านวิชาชีพน้อยไป ดังนั้นจึงมีการเปิดสาขาวิชาเอก 3 สาขาวิชาขึ้นมา คือสาขาวิชาการโฆษณา สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งแต่เดิมโปรแกรมนิเทศศาสตร์จะเรียนรวมทุกวิชาความรู้พื้นฐาน ทุก ๆ ด้าน” (สัมภาษณ์นางสาวเนตรชนก คงทน, อ่างแล้ว)

แนวโน้มในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของมหาวิทยาลัยของรัฐ ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

สำหรับแนวโน้มการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 แห่ง คณะผู้วิจัยพบว่าได้ข้อสรุปที่แตกต่างออกไปดังนี้

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ กล่าวว่า “การปรับหลักสูตรได้มีการปรับหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว ไม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และหลักสูตรของจุฬาเป็นหลักสูตรที่สามารถทำให้บัณฑิตสามารถปรับตัวในภาวะเช่นนี้ได้ เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว สำหรับคนที่จะเป็นบัณฑิตนิเทศศาสตร์จุฬาฯ” (สัมภาษณ์ รศ. จุมพล รอดคำดี, อ่างแล้ว)

สำหรับคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กล่าวว่า “มีการปรับหลักสูตร โดยคิดว่าควรเพิ่มกิจกรรมเสริมอะไรให้เพิ่มคุณภาพเช่นเดียวกัน พยายามเพิ่มจำนวนอาจารย์ ค่ายเรียนที่ต้องเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ” (สัมภาษณ์ นางสาวมณจิรา วรจิริระ , อ่างแล้ว)

ส่วนคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้คำตอบในเรื่องเดียวกันว่า “พยายามให้นักศึกษารียนคอมพิวเตอร์ ภาษา อินเทอร์เน็ต” (สัมภาษณ์ รศ.ปิยะกุล เลาวิชัยศิริ , อ่างแล้ว)

แนวโน้มในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของมหาวิทยาลัยเอกชนภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

ในเรื่องการปรับหลักสูตรเพื่อรองรับสภาวะที่กำลังเกิดขึ้นนั้น ทิศนะของมหาวิทยาลัยเอกชนที่ 2 แห่ง มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่า “การปรับหลักสูตรนั้นเป็นเรื่องปกติอยู่แล้ว และได้เพิ่มวิชาโท เพื่อเพิ่มศักยภาพของบัณฑิต เช่น วิชาโทเศรษฐกิจ บริหารธุรกิจ วิทยาการคอมฯ เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือจากคณะต่าง ๆ และมีการเปลี่ยนแปลงการฝึกงาน ของนักศึกษาจากเดิม 200 ชม. ในช่วงปีคณา ปี 3 เป็นฝึกตลอดภาคปลายปี 4 โดยคิดหน่วยกิตในวิชาเสริมประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์มากขึ้น และมีโอกาสทำงานทันทีเมื่อจบการศึกษา หากเป็นที่พอใจของหน่วยงานที่ฝึกงาน” (สัมภาษณ์ นายราชันย์ ชูเงิน, อ่างแล้ว)

ส่วนมหาวิทยาลัยศรีปทุม กล่าวว่า มีการปรับปรุงให้นักศึกษาสามารถทำงาน ได้หลายด้าน นอกจากเป็นนักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ สามารถจัด Event presentation ช่างกล้อง VDO. ช่างภาพ นักข่าวได้ด้วย (สัมภาษณ์ นางสาวสุวิทย์ ชิตะปริษา, อ่างแล้ว)

แนวโน้มในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันราชภัฏช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ

ในเรื่องเดียวกันนี้ สถาบันราชภัฏทั้ง 6 แห่งมีคำตอบว่า มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้ง 6 สถาบัน โดยปรับรายวิชาให้เหมาะสมกับสภาพ เช่น สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เพิ่มวิชา

เทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่อที่จะให้นักศึกษา สามารถสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตได้ และมีทักษะทางคอมพิวเตอร์ ส่วนสถาบันราชภัฏจอมบึงมีการปรับปรุงให้นักศึกษามีโอกาสได้เรียนภาษาต่างประเทศ มากขึ้น เช่น ภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่น จีน และเพิ่มคอมพิวเตอร์ ด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาช่วงภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13

แสดงกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในสถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนแจกแจงตามการสังกัดหน่วยงานรัฐหรือเอกชน

ผู้บริหาร/ผู้รับผิดชอบในสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
สังกัดหน่วยงานรัฐ	9	75
สังกัดหน่วยงานเอกชน	3	25
รวม	12	100

จากตาราง ที่ 13 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 12 (ราย)แห่ง โดยที่ 7 ใน 12 ราย(แห่ง) หรือส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75 เป็นผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาสังกัดรัฐบาล ส่วนอีก 3 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 25 เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 14

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่ทราบหรือมีการศึกษาและไม่ทราบหรือไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนที่จะเข้ามาเรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย

การทราบหรือการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนของสถาบันการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
มีการทราบหรือมีการศึกษา	12	100
ไม่ทราบหรือไม่มีการศึกษา	0	0
รวม	12	100

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนทั้งหมดหรือคิดเป็นร้อยละ100 ทราบหรือมีการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

ทั้งนี้โดยที่กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสถาบันการศึกษาบางส่วนทราบหรือสังเกตจากการที่นักศึกษานิเทศศาสตร์ของสถาบันฯ หาสถานที่ฝึกงานยากขึ้น เนื่องจากสถานประกอบการต่าง ๆ มีงานให้ทำน้อยลงมาก หลายแห่งปิดตัวเองลง จึงเป็นคั้งชี้ว่าถ้าเรียนในด้านสื่อสารมวลชนโอกาสหางานน่าจะได้น้อย นั่นหมายความว่าความนิยมที่คนอยากจะเรียนในอนาคตน่าจะน้อยลงตามไปด้วย นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาบางแห่ง ยังสังเกตจากจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน พบว่าในระยะ 1-2 ปีที่ผ่านมา อัตราส่วนของผู้สมัครลดลงกว่าปีก่อนหน้านั้น

อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาบางแห่งได้ศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ จากการสังเกตจากจำนวนผู้สอบเข้าเรียนต่อในโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ (สื่อสารมวลชน)ของสถาบันฯทั้งภาคปกติ และภาคพิเศษ พบว่ายังมีจำนวนคงที่ นั่นหมายความว่าความนิยมยังมี (มาก)ไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามยังไม่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์เรื่องนี้อย่างละเอียด

ขณะที่ กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาบางแห่ง มีการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ โดยการสอบถาม พูดคุยกับนักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง พบว่ายังมี ความนิยมอยากเรียนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาเหล่านั้นกันเป็นจำนวนมากพอสมควร แต่อาจจะมีจำนวนน้อยลงไปบ้างเล็กน้อยก็เป็นเพราะปัญหาสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ของผู้เรียนเอง ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาบางแห่ง มีการศึกษาโดยการแจกแบบสอบถามอย่างเป็นทางการ หรือมีการทำโพล(เช่น สถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยสวนดุสิตและสำนักวิจัย ได้ช่วยกันสำรวจและมีการทำสวนดุสิตโพลเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 15

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนการรับนักศึกษา	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
ลดจำนวนการรับนักศึกษา	0	0
เพิ่มจำนวนการรับนักศึกษา	4	33.33
คงที่จำนวนการรับนักศึกษา	8	66.67
รวม	12	100

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน 8 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 66.67 มีการคงที่จำนวน (เดิม)ในการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ส่วนกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนอีก 4 ใน 12 แห่ง(ราย)หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ยังคงมีการเพิ่มจำนวนการรับนักศึกษามาไว้ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย และยังไม่มียกเลิกตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาแห่งใดที่มีการลดจำนวนการรับนักศึกษาลง หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯ ที่มีการคงที่จำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้นต่างมีเหตุผลแตกต่างกันไป เช่น บาง(ราย)แห่งทำตามนโยบายสถาบันการศึกษาฯ โดยที่บาง (ราย)แห่ง คิดว่าสถาบันการศึกษาฯของตนรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนในแต่ละปีจำนวนน้อยอยู่แล้ว ขณะที่บาง(ราย)แห่งเห็นว่าผู้ที่ต้องการเรียนต่อในสาขาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาฯของตนยังไม่ได้ลดลงไป(อย่างชัดเจน) ขณะที่บาง(ราย)แห่งต้องคงที่จำนวน(เดิม)การรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนเอาไว้ก่อน เนื่องจากเป็นการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด(จำนวนการรับนักศึกษา)ล่วงหน้าไว้แล้วเป็นเวลาถึง 5 ปี (สนองนโยบายของ

สถาบันฯ) โดยที่บาง(ราย)แห่งที่กำลังจะเพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก็เลยต้องคงที่จำนวน(เดิม)การรับนักศึกษาฯ ไว้ก่อน

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯ ที่มีการเพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนมากขึ้น หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น เนื่องจากสถาบันการศึกษาฯ ได้มีแผนเปิดสาขาหรือแขนงวิชาเอกใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นไว้ก่อนแล้วนั่นเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 16

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่มีและไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอน	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
ลดจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอน	0	0
เพิ่มจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอน	10	83.33
คงที่จำนวนเดิมของการมีอาจารย์ผู้สอน	2	16.67
รวม	12	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่ คือ 10 ใน 12 (ราย)แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 83.33 ยังมีการเพิ่มจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย และกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ใน 12 (ราย)แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 16.67 เท่านั้นที่มีการคงที่จำนวน (เดิม) ของการมีอาจารย์ผู้สอนด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

สำหรับการเพิ่มจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน ของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น เป็นเพราะบางสถาบันฯ มีแผนเปิดแขนงวิชาเพิ่มขึ้นอยู่ก่อนแล้ว หรือไม่ก็เป็นอัตราบรรจุอาจารย์ที่ขอไว้ก่อนแล้วและเพิ่งจะได้มาในปีนี้ ขณะที่บางสถาบันฯ ก็เพิ่งปรับอัตราส่วนระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณภาพมากขึ้น เพราะที่ผ่านมามีจำนวนนักศึกษามากขณะที่มีจำนวนอาจารย์ผู้สอนน้อย ทำให้ที่ผ่านมามีอาจารย์ผู้สอนต้องรับภาระหนักมาก มีผลกระทบต่อคุณภาพนักศึกษา

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาบางแห่ง ได้อาจารย์พิเศษ ได้อาจารย์ช่วยราชการ และได้อาจารย์ที่เปลี่ยนโปรแกรมวิชา(จาก โปรแกรมวิชาใกล้เคียงกันซึ่งมีผู้เรียนลดลง)มาช่วยสอนเพิ่มขึ้น

ส่วนสถาบันการศึกษาฯ บางแห่งที่มีการคงที่การมีอาจารย์จำนวนเดิมไว้ เพราะนอกจากจะคาดว่าปีต่อไปน่าจะมีจำนวนนักศึกษาที่จะมาสมัครสอบคัดเลือกน้อยลง ทั้งนักศึกษาภาคปกติและ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาภาคพิเศษ อีกทั้งยังคิดถึงคดีที่เรื่องของภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศและนโยบายประชัยคของรัฐบาลโดยตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 17

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มี การเปลี่ยนแปลงงบประมาณการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนงบประมาณฯ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
ลดจำนวนงบประมาณฯ	1	8.33
เพิ่มจำนวนงบประมาณฯ	9	75
คงที่จำนวนงบประมาณฯ	2	16.67
รวม	12	100

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 9 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 75 มีการเพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนลง หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ขณะที่กลุ่มตัวอย่างของ(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็น ร้อยละ 16.67 มีการคงที่จำนวน(เดิม)งบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนหลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย และกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนจำนวนอีก 1 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8.33มีการลดจำนวนงบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนลง หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

สำหรับ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน บาง (ราย) แห่งที่มีการเพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนมากขึ้น หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น เป็นการเพิ่มจำนวนที่ไม่ได้มากมายอะไรนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณของ

สถาบันที่จะจัดสรรให้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่จำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณก็เนื่องจากต้องการให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้น จบออกไปสามารถทำงานได้เลย โดยเฉพาะบางแขนงวิชาในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน(เช่น การโฆษณา)จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งคุณภาพและปริมาณ เพื่อประโยชน์ในการฝึกฝนและการนำทักษะไปใช้ในตลาดวิชาชีพของนักศึกษา ขณะที่กลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาบางแห่งดำเนินการตามแผนการพัฒนาและงบประมาณของภาควิชาและสถาบัน บวกกับความขยันและความสามารถพิเศษในการเขียนโครงการขออนุมัติจัดซื้อฯ ของบุคลากรในสาขาวิชาฯ และกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาฯบางส่วนจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณสำหรับจัดซื้อฯ เพราะที่ผ่านมายังมีตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ไม่เพียงพอจริง ๆ ทั้งนี้เป็นการเพิ่ม โดยยึดจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯบางแห่งนั้น โดยภาพรวมที่แท้จริงแล้วไม่ได้เพิ่มวงเงินสำหรับจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ มากขึ้นแต่อย่างใด แต่จะเป็นไปในลักษณะการใช้วิธีการคั่งวงเงินในส่วนอื่นมาใช้ในการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติมากกว่า

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯบางส่วน ที่ยังคงที่จำนวน(เดิม)งบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากเพราะได้งบประมาณคงที่ มีการจัดการเรียนการสอนเท่าเดิม

ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯ ที่มีการลดจำนวนงบประมาณสำหรับการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนลง หลังจากที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น เนื่องจากเป็นการดำเนินการตามนโยบายการประหยัดของรัฐบาล ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนบางส่วน ก็ได้งบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อครุภัณฑ์ลดลงไปมาก

ตารางที่ 18

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่มีและไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์ (ด้านต่าง ๆ)ในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์ฯ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
ลดจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์ลง	0	0
เพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์มากขึ้น	5	41.67
คงที่จำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์	7	58.33
รวม	12	100

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนจำนวน 5 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 41.67 มีการเพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์(ด้านต่าง ๆ)ในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชนมากขึ้นหลังจากที่เกิด

ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 7 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 58.33 มีการคงที่จำนวน(เดิม)งบประมาณ สำหรับการพัฒนาอาจารย์ (ด้านต่าง ๆ)ในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย และยังไม่พบกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน(ราย)แห่งใด ที่มีการลดจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์(ด้านต่าง ๆ)ในสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชนลง

สำหรับ ในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯ ที่มีการเพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์(ด้านต่าง ๆ) ในสาขา (โปรแกรม) วิชาด้านสื่อสารมวลชนมากขึ้น หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนทำในรูปการให้ทุนทำงานวิจัยมากขึ้นเปิดโอกาสให้ไปศึกษางานในหน่วยงาน

อื่นมากขึ้น ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วน จำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องส่งบุคลากร ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาเอก เนื่องจากมีการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและระดับปริญญาเอกมากขึ้น ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่าแม้เศรษฐกิจจะถดถอย แต่การพัฒนาอาจารย์เป็นสิ่งจำเป็นต้องส่งเสริมต่อไปและมากขึ้น ซึ่งงบประมาณส่วนหนึ่งมาจากการหารายได้เลี้ยงตนเองและบางมหาวิทยาลัยมีนโยบายประกันคุณภาพทางวิชาการ โดยถือว่าการพัฒนาอาจารย์เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับเป้าหมายและนโยบายนี้ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่มีการคงที่ จำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์(ด้านต่าง ๆ)ในสาขา(โปรแกรม)วิชาด้านสื่อสารมวลชน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากเป็นการดำเนินการตามแผนงาน(เดิม) ฯลฯ อีกทั้งไม่ได้ตั้งงบประมาณด้านนี้ไว้มากหรือเนื้อไว้ เพราะอาจารย์ผู้สอนในโปรแกรมวิชาส่วนใหญ่จบมาทางด้านนี้โดยตรงและมีอาจารย์จำนวนหลายคนที่เพิ่งจบมาใหม่ๆซึ่งยังไม่จำเป็นต้อง(เร่งรีบ)พัฒนาอาจารย์ในขณะนี้ ประกอบกับค่าลงทะเบียนในการเข้ารับการอบรมต่าง ๆ มีการปรับสูงขึ้นมาก แม้จะเพิ่มจำนวนเงินงบประมาณด้านนี้แล้ว แต่ถ้าคิดเป็นรายบุคคลหรือรายครั้งในการ ไปอบรม(รับการพัฒนา) จึงมีค่าเท่ากับคงที่หรือเท่าเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 19

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่มีและ ไม่มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันฯ ในการให้ดำเนินงานทำ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา บัณฑิตของสถาบันฯ ในการให้ดำเนินงานทำ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ	9	75
ไม่มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ	3	25
รวม	12	100

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 9 ใน 12 (ราย)แห่งหรือส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75 มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษาตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันฯตนเองในการให้ดำเนินงานทำ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ส่วนกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนอีกเพียงจำนวน 3 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ไม่ได้มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันฯตนเองในการให้ดำเนินงานทำ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาฯที่มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ แก่ นิสิต นักศึกษาตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในเรื่องการจะให้ดำเนินงานทำต่อไปนั้น บางแห่งจ้างบัณฑิตสาขาวิชาด้านสื่อสารมวลชนที่จบจากสถาบันฯ ของคนเข้าทำงานในตำแหน่งอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชา และตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของสถาบัน รวมทั้งเปิดรายวิชาปฏิบัติ ให้นักศึกษาลงทะเบียนมากขึ้น และเพิ่มรายวิชาพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็ความรูที่ช่วยในการสมัครงานเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างฯบางส่วนมีการช่วยทางอ้อม โดยการเป็นแหล่งที่ปรึกษาแนะนำ รวบรวมข้อมูล(เรื่องงาน)ให้แก่บัณฑิตของคนที่จบออกไป ขณะที่บางแห่งมีการติดต่อกับสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด มีการจัด โครงการฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่าง ๆ

ทางนิเทศศาสตร์ร่วมกับสมาคมวิชาชีพเหล่านั้น อันเป็นการเปิดประตูสู่ตลาดวิชาชีพได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตร โดยให้นักศึกษาออกฝึกงานตลอดทั้งภาคสุดท้ายของปีที่ 4 และกลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็มีการติดต่อกับต่างประเทศเพื่อคัดเลือกบัณฑิตส่งไปฝึกงานยังต่างประเทศโดยที่ ได้รับเงินค่าตอบแทนด้วย

สำหรับ กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ไม่ได้มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิตนักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในเรื่องการจะได้งานทำ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยนั้น กลุ่มตัวอย่างฯ ไม่ได้แสดงเหตุผลหรือรายละเอียดที่ชัดเจนไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 20

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่มีการช่วยและไม่มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนเป็นพิเศษ(เช่นการยืดระยะเวลาการชำระค่าเล่าเรียน การยกเว้นค่าเล่าเรียน ฯลฯ) หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯเป็นพิเศษ	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯเป็นพิเศษ	9	75
ไม่มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯเป็นพิเศษ	3	25
รวม	12	100

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนจำนวน 9 ใน 12 (ราย)แห่ง หรือส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75 มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯเป็นพิเศษ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย ส่วนกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวนเพียง 3 ใน 12 (ราย)แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 25 เท่านั้น ที่ไม่ได้มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯเป็นพิเศษ หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

สำหรับในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาที่มีการให้ช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนเป็นพิเศษ (เช่น ยืดระยะเวลาการชำระค่าเล่าเรียน ยกเว้นค่าเล่าเรียน ฯลฯ) นั้น บางส่วนนอกจากยืดระยะเวลาการชำระค่าเล่าเรียนออกไปอีกแล้ว ยังเพิ่มทุนการศึกษาอีกด้วย โดยอาศัยเหตุผลและความจำเป็นของปัญหาของแต่ละราย ทั้งนี้บางส่วนก็ได้รับนโยบายเรื่องนี้จากสถาบันฯ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังสนับสนุนให้นักศึกษา ที่ประสบปัญหาเรื่องทุนทรัพย์ได้เข้าทำงานตามโครงการช่วยเหลือให้นักศึกษาให้มีงานทำของสถาบัน รวมทั้งช่วยหางานพิเศษจากภายนอกมาให้ทำอีกด้วย

ส่วนกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษาบางส่วนที่ไม่ได้มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนเป็นพิเศษนั้น

เพราะถือเป็นนโยบายของสถาบันที่ช่วยเหลือนักศึกษาทุกคนในสถาบันฯ ที่ประสบความ
เดือดร้อนจากภัยทางเศรษฐกิจ ไม่ได้เจาะจงช่วยเหลือนักศึกษาสาขาวิชาใดมากเป็นพิเศษเหนือ
สาขาวิชาใด และการช่วยในด้านนี้ก็เป็นกรปฏิบัติปกติ ซึ่งไม่ได้ถือว่าเป็นการช่วยที่พิเศษแต่อย่าง
ใด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 21

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบันการศึกษา ที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่มีและไม่มี การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานต่างๆภายใน ภาควิชา, โปรแกรมวิชา หรือคณะวิชาของตน หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน	จำนวน (แห่ง)	คิดเป็น ร้อยละ
มีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานต่าง ๆ	12	100
ไม่มี การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานใด ๆ	0	0
รวม	12	100

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างของ(ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง)สถาบัน การศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนทุก(ราย)แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 100 มีการปรับ, เปลี่ยน แปลงแผนการดำเนินงานต่าง ๆ (ใหม่) หลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

ทั้งนี้โดยมีเหตุผลและรายละเอียดเสริมข้อมูลที่ได้นี้แตกต่างกันไป กล่าวคือ กลุ่มตัว อย่าง บางส่วนกำลังมีการปรับแผนการดำเนินงานต่างๆในช่วงนี้ เพราะเป็นไปตามวาระปกติของ การบริหารงานของภาควิชาหรือคณะวิชาพอดี(เช่น 4 ปีต่อ 1 ครั้ง) ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมี การปรับเปลี่ยน โดยการพยายามรับบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่จบจากสถาบันฯของตนเอง เข้า ทำงานในสถาบัน คณะ บางแห่งกำลังปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ เช่นบางแห่งกำหนดให้ทุกวิชา เรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง บางแห่งเปลี่ยนการบริหารภายในจากภาควิชาเป็นระบบโปรแกรมวิชา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตามมาหลายอย่าง ไม่นับศาสตร์ ตามภาควิชา แต่จะเน้นผลผลิตเป็นโปรแกรม แสวงหาอาจารย์ภายในและภายนอกมาสอนมากขึ้น แสวงหาแหล่งวิชาการในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีส่วนช่วยงานของสถาบัน ตามศาสตร์ที่เรียนมา มากยิ่งขึ้น

หลังจากที่บางแห่งมีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานจากภาควิชาเป็นโปรแกรมวิชา แล้ว ก็มีการเปิดสาขาวิชาเอกเพิ่มขึ้น และชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการปรับให้เป็นลักษณะการเรียน (โดยผู้เรียน) จริง ๆ ไม่ใช่การสอน รวมทั้งบางแห่งมีการติดตาม วิเคราะห์สถานการณ์ และวิจัย เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอยู่ทุกระยะ แล้วนำมาปรับแผนการบริหาร โดยเป็นแผนระยะยาว แผ่นแม่ บท ระยะสั้น แผนงานรายปี ฯลฯ เป็นแนวทางดำเนินงาน บางแห่งที่ยังไม่มีสถานภาพเป็น

มหาวิทยาลัย ก็ยิ่งเร่งปรับแผนการบริหารงานต่าง ๆ ของคณะและภาควิชาในขณะนี้ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อเตรียมตัวออกไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ไม่ใช่หน่วยราชการ และไม่ใช่อำเภอวิสาหกิจ โดยมีการสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุก ๆ ระดับ ให้มีความเข้มข้นมากขึ้น

อีกทั้งบางแห่ง ก็มีการปรับแผนการบริหารงานในระดับคณะวิชา และโปรแกรมวิชา ในด้านความรับผิดชอบต่อการคัดเลือกอาจารย์พิเศษมาสอนในสถาบัน ส่วนด้านอื่น ๆ นั้นคงต้องรอให้เป็นภาพ รวมของทั้งสถาบันฯ เสียก่อน ฯลฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ข้อมูลจากเอกสาร

นอกจากนี้ ในหนังสือที่ระลึกในงาน นิทรรศการ วันนิเทศ '42 (2542 : 71) ได้ลงบทสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในอนาคต(ช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย)

นายวสันต์ ภัยหลิกดิ์ บรรณาธิการบริหารฝ่ายข่าวช่อง 7 กล่าวว่า “ผมคิดว่าการเรียนนิเทศศาสตร์ยังจำเป็นในสภาพสังคมปัจจุบัน แม้ว่าเศรษฐกิจจะตกต่ำ แต่การผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ยังเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษา ขณะเดียวกันผู้ที่เรียนนิเทศศาสตร์จะต้องตื่นตัวและมีการเรียนรู้อยู่เสมอ ไม่ใช่รู้แค่งานของตัวเองเท่านั้น แต่ต้องมีโลกทัศน์ที่กว้าง เพื่อให้สามารถปรับตัวไปทำงานด้านอื่นได้ด้วย นอกจากการทำงานในสายนิเทศศาสตร์ ดังนั้นอาจมีการปรับหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาทำงานได้หลากหลายมากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน”

ด้านนายชวรงค์ ลิมป์ปัทมาณี หัวหน้าศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เลขาธิการสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย เลขาธิการสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และอาจารย์สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ในหลายสถาบันการศึกษา กล่าวว่า

“วิชานิเทศศาสตร์ในอนาคต น่าจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงด้าน “เทคโนโลยีสารสนเทศ” หรือไอที. เพราะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารไปยังบุคคลกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ การใช้ไอที.ในงานนิเทศศาสตร์มีมานานพอสมควรแล้ว แต่ไม่ได้พูดถึงกันอย่างจริงจัง จนกระทั่งเมื่อ “เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต” เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น ทั้งนี้ ในอดีตเราได้ใช้โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีควมเทียม ฯลฯ ในการผลิต ส่งและเผยแพร่ข่าวสารมานานแล้ว โดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการทำข่าว (computer-assisted reporting) เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูล สถิติต่าง ๆ แล้วนำมาเป็นรายงานข่าว หรือการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลต่าง ๆ

ไอที.เป็นทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้น ย่อมหนีไม่พ้นอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ที่นักข่าวใช้ในการส่งข่าว ได้แก่ โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์กระเป๋าหิ้ว เครื่องส่งภาพวิดีโอ ฯลฯ นอกจากนี้ ไอที.ยังเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่สื่อโดยเฉพาะเมื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต และระบบบริการ “เวิร์ลด์ไวด์ เว็บ” เริ่มเป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้นในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา การกระจายข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สถานีโทรทัศน์ที่มีเครือข่ายการออกอากาศผ่านดาวเทียมไปทั่วโลก เช่น ซีเอ็นเอ็น. และ บีบีซี. ก็ได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพ และภาพเคลื่อนไหวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลกเช่นเดียวกัน

ดังนั้น สิ่งที่แวดวงวิชาการนิเทศศาสตร์ในอนาคต จะต้องให้ความสนใจคือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่สื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อใหม่ (New Media) เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ได้แก่ รูปแบบ

การออกแบบจัดหน้าทีอาจจะต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อที่ปรากฏอยู่บนจอคอมพิวเตอร์ หรืออาจจะเป็นรูปแบบการเขียนข่าวทีอาจจะต้องปรับให้เข้ากับกลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย นอกจากนี้ ก็อาจจะเป็นไปในเรื่องการเปิดเวทีรับการแสดงความคิดเห็นอย่างทันทีหรือการสื่อสาร 2 ทาง ทีควรต้องมีผู้ทำหน้าที่ตัวแทนตอบข้อสงสัยของผู้รับสื่ออยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ หลักสูตรการเรียนการสอนวิชานิเทศศาสตร์จำเป็นจะต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านไอที. แม้ว่าการใช้ไอที.ในงานด้านนิเทศศาสตร์จะไม่ใช่อะไรใหม่ แต่ในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทีสำคัญของเทคโนโลยีด้านไอที. เป็นการเปลี่ยนแปลงในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทีไม่สามารถจะละเลยได้ เพราะการละเลยไม่ปรับตัวอย่างยอมรับความเปลี่ยนแปลง ย่อมหมายถึงการตกขบวนรถไฟสายด่วนทียากจะวิ่งตามได้ทัน....”

ด้านผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเลขา คุณารักษ์ ทีปรึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา กล่าวว่ ถ้ามองในภาพกว้าง บัณฑิตทีพึงประสงค์ในอนาคตควรมีคุณลักษณะดังสรุป 5 ประการดังนี้

1. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด
3. มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาแม่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสื่อสารความคิดและสามารถเป็นผู้ชี้นำสังคม สมความเป็นบัณฑิต
4. สร้างคุณลักษณะของบัณฑิตทีจะพัฒนางานเป็น นอกจากจะมีความสามารถในการนำความรู้ทีร่ำเรียนมาออกไปใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว ต้องเป็นผู้ทีสามารถพัฒนางานให้ดีขึ้น โดยอาศัยความรู้ในศาสตร์อื่นนำมาเชื่อมโยงกับความรู้ในศาสตร์ทีตนศึกษามา
5. ความเป็นบัณฑิตนั้น ควรเป็นอย่างยิ่งทีจะเป็นผู้นำทั้งในเชิงความคิด การปฏิบัติตน และการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อย่างทีกล่าวว่ “มองไกล คิดไกล ใฝ่รู้”

และแถมท้ายว่ กระบวนการสอนของอาจารย์ในการเปิดโอกาสให้บัณฑิตมีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ย่อมมีความหมายและมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎี

ขณะที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา พงษ์ปัญญา หัวหน้าโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา กล่าวว่ ทิศทางการผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในอนาคต น่าจะจำกัดด้านปริมาณให้น้อยลง แต่เน้นพัฒนาด้านสื่อการสอนต่าง ๆ ให้ทันสมัยมากขึ้น มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีคุณภาพ มีจริยธรรมในวิชาชีพ ถ้าเป็นบัณฑิตทีกำลังจะจบเร็วๆ นี้ น่าจะต้องเตรียมว่ทีบัณฑิตให้คิดทางเลือกสำหรับการทำงานไว้ด้วย ว่หากยังไม่มียานทำอาจพัฒนาตนเองเพิ่มเติม เช่น

หาทางเรียนต่อปริญญาโทไปก่อน หรือเรียนภาษา คอมพิวเตอร์เพิ่มให้เชี่ยวชาญ หรือรวมกลุ่มกัน
 คิดงานอิสระ ส่วนผู้ที่เพิ่งเข้าปี 1 คงอีกหลายปีกว่าจะจบ เศรษฐกิจอาจดีขึ้น

ด้านการสอนคงต้องให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการรับรู้อาสาที่เป็นประโยชน์
 มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันมีความเห็นว่านักศึกษาที่รับรู้อาสาที่ออกจะบันเทิงมากกว่าแก่นความรู้
 และค่อนข้างฉาบฉวย ไม่ค่อยสู้งาน คนที่มีคุณภาพจริง ๆ ไม่ค่อยนำเป็นห่วง วิฤตเศรษฐกิจอย่าง
 ไร คนสู้งานและเก่งจริงย่อมปรับเปลี่ยนทำงานอื่นได้ดีเสมอ อาจต้องสอนให้เขาเป็นเป็ดยุคไฮเทค
 ไม่ใช่เป็ดธรรมดา”

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 Pibulsongkram Rajabhat University

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (เชิงคุณภาพ) ผสมกับรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาค่าทางสถิติ(การแจกแจงนับเชิงปริมาณ) จากแบบสอบถาม เรื่อง “แนวโน้มของวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย ช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

2. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

3. ศึกษาแนวโน้มของงาน และวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

4. ศึกษาแนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย

และปัญหานำการวิจัยที่ต้องการทราบ คือ

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเป็นอย่างไร

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร

3. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเป็นอย่างไร

4. แนวโน้มท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษา หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร

สำหรับรูปแบบการศึกษาวิจัยดังที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้นว่า เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาค่าทางสถิติ(การแจกแจงนับเชิงปริมาณ)

โดยที่วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) สำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน และสำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรง ต่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน เพื่อต้องการทราบข้อมูล ดังนี้

1. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน

2. แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน

ขณะที่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาค่าทางสถิติ(การแจกแจงปริมาณ) จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน เพื่อต้องการทราบข้อมูล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการ หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย

2. แนวโน้มและท่าทีในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษา หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในประเทศไทย

สำหรับข้อมูล เกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนนั้น ปรากฏผล (โดยสรุป) ดังนี้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของคณะผู้วิจัย ที่ทำการสำรวจหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐจำนวน 4 หน่วยงานได้แก่

กองประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

งานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

งานประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

และกองประชาสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย

หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐวิสาหกิจ 4 หน่วยงานได้แก่

กองประชาสัมพันธ์ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5
และกองประชาสัมพันธ์ บ. การบินไทย จำกัด
และหน่วยงานด้านสื่อมวลชนของเอกชน 7 หน่วยงาน ได้แก่

บริษัท กันตนา จำกัด
หนังสือพิมพ์ ฐานเศรษฐกิจ
หนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น
นิตยสารสารคดี
หนังสือพิมพ์ เคลทีนิวส์
หนังสือพิมพ์ มติชน
บริษัท เซ็นทรัล จำกัด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 15 หน่วยงานดังกล่าวพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้
หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของรัฐมีแนวโน้มว่าจะรับบุคลากรเพิ่มขึ้นแน่นอน หาก
วิกฤตทางเศรษฐกิจผ่านพ้นไปแล้ว ซึ่งคาดว่าภาวะดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 1 - 3 ปี ทุกหน่วย
งานไม่มีนโยบายคัดคนออก แต่การแก้ปัญหาของทุกหน่วยงานคือใช้วิธีการประหยัด และลดค่าใช้จ่าย
อย่างไม่จำเป็นลง

สำหรับหน่วยงานด้านสื่อมวลชนของเอกชนทั้ง 7 หน่วยงาน มีคำตอบเรื่องการรับ
บุคลากรเพิ่มไปในทิศทางเดียวกัน คือทุกหน่วยงานขอรอดูสภาพเศรษฐกิจภายหน้าก่อน จึงยังไม่
สามารถให้คำตอบได้ในขณะนี้

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงาน
ด้านสื่อสารมวลชนต้องการ ช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจนั้น ผลโดยสรุปพบว่าผู้บริหารหรือผู้รับ
ผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่คือร้อยละ
93.75 จะมีหรือรับบุคลากรที่มีวุฒิกการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงอยู่ในหน่วยงานของตน
อย่างมากไม่เกิน 60%

ทั้งนี้ หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนซึ่งมีบุคลากรที่มีวุฒิกการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดย
ตรงจำนวนระหว่าง น้อยกว่า 20%- 40% ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของรัฐ อายุเก่าแก่ ซึ่งมีการใช้
บุคลากรที่มีวุฒิกการศึกษาสาขาอื่น ๆ ทำงานด้านสื่อสารมวลชนมาแต่เดิมจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ขณะที่
ที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนซึ่งมีบุคลากรที่มีวุฒิกการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรง จำนวน

มากกว่า 40% ขึ้นไป - 60% ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีอายุไม่มาก และมีการกำหนดวุฒิการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนโดยตรงเท่านั้น ไว้ในคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าทำงานด้วย

อย่างไรก็ตามในอนาคต(อันใกล้)หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ผู้บริหารหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่คือร้อยละ 43.75 ต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงหรือด้านอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันก็ได้ และมีผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนร้อยละ 43.75 เท่ากันต้องการจะรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านใดก็ได้ ขอแต่ให้มีศักยภาพในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการ

ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่คือร้อยละ 50 จึงเห็นว่ามีควมจำเป็นระดับปานกลาง ที่จะต้องมีหรือรับบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงมาทำงานด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯ(มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงก็ได้ ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงก็ได้) แต่ก็มีหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจำนวนรองลงมาในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 37.50 ยังเห็นว่ามีควมจำเป็นระดับมาก ที่จะต้องมีหรือรับบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงมาทำงานด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานฯของตน(รับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงเป็นหลักไว้ก่อน)

นอกจากนี้ ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่คือร้อยละ 56.25 ระบุว่า จะใช้คุณสมบัติด้านประสบการณ์การทำงานหรือการฝึกงานของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่สมัครเข้าทำงานเป็นเกณฑ์อันดับต้น ๆ ในการพิจารณารับบัณฑิตผู้นั้นเข้าทำงาน (นอกเหนือไปจากการที่บัณฑิตมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของสวงานแล้ว) จึงทำให้วิเคราะห์ได้ว่า งานด้านสื่อสารมวลชนเป็นงานแข่งกับเวลาที่ต้องอาศัยคนที่เคยผ่านการทำงานมาก่อน เพื่อจะได้สามารถเริ่มงานได้เลขอย่างมีประสิทธิภาพ (ไม่ต้องเสียเวลาปรับตัวใหม่)

สำหรับเรื่องการทดสอบความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาจากคะแนนการสอบข้อเขียนของผู้สมัครเข้าทำงานนั้น ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 43.75 ให้ความสำคัญระดับปานกลางกับเรื่องนี้

ซึ่งทำให้สรุปได้ว่า การทดสอบข้อเขียนบัณฑิตยังคงถูก นำมาใช้เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการวัดความรู้ความสามารถ(เชิงทฤษฎี ความจำ ความรู้ทั่วไป) ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงาน เพียงแต่น้ำหนักที่ให้กับเครื่องมือนี้อาจไม่มากนัก

ขณะที่ การวัดคุณภาพของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนด้วยวิธีการสอบสัมภาษณ์ก่อนรับเข้าทำงานนั้น หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่คือร้อยละ 56.25 จะให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับเรื่องนี้ ที่เหลือนอกจากนั้นก็ยังให้ความสำคัญระดับมากกับเรื่องการสอบสัมภาษณ์ก่อนรับบัณฑิตเข้าทำงาน โดยที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 62.50 เน้นความสำคัญในเรื่องปฏิภาณ ไหวพริบ ในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเป็นอันดับแรก

อย่างไรก็ตาม หลังจากทีหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนพิจารณาตัดสินใจรับบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเข้ามาทำงานแล้ว สิ่งทีทางหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่คือร้อยละ 81.25 หวังที่จะเห็นเป็นอันดับแรกจากบัณฑิตฯ ก็คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีของบัณฑิตผู้นั้นนั่นเอง

เกี่ยวกับบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง ที่มีอยู่ในหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนอยู่แล้วนั้น ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 62.50 เห็นว่าบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงที่มีอยู่ในหน่วยงานของตน(ประมาณ 10%)นั้น ยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชนอยู่ อย่างทักษะด้านการเขียน ความกระตือรือร้นและพัฒนาางานในหน้าที่ ฯลฯ

โดยที่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 50 เห็นว่าการขาดคุณสมบัติสำคัญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง(จำเป็น)กับงานด้านสื่อสารมวลชนนั้น เกี่ยวข้องกันอยู่บ้างกับสถาบันการศึกษาซึ่งบัณฑิตผู้นั้นจบการศึกษามา โดยเฉพาะตัวอาจารย์ผู้สอนกับวิธีการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนของสถาบันฯ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการใช้งานได้จริง มีผลต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนมาก ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 43.75 เห็นว่า สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาในอนาคตอันใกล้นี้ เพื่อให้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนมีคุณลักษณะ ใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงาน

มากที่สุด โดยเฉพาะการสร้างบัณฑิตที่เป็นมืออาชีพจริง ๆ พร้อมกับมีความสามารถด้านต่างๆ ที่ทันกับสภาพสังคมและเทคโนโลยีออกมา โดยเฉพาะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในตัวอาจารย์ผู้สอน

จึงสรุปปัญหามาวิจัยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต้องการหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไรไม่อย่างไรได้ว่า หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นแล้ว หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะรับบุคลากรเข้าทำงานด้านสื่อสารมวลชนโดยที่คน ๆ นั้น จำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องเป็นบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงก็ได้ ขอให้บุคคลนั้นมีศักยภาพที่จะสามารถปฏิบัติงานตามที่หน่วยงานต้องการได้ทันที และอย่างมีประสิทธิภาพและแบบมืออาชีพ การมีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง อาจไม่ใช่ข้อได้เปรียบมากนักในการได้รับการคัดเลือกเข้าปฏิบัติงาน หากแต่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนจะพิจารณาที่ว่าบัณฑิตผู้นั้นมีประสบการณ์การทำงานหรือทำกิจกรรมมาหรือไม่ แค่นั้น มาเป็นส่วนประกอบหลัก ๆ ส่วนความรู้ ความสามารถพิเศษอื่น ๆ เช่น ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ การใช้เครื่องมือสื่อสาร โสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนด้านคุณธรรมจริยธรรม ขยัน อดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ

ก็ยังเป็นสิ่งที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเรียกร้องเรื่อยมา ตั้งแต่ก่อนเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ(ผลงานวิจัยของดวงรัตน์ กุฑเจริณู และรัตนาวดี ศิริทองถาวร 2531-2534 : บทคัดย่อ) จนกระทั่งถึงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจก็ยังเรียกร้องอยู่ดังข้อมูลที่ปรากฏในบทที่ 4 (ผลการวิจัยเรื่องนี้)

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ลำบากมากขึ้นของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ที่นอกจากจะต้องแข่งขันในด้านต่าง ๆ กับบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนด้วยกันแล้ว ยังจะต้องแข่งขันกับบัณฑิตสาขาอื่น ๆ ที่หน่วยงานเปิดกว้างให้เข้ามาทำงานด้านสื่อสารมวลชนอีกด้วย โดยที่การวัดความรู้ความสามารถด้วยการสอบข้อเขียนยังจะถูกนำมาใช้คัดเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนอยู่แต่น้ำหนักไม่มากนัก เพราะจุดสำคัญที่สุดอยู่ที่การสัมภาษณ์ เพื่อวัดปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จะต้องเป็นผู้ที่เคยผ่านการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ มา(มาก)พอสมควร เพื่อให้สอบผ่านในด้านนี้

อย่างไรก็ตาม เมื่อบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนสามารถผ่านการแข่งขันจนเข้าทำงานด้านสื่อสารมวลชนแล้ว เรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่หน่วยงานคาดหวังว่าจะเห็นจากบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะในช่วงเริ่มงานใหม่ ๆ (ทดลองงาน) รวมทั้ง จะต้องเต็มเต็มคุณสมบัติสำคัญให้แก่ตนเองในส่วนที่หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนเห็นว่าบัณฑิตที่มีในหน่วยงานอยู่ก่อนแล้ว เช่น ความกระตือรือร้นและและการพัฒนางานในหน้าที่

ขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาผู้ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก็ต้องพึงตระหนักในเรื่องนี้ด้วย เพราะหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนมองว่า สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะตัวอาจารย์ผู้สอนคือสาเหตุใหญ่ส่วนหนึ่งที่ทำให้บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ยังมีความรู้ความสามารถไม่สอดคล้องกับสภาพการไ้ใช้งาน ตลอดจนการขาดคุณสมบัติสำคัญ ๆ หรือในการที่จะรับเข้าทำงาน

สิ่งที่สถาบันการศึกษาควรต้องเร่งรับทำก็คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะตัวอาจารย์ผู้สอนขนานใหญ่ หรืออาจถึงขั้นที่เรียกว่าการปฏิรูปก็ได้ เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงานมากที่สุด ในช่วงหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจนี้

สำหรับข้อมูล เกี่ยวกับแนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ปรากฏผล(โดยสรุป) ดังนี้

คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลจากสถาบันการศึกษาของรัฐที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 สถาบัน ได้แก่

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง ได้แก่

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

และมหาวิทยาลัยศรีปทุม

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังทำการสำรวจสถาบันราชภัฏทั้ง ในส่วนกลาง และภูมิภาค จำนวน 6 สถาบัน ได้แก่

สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันราชภัฏจอมบึง

และสถาบันราชภัฏมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องการติดตามภาวะการดำเนินงานของบัณฑิต และจำนวนผู้สมัครเรียนสาขาวิชาชีพในปีที่ผ่านมา ผลการสำรวจพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนมีความเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันออก มีบางสถาบันที่พบว่าบัณฑิตต้องหางานที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาชีพทำ หรือบางคนคงงานทั้งนี้เนื่องจากการลดปริมาณการจ้างงานของหน่วยงานทางด้านนี้

ในเรื่องเดียวกันนี้ทางสถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีผลกระทบในเรื่องของยอดผู้สมัครเรียน จะมีบางส่วนที่กล่าวว่ายอดผู้สมัครเรียนลดลงแต่ก็เนื่องมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ผลกระทบจากเศรษฐกิจตรง ๆ

ในเรื่องเกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ และสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ว่าภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจผ่านพ้นไปแล้ว นั้นสภาพการดำเนินงานของบัณฑิตจะเป็นอย่างไร และทางสถาบันการศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้นั้น ทุกสถาบันตอบขึ้นันเหมือนกันว่า ทักษะเดิมที่มีคือสาขาวิชาชีพนี้ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ทั้งนี้เนื่องจาก งานทางด้านสื่อสารมวลชน ทางด้านการบริการข่าวสารยังคงเป็นสิ่งที่ยังจำเป็นอย่างยิ่งต่อโลกในอนาคต เพียงแต่งานทางด้านสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องปรับตามสภาพเศรษฐกิจ เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว งานทางด้านนี้ก็ฟื้นตัวตาม เพราะคนในสังคมภายหน้ามีความต้องการข่าวสารเพิ่มขึ้น วิชาชีพนี้ยังคงมีความจำเป็นต้องคงอยู่ ซึ่งมีผลต่อเนื่องไปถึงเรื่องของหลักสูตร ที่ต้องปรับตาม ต้องเข้มข้นทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ นักนิเทศศาสตร์ในวันนี้ต้องมีความสามารถรอบด้าน ต้องผ่านการคัดเลือกเอาคนที่มีความต้องการเรียนทางด้านนี้จริง ๆ ส่วนแนวทางแก้ปัญหาในขณะนี้คือต้องหาทางออกให้นักศึกษา ด้วยการเสริม เพิ่มเติมความรู้ในสาขาใกล้เคียง

สำหรับข้อมูล เกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจนั้น ผลโดยสรุปพบว่าหลังจากที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย(มีผลกระทบต่อกองงานและบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนดังที่ปรากฏเด่นชัดแล้ว) สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนร้อยละ100 ทราบและหรือมีการติดตามศึกษาวิเคราะห์ เกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียน ที่จะเข้ามาเรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตนๆ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นแบบไม่เป็นทางการ

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษายังพบว่านอกจากจะมีผลกระทบในด้านลบกับบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษาของตนเองแล้ว ยังมีผลกระทบต่อนิสิต นักศึกษาสาขาสื่อ

สารมวลชนที่กำลังเรียนอยู่พอสมควร แต่อย่างไรก็ตามพบว่าความนิยมของผู้ที่อยากจะเข้าเรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาของตน ได้รับกระทบไม่มากนัก กล่าวคืออัตราส่วนของคนที่ต้องการจะเรียนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา ยังไม่ได้ลดลงไปอย่างเด่นชัด

ซึ่งส่วนนี้สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การ ในฐานะที่สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเป็นองค์กร ๆ หนึ่ง ซึ่งถือว่าองค์กรเป็นสิ่งมีชีวิตตามแนวคิดของระบบเปิด ที่คิดว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ด้วยกันจะเกี่ยวข้องกันและกัน และมีผลกระทบต่อกันและกัน องค์กรโดยรวมจะเกี่ยวข้องกับส่วนต่าง ๆ ภายนอกที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการที่คอยตระหนักต่อสภาพแวดล้อมภายนอก (ซึ่งในที่นี้สภาพแวดล้อมภายนอกคือสภาพเศรษฐกิจที่เกิดวิกฤต) การมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับตัวขององค์กร ที่จะต้องอยู่รอดและเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 66.67 จะยังคงที่จำนวน(เดิม)ในการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน ขณะที่สถาบันการศึกษาที่เหลือยังเพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนด้วยซ้ำ ฉะนั้นจึงยังไม่พบว่าสถาบันการศึกษาแห่งใดที่จะลดจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนลง หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในเมืองไทย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นการทำตามแผนการเดิมที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ กับบางส่วนของวิเคราะห์ว่าผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจคือเรื่องการผลิตบัณฑิตยังไม่รุนแรงอย่างเด่นชัด

มีเพียงเท่านั้น เพราะถึงแม้จะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย แต่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 83.33 มีการเพิ่มจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนด้วยซ้ำ หรือถ้าไม่เพิ่มจำนวน ก็ยังคงที่จำนวนเดิมของการมีอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนเอาไว้ โดยที่ไม่มีสถาบันการศึกษาใดลดจำนวนการมีอาจารย์ผู้สอนฯลง

สำหรับเหตุผลก็คล้าย ๆ กัน คือทำตามแผนเดิมที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว ประกอบกับที่ผ่านมา ภาระของอาจารย์ผู้สอนหนักมาก(เกิน) จึงต้องทำให้มีจำนวนอาจารย์ผู้สอนสมดุลกับภาระงาน

อีกทั้ง สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 75 ยังได้เพิ่มจำนวนงบประมาณการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน แม้จะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยก็ตาม เพราะคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนที่จะจบออกไปทำงานเป็นสำคัญ แต่เป็นการเพิ่มที่ไม่ได้มากมายอย่างเด่นชัด เพราะจำเป็นต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ก็ได้ทำให้สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 58.33 จำเป็นต้องคงที่จำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์ไว้ก่อน แต่ก็มีสถาบันการศึกษาจำนวนไม่น้อยคือร้อยละ 41.67 มีการเพิ่มจำนวนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอาจารย์มากขึ้น เพราะอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรก ๆ ที่จะต้องส่งเสริมต่อไปให้มากขึ้น ๆ การพัฒนาอาจารย์เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับเป้าหมายและนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา(วิชาการ) ที่ได้กำหนดเอาไว้แล้ว แม้จะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยก็ตาม

ซึ่งส่วนนี้สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การ ในฐานะที่สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนเป็นองค์การ ๆ หนึ่ง ซึ่งถือว่าองค์การเป็นสิ่งมีชีวิตตามแนวคิดของระบบเปิด ที่คิดว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ด้วยกันจะเกี่ยวข้องกันและกัน และมีผลกระทบต่อกันและกัน องค์การโดยรวมจะเกี่ยวข้องกับส่วนต่าง ๆ ภายนอกที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการที่คอยตระหนักต่อสภาพแวดล้อมภายนอก (ซึ่งในที่นี้สภาพแวดล้อมภายนอกคือสภาพเศรษฐกิจที่เกิดวิกฤต) การมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับตัวขององค์การ ที่จะต้องอยู่รอดและเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยแล้ว สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 75 มีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา และบัณฑิตของสถาบันฯ ในการได้งานทำ(มากขึ้น)ไม่ว่าจะช่วยเพิ่มความรู้ความสามารถพิเศษ หรือการติดต่อประสานงานกับสมาคมวิชาชีพ(ด้านสื่อสารมวลชน)เพื่อเปิดประตูออกสู่ตลาดวิชาชีพ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เอื้อกับการได้งานทำ(มากขึ้น)

รวมทั้งสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 75 มีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจแก่นิสิต นักศึกษาของสถาบันฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของสถาบันฯที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนต่อไปได้โดยที่มีปัญหาน้อยที่สุด

สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา และเหตุผลในการเลือกสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ของวรรณวิภา จักชัย ที่สรุปว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสนับสนุนโดยเฉพาะด้านต่าง ๆ (โดยเฉพาะด้านการเงินจากผู้ปกครอง) ย่อมได้เปรียบผู้ที่ขาดแคลน ดังนั้นย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย เพราะการทุ่มเทให้กับการเรียนจะไม่เต็มที่ต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของตนเอง

ดังนั้น องค์การอย่างสถาบันการศึกษาจึงถือเป็นนโยบายสำคัญและเร่งรีบกระทำโดยเฉพาะในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจต่อผู้เรียน(ด้านสื่อสารมวลชน)เพื่อไม่เกิดปัญหาการเรียนการสอน อันเป็นการรักษาคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีองค์การที่ว่า กิจกรรมบำรุงรักษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้ระบบย่อยต่าง ๆ ในองค์การมีความสมดุลระหว่างกัน และทำให้ระบบองค์การโดยรวมสอดคล้องเข้าได้กับสภาพแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เท่ากับเป็นเครื่องมือในการใช้ป้องกันผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง(ด้านเศรษฐกิจ)ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดความไม่สมดุลแก่องค์การ

อย่างไรก็ตาม การเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยครั้งนี้ ทำให้สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนร้อยละ 100 จะมีการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงานต่าง ๆ ภายในภาควิชา หรือโปรแกรมวิชา หรือคณะวิชาของคน โดยเฉพาะด้านวิชาการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน โดยมีระบบการประกันคุณภาพเข้ามากำกับให้มีความเข้มข้นมากขึ้น ทั้งนี้โดยที่แต่ละสถาบันน่าจะให้น้ำหนักความสำคัญต่อการจัดองค์การให้สอดคล้องตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงที่เป็นเงื่อนไขอยู่ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้องค์การอยู่รอดต่อไปได้

ดังนั้น จึงสามารถตอบปัญหานำวิจัยที่ว่า แนวโน้มทำที่ในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษา หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างไร ได้ว่าขณะนี้ (พ.ศ. 2541) ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางวิกฤต จนถึงขั้นต้องรับลดจำนวนรับนักศึกษา ลดจำนวนอาจารย์ ลดจำนวนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชน ตามสภาพเศรษฐกิจ แต่จะมีการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงานภายในขนานใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มเฉพาะตัวอย่างประชากรผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ โดยตรงต่อหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนกับกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้นจึงอยากให้ผู้สนใจได้ศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มครูและนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษา กลุ่มนักศึกษาที่กำลังเรียนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนอยู่และที่กำลังจะจบการศึกษาออกไป ฯลฯ

2. เนื่องจากในขณะที่ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ (ปีการศึกษา 2541) ยังเป็นช่วงที่วิชาชีพนิเทศศาสตร์เพิ่งจะได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ จึงทำให้ได้ข้อมูลบางส่วนที่ยังไม่เป็นไปดังที่คาดการณ์ไว้ เช่น ความรุนแรงของวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลทำให้ผู้สนใจสมัครเรียน สาขาวิชาสื่อสารมวลชนน้อยลงอย่างชัดเจน การจำกัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งน่าจะรุนแรงกว่าข้อมูลที่ปรากฏในการศึกษาวิจัยนี้ หากได้ศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2542 น่าจะได้ข้อมูลที่ เป็นไปดังคาดไว้

3. สาขาวิชาสื่อสารมวลชนครอบคลุมแขนงวิชาหลายด้าน เช่น ด้านวารสารศาสตร์ ประชาสัมพันธ์ โฆษณา วิทยุ โทรทัศน์ และอื่น ๆ ดังนั้น หากผู้สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป น่าจะแยกศึกษาเฉพาะแขนงเปรียบเทียบกันระหว่างแขนงเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลละเอียด ชัดเจนขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนได้มากขึ้น

4. เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำกัด จึงอาจได้ข้อมูลที่ไม่ค่อยสมบูรณ์แบบมากนัก หากมีระยะเวลาในการศึกษาวิจัยนานกว่านี้ก็ น่าที่จะได้ออกแบบวิจัยได้ดีขึ้น การศึกษาวิเคราะห์น่าจะดีขึ้นกว่านี้ ดังนั้น หากผู้สนใจจะศึกษาหรือขยายผลการศึกษเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควรกำหนดระยะเวลา ออกแบบการวิจัยให้ดีกว่านี้ เช่น มีการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่ เคยมีในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจกับในช่วงหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

5. งานวิจัยชิ้นนี้จะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เลย หากไม่ได้รับการเผยแพร่ขยายผลหรือถูกนำไปเป็นส่วนประกอบในการวางแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ไม่ใช่เฉพาะแต่ระดับอุดมศึกษา รวมทั้งสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

แบบสัมภาษณ์

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนช่วงภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

(The tendency of mass communications career in Thailand after economics crisis)

(ในความคิดเห็นของหน่วยงานผู้ใช้บุคลากรด้านสื่อสารมวลชน)

1. นับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจจนกระทั่งถึงปัจจุบัน บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานของท่านได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้บ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
 - 1.1 การลดเงินเดือน/ค่าตอบแทน/ค่าทำงานล่วงเวลา
 - 1.2 การลดสวัสดิการ
 - 1.3 การคัดคนออก
 - 1.4 การลดงบประมาณพัฒนาบุคลากรด้านนี้
 - 1.5 ฯลฯ

2. ท่านคิดว่าผลกระทบที่มีต่อบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนจะดำเนินต่อไปอีกนานแค่ไหน อย่างไร และในระหว่างนี้ หน่วยงานของท่านเตรียมหาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้อย่างไรต่อไป

3. ท่านมีหลักในการพิจารณาอย่างไร หากท่านจำเป็นต้องเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนให้เหลือเฉพาะส่วนที่จำเป็นมากที่สุด

4. ถ้าภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว หน่วยงานของท่านมีแนวโน้มหรือมีแผนที่จะขยายการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

5. หากภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว และมีแนวโน้มว่าหน่วยงานของท่านจะมีการขยายตัวในการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้น ท่านคาดหวังว่าจะได้บุคลากรใหม่ที่มีคุณลักษณะสำคัญในด้านต่อไปนี้ อย่างไร
 - 5.1 ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในหน้าที่
 - 5.2 ด้านความสามารถพิเศษอื่น ๆ
 - 5.3 ด้านบุคลิกภาพ
 - 5.4 ฯลฯ

แบบสัมภาษณ์

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเทศไทยช่วงภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ
(The tendency of mass communications career in Thailand after economics crisis)

(ในความคิดเห็นของหน่วยงานรัฐผู้ให้บริการด้านสื่อสารมวลชน)

1. นับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจจนกระทั่งถึงปัจจุบัน บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในหน่วยงานของท่านได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้บ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
 - 1.1 การลดค่าตอบแทน/ค่าทำงานล่วงเวลา
 - 1.2 การลดสวัสดิการ
 - 1.3 การลดงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรด้านนี้
 - 1.4 ฯลฯ
2. ท่านคิดว่าผลกระทบที่มีต่อบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนจะดำเนินต่อไปอีกนานแค่ไหน อย่างไร และในระหว่างนี้ หน่วยงานของท่านเตรียมหาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้อย่างไรต่อไป
3. ท่านมีหลักในการพิจารณาอย่างไร หากท่านจำเป็นต้องเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนให้เหลือเฉพาะส่วนที่จำเป็นมากที่สุด
4. ถ้าภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว หน่วยงานของท่านมีแนวโน้มหรือมีแผนที่จะขยายการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร
5. หากภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านพ้นไปแล้ว และมีแนวโน้มว่าหน่วยงานของท่านจะมีการขยายตัวในการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มขึ้น ท่านคาดหวังว่าจะได้บุคลากรใหม่ที่มีคุณลักษณะสำคัญในด้านต่อไปนี้ อย่างไร
 - 5.1 ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในหน้าที่
 - 5.2 ด้านความสามารถพิเศษอื่น ๆ
 - 5.3 ด้านบุคลิกภาพ
 - 5.4 ฯลฯ

เหตุผลและรายละเอียด.....

4. นอกจากวุฒิการศึกษาที่ตรงกับสายงานที่ทำแล้ว ถ้าท่านต้องการรับบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน
 เข้าทำงาน ท่านจะพิจารณาคุณสมบัติข้อไหนเป็นอันดับต่อไป (โปรดใส่หมายเลขเรียงลำดับ)

☐ เกรดเฉลี่ยรวม	☐ คะแนนรายวิชาที่สำคัญและจำเป็นต่อสายงาน
☐ ประสบการณ์การทำงาน/การฝึกงาน	☐ การเรียกร้องค่าตอบแทน/สวัสดิการ
☐ ประสบการณ์การทำกิจกรรม	☐ ความรู้ความสามารถพิเศษ
☐ สถาบันการศึกษาที่จบ	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

เหตุผลและรายละเอียด.....

5. ในการคัดเลือกบุคลากรด้านสื่อสารมวลชน เข้าทำงาน ท่านให้ความสำคัญกับคะแนนการ
 ทดสอบความรู้ ความสามารถของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนโดยพิจารณาจากคะแนนสอบข้อเขียน
 หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร

☐ ให้ความสำคัญมากที่สุด	☐ ให้ความสำคัญมาก
☐ ให้ความสำคัญปานกลาง	☐ ไม่ค่อยให้ความสำคัญ
☐ ไม่ให้ความสำคัญเลย	

เหตุผลและรายละเอียด.....

6. ท่านให้ความสำคัญกับการสอบสัมภาษณ์บัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนก่อนรับเข้าทำงานหรือไม่

มากน้อยแค่ไหน

ให้ความสำคัญมากที่สุด

ให้ความสำคัญมาก

ให้ความสำคัญปานกลาง

ไม่ค่อยให้ความสำคัญ

ไม่ให้ความสำคัญเลย

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

.....

.....

7. ในการสอบสัมภาษณ์ผู้ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชน สิ่งใดที่ท่านให้ความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเลือกรับคนเข้าทำงาน

บุคลิกภาพภายนอก (การแต่งกาย, การเดิน, การวางตัว ฯลฯ)

รูปร่าง หน้าตา

ความมั่นใจที่แสดงออกมาทางการพูด

ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

การใช้ความรู้ ความสามารถตอบคำถาม ได้ดี

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

เหตุผลและรายละเอียด.....

8. บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาด้านสื่อสารมวลชนโดยตรงในหน่วยงานของท่านยังขาดคุณสมบัติสำคัญด้านใดที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่

ไม่ขาด

ยังขาด (โปรดระบุ).....

.....

- และท่านคิดว่าสถาบันการศึกษาที่จบจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขาดคุณสมบัติดังกล่าวหรือไม่
- เกี่ยวข้องมากที่สุด เกี่ยวข้องมาก เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ไม่เกี่ยวข้องเลย

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

9. หลังจากที่ท่านตัดสินใจเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อสารมวลชน
ได้แล้ว สิ่งที่ท่านหวังจะเห็นเป็นอันดับแรกจากบุคคลนั้น คืออะไร

- ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนอย่างดี
- การจงรักภักดี, การอุทิศตน, เสียสละเพื่อองค์กร
- ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร
- การเรียนรู้งาน และการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในองค์กร ได้อย่างรวดเร็ว
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร เช่น การช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาองค์กร ฯลฯ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

10. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับความต้องการของหน่วยงานมากที่สุด

- จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุด จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก
- จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย
- ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

11. ท่านคิดว่าบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ควรฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในด้านใดเป็นพิเศษหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ผู้ใช้บุคลากรด้านสื่อสารมวลชนในอนาคต

รายละเอียดและเหตุผล.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
 เป็นอย่างยิ่ง

ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามให้

คณะผู้ทำวิจัย

1 ธันวาคม 2541

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 Pibulsongkram Rajabhat University

แบบสัมภาษณ์

แนวโน้มของงานและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของสถาบันการศึกษา

1. หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเกิดขึ้นแล้ว ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีการติดตามหรือได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนบ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร (เช่น เรื่องบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนทั่วไปและบัณฑิตของท่านเองที่เลิกทำงานอยู่กลายเป็นคนตกงาน หรือภาวะการได้งานของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของท่านช้าลงกว่าเดิม หรือมีคนสนใจเรียนสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันของท่านน้อยลงกว่าเดิม ฯลฯ)
2. หลังจากที่ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนแล้ว ในฐานะที่ท่านเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชน ท่านเกิดความรู้สึกหรือมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ความรู้สึกหรือทัศนคติของท่านเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
3. ในช่วงนี้ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร
4. เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการผลิตบัณฑิตให้เหมาะสมกับงานหรือวิชาชีพต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมีผลกระทบต่องานหรือวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนแล้ว หน่วยงานของท่านจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน วิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
5. ท่านคิดว่าภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ นี้ จะมีผลกระทบต่อวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนต่อไปอีกนานหรือไม่ อย่างไร

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในสถาบันการศึกษา

หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นแล้ว ขณะนี้ทางภาควิชาคณะวิชา/สถาบันการศึกษาของท่าน มีการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับปัญหาเรื่องบัณฑิตและการผลิตบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนของท่านที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

1. หน่วยงานของท่านทราบ หรือมีการศึกษาเกี่ยวกับความนิยมของผู้เรียนที่จะเข้ามาเรียนในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนในสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร

 มี

 ไม่มี

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

2. หน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร

 ลด

 เพิ่ม

 คงที่

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

3. หน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มจำนวนอาจารย์ด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร

 ลด

 เพิ่ม

 คงที่

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

4. หน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มงบประมาณการจัดซื้อตำรา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านสื่อสารมวลชนหรือไม่ อย่างไร

 ลด

 เพิ่ม

 คงที่

เหตุผลและรายละเอียด.....

5. หน่วยงานของท่านมีการลด/เพิ่มงบประมาณการพัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชาสื่อสารมวลชนด้าน
 ต่างๆ หรือไม่ อย่างไร

ลด

เพิ่ม

คงที่

เหตุผลและรายละเอียด.....

6. หน่วยงานของท่านมีการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบัณฑิตด้าน
 สื่อสารมวลชนในเรื่องการจะได้งานทำต่อไปหรือไม่ อย่างไร

มี

ไม่มี

เหตุผลและรายละเอียด.....

7. หน่วยงานของท่านมีการช่วยบรรเทาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของนักศึกษาด้านสื่อสารมวลชน
 เป็นพิเศษ (เช่น ยืดระยะเวลาการชำระค่าเล่าเรียน ยกเว้นค่าเล่าเรียน ฯลฯ) หรือไม่ อย่างไร

มี

ไม่มี

เหตุผลและรายละเอียด.....

8. หน่วยงานของท่านมีการปรับแผนการบริหารงานต่าง ๆ ภายในภาควิชา, โปรแกรมวิชา หรือ คณะวิชาของตนเองหรือไม่ อย่างไร

 มี

 ไม่มี

เหตุผลและรายละเอียด.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามให้ เป็นอย่างดียิ่ง

คณะผู้ทำวิจัย

1 ธันวาคม 2541

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Pibulsongkram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- ชาลิต ประภวานนท์, ลัทธิกาล ศรีวะรมย์, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และ
สุดา สุวรรณภิรมย์, องค์การและการจัดการ(Organization and management),
กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา, 2539
- ดวงรัตน์ กุหเจริญ และรัตนาวดี ศิริทองถาวร. รายงานการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตสาขาการ
ประชาสัมพันธ์และการโฆษณาตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วย
งาน, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2534
- โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา,
นิเทศศาสตร์ราชนครินทร์, กรุงเทพฯ : ทีซีจี พรินติ้ง, 2542
- วรรณวิภา จัตุชัย, ความต้องการในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาใน
เขตกรุงเทพมหานคร(รายงานการวิจัย) วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์,
2535
- ศันสนีย์ ชุมนวมณี. คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม : เปรียบเทียบความคิด
เห็นของบรรณาธิการ กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์, วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- สุนันท์ เครือคล้าย. การศึกษาสภาพการผลิตบัณฑิตนักนิเทศศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบสห
วิทยาลัยศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- อรอนงค์ แจ่มผล, ความสัมพันธ์ระหว่างกันของวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์
ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิต นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
จิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523
- อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์. รายงานการวิจัยเรื่อง "การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์(ระดับอุดมศึกษา)ใน
ประเทศไทย. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527